

Matie wārimè tináaṅsààtì Di mpátíri tɔ̀ tìi náaṅtì

Tináaṅtì tìi ti náá Matie kó dipátíri tɔ̀ tìi náaṅtì. Yesu tancóumbè tepítè nè bedébé kóò mɔ̀u bè tu we Matie, weè wāri de kó dipátíri.

Matie wāri o pátíri meketimè o kabe Sifube kpéi nke, ke bo bè benke Yesu tumè Sifube kóo kpààti Dafiti yaàbire Abarahammu kó kuwuɔ nkou, nè de kpéi nkoo bate o yaàribè fuke i duó ke dōmmè. Ke nàké o pátíri miéke Kuyie nkó dikpààtiyuu kpéi, Kuyie nkpààtiyuu tónímè kè benitibè dò nkéceete, kòò nàké ke benke ke dò nYesu tú Kuyie mpāānāaṅtì náaṅbè nàké wèè kōme mme.

Di mpátíri náaṅtì duó ke dōmmè

1. Bè peitémè Yesu nè ò ketémè o tōmmú. (1-4)
2. Yesu duó nyii tié nditāri ñnkè. (5-7)
3. Yesu dòò tìi dieti nè bè ò yetemè (8-12)
4. Yesu nàké yèè náaṅhāntiyè (13)
5. Okpààti bè yete wè kó mutōmmú (14-23)
6. Bè nàkémè Yesu kó muwētimmù kpéi (24-25)
7. Yesu kó mukũũ nnè ò yāntémè (26-28)

Yesu yaàribè kó yeyètè

(Wénté Duku 3:23-38)

¹ Ntenè Yesu Kirisi yaàribè kó kufuku: Yesu yaàri kòtì tu Dafiti kè Dafiti kóo yaàri kòtì me ntó tú Abarahammu.

² Abarahammu weè peité Isaki, kè Isaki peité Sakabu, kè Sakabu peité Sudaa nè betabè. ³ Kè Sudaa peité Pedesi nè Isaraa kè be yō ntú Tamaa, kè

Pedesi peité Esidommu, kè Esidommu peité Aramu. ⁴ Kè Aramu peité Aminadabu, kè Aminadabu peité Nasḏḏ, kè Nasḏḏ peité Sadimḗ. ⁵ Kè Sadimḗ peité Boasi, kè Dahabu ntú o yḏ. Kè Boasi peité Obedi kè Uduti ntú o yḏ. ⁶ Kè Obedi peité Isaii, kè Isaii peité okpààtì Dafiti.

Kè Dafitii peité Sodomḗ kòo yḏ ntú Udii pokù Dafiti do kùò Udii kétúóté wè. ⁷ Kè Sodomḗ peité Odoboammu, kè Odoboammu peité Abia, kè Abiaa peité Asaa. ⁸ Kè Asaa peité Sosafaa, kè Sosafaa peité Sodammu, kè Sodammu peité Osiasi, ⁹ kè Osiasii peité Soatammu, kè Soatammu peité Akaasi, kè Akaasii peité Esekiasi. ¹⁰ Kè Esekiasii peité Manansee, kè Manansee peité Amḗ, kè Amḗ peité Sosiasi, ¹¹ kè Sosiasii peité Yekonniasi nè o neí. De mḗnnì ndi Babidḗnni kóo kpààtì bè p̄r̄m̄m̄m̄ kékḗnnè.

¹² Bè bè kḗnnè diì mḗnnì Babidḗnni de mḗnnì ndi Yekonniasi peitémè Sadatieri, kè Sadatieri peité Sodobabēedi. ¹³ Kè Sodobabēedi peité Abiudi, kè Abiudii peité Ediakimmu, kè Ediakimmu peité Asḗri. ¹⁴ Kè Asḗri peité Sadḗki, kè Sadḗki peité Akimmu, kè Akimmu peité Ediudi. ¹⁵ Kè Ediudii peité Ediesee kè Ediesee peité Matāā kè Matāā peité Sakḗbu, ¹⁶ kè Sakḗbu peité Sosefu. Weè Sosefu do puoke Maari wèè peité Yesu bè tu wè Kirisi.

¹⁷ Abarahammu kó dimḗnni kḗntḗ kḗtuḗkenè Dafiti tidapuntḗnti bo tepíítè nè tìnàà ndi. Dafiti kó dimḗnni kḗtuḗkenè bè bè p̄r̄m̄m̄m̄ ke kḗnnè Babidḗnni kè de mḗke tidapuntḗnti tepíítè nè tìnàà. Bè bè p̄r̄m̄m̄m̄ ke kḗnnè Babidḗnni kḗtuḗkenè bè peitémè Yesu kè de mḗke tidapuntḗnti tepíítè nè tìnàà.

*Maari do pùómmè Yesu
(Wénté Duku 2:1-7)*

¹⁸ Nte dè wũòkémè kè bèe peité Yesu Kirisi. Sosefu weè do pã Maari Yesu yõ, ke mu nyí nhò duónè, kòo púónnè Muyaánsààmù kó muwērímú. ¹⁹ Sosefu weè do pã Maari kòo tu weè dé Kuyie, ò í ndó kóò yete kè dè nfeí ò yàà bo sīnkùnne mèè kpéí Maari yètìrì, ke né ndó kóò yete disòrì. ²⁰ Ò kpaá ke me ntoti o yèmmè kè Kuyie ntõnnì marì ò béinnè tidòuntì ke dò: Sosefu, Dafiti yaàbire, bá nyĩèkù a bo túótémè a pokù Maari, ke yé ò pùómmè nè Muyaánsààmù kó muwērímú mmu. ²¹ Ò bo peité denitidabire kàa dè yu ke dò Yesu, weè yóó deetè o nitibè be yei mmieke.

²² Dende kó dimàà do tùòkení kè dè bo dò Kuyie ndo nàké tìnti ku pãñáaantì náaantò kòo tì béi, nke dò:

²³ Desapùmbire dèè mu nyí duónè onitidòù dè bo púó nképeité denitidabire kè bèe dè yu ke dò Emanniyeyeri, (dèè tu Kuyie nti bonè).

²⁴ Sosefu ènte dìi mònñi kédò Kuyie ntõnnì ò nàké tì, kètúóté o pokù Maari, ²⁵ ò me nyí nhò duónè koò yàa peiténè debire kè Sosefuu dè yu ke dò Yesu.

2

Siwààwéìbè dāummè Yesu

¹ Edòti do tú dìi mònñi ndi okpààti, bè peitémè Yesu Bètideemmu Sudee kó kutempè mmieke. Kè siwààwéìbèe * íténì diyie yìèní kèè bíékè kètuòkení

* **2:1** siwààwéìbè: Bèyuwúòmbè do mbe, bè me ndo í tú Kuyie nkòbe. Kè bè mpakí siwàà nè si tōmmú si tōmmú.

Sedisademmu, ² kébeke ke dò: Yé Sifube kóo kpààti bè peité wè bàmbà? Ti yà o wàtè nte diyie yìenì kèè bíékè ke kàtení ke bo ò dɔu.

³ Okpààti Edɔti kèè diì mònni de kó tináaàti, kòo yèmmèe caàrè mediè. Kòo eì Sedisademmu kàbe bemou yèmmè caàrè. ⁴ Kòo tíí nyikuó niùbè kó bekótíbè bemou nè ikuó wããbè, ké bè beke bè dò nképeité dè Kirisi. ⁵ Kè bèe ò nàké ke dò: Bè dò nkóò peité Betideemmu nwe Sudee tempē mmieke. Kuyie mpããnaaàti náaàtò ti wàrimu ke tú:

⁶ F́ mBetideemmu Sudaa tenké kó dihei,
 a í kěńnìnè Sudaa kó yehekè teye,
 ke yé f́ò miéke nke okpààti yètinímè,
 weè yóó cēm̀m̀m̀ n kó benitibè Isidayeribe.

⁷ De mònni kè Edɔtii duó nkè bèe yúni siwããwéibè kòo bè beke disòri bè yà diì mònni ndi weti weti tewàtè, ⁸ kédeè ké bè t̄ mBetideemmu ke dò: Kàtenè kéwammú kébíéké weti weti kè di yà de kó debire di wětèní ké n nàké kè m múnkeke kote ké dè dɔu.

⁹ Okpààti bè nàké diì mònni o kpèti kédeè, kè bèe kété kè tewàtè bè do yà tè diyie yìenì kèè bíékè kè tè nkéí be ìkè kétuàke debire bo diì bòri ke cómmú. ¹⁰ Kè diwèiì bè p̄i mmediè mbè yà diì mònni tewàtè cómmúmè. ¹¹ Kè bèe taroo tecĩtè kéyà debire nè de ȳ Maari ke nínkú ké dè dɔu, kékpeté be dɔuti ké dè p̄ammú yep̄àrè, mesɔɔ nè tihúúnti idíítí idieyì kpèti bè tu ti ànsáà nè bè tu ti m̄l̄rì. ¹² Kè Kuyie mbè nàké keyènkè nè tidòuntì ke dò: Di báá wēte Edɔti borè. Memme kè bèe kété kuce tekù kékò.

Bè tùótémè Yesu ke cokénè

13 Siwààwéìbè kò ndìì m̀ǹǹǹi k̀e Kuyie ntõnni marì k̀at̀enì Sosefu borè kòò béinnè tidòuntì ke d̀: Íté k̀étúóté debire nè de yõ Maari k̀écoké k̀ékote Esibiti, k̀é nke mbo ke baanè m bo da nákéme ke d̀ a ẁeteni, ke yé Edoti yóó wammúmè debire ke bo d̀ k̀ù.

14 K̀e Sosefuu íté k̀étúóté debire nè de yõ keyènkè k̀e bèe kote Esibiti, 15 k̀é nke mbo k̀e Edoti yàa k̀únè. Memme k̀e d̀e d̀ò Kuyie mpãñáañtì náañtò do nàké tì ke d̀: N yo m bire ke d̀e d̀enne Esibiti mieke.

Edoti k̀ùmè ibi

16 Edoti banté d̀ii m̀ǹǹǹi ke d̀ò nsiwààwéìbè ò soute, k̀òo mieke peike mediè. K̀òo duó nkè bè nkòu initidabí ìi m̀ke yebie nyèdèè nè isámpòl Betideemmu mieke nè sihekési s̀ii ò t̀kèné, k̀ebennèné siwààwéìbè do yóó ò nàké k̀e d̀e berì ndè. 17 Memme k̀e d̀e d̀ò Kuyie mpãñáañtì náañtò Sedemii do nàké tì ke d̀:

18 N yo metammè mamè mme Damaa èi, yekúdabùò nyèè ỳèni nè iwúótì, Dasedi bí ìi ku kòò kuò, bá ke í d̀ó bèe ò bántè.

Bè k̀onnèmè Yesu Nansareti

19 Edoti ku d̀ii m̀ǹǹǹi k̀e Kuyie ntõnni marì k̀at̀enì Esibiti Sosefu borè, 20 kòò béinnè tidòuntì mieke ke d̀: Íté k̀étúóté debire nè de yõ, k̀e dí ẁete Isidayeeriibe kó ketenkè, ke yé bèè do wanti k̀ekuò debire bè kumè.

21 K̀e Sosefuu íté k̀étúóté debire nè de yõ k̀e bèe ẁete Isidayeeriibe kó ketenkè. 22 K̀òo keè k̀e bè tu Adisedauusi còuté o cice Edoti kpàtì ke tú Sudee kóo kpàtì, k̀òo yote ò bo bátémè de kó dihèi mieke. K̀e Kuyie nhò béinnè tidòuntì k̀òo kote Kadidee kó

kutempɛ, ²³ kékari Nansareti kó diheì miεke kè dɛɛ dɔ̀d Kuyie mpããnáàntì náam̀bè do nàké tì ke d̀d̀ bè bo nhò yu ke tú: Nansareti èi kou.

3

Isãã-Batiisi do ããm̀è beǹtìbè bàtèmm̀ù
(*Wènté Mariki 1:1-8 nè Duku 3:1-18 nè Isãã 1:19-28*)

¹ Dε kó dimònni kè Isãã-Batiisii keté o tōmmú kénnáá Kuyie nnáàntì Sudee kó dikpáà miεke ke tú: ² Ceetenè di borime, ke yé Kuyie ntòótémè ke bo kanne ku kó dikpààtìyuu.

³ Wèè Isãã kpéi nke Kuyie mpããnáàntì náàntò Esaii do náammè ke tú:
Wèè péú dikpáà miεke ke tú:
Tüntenè ti Yiè nKuyie nkó kuce,
séinnè o ce.

⁴ Isãã do dáátí diyaàbòrì dii dùòkenè d̀ndi yòyó kó ticìtì, ke bou fenaàkònfè o ka, kòo kó mudii ntú ico nè ticiè̀tì. ⁵ Kè Sedisadεmmu kòbe nè Sudee kó kutempɛ nkumau kòbe nè yehékè teyè yèè t̀kénè Suditɛɛ kó kukó nkè bè nkòriní o borè, ⁶ ke dáanko be yei nkè Isãã bè ãã bàtèmm̀ù Suditɛɛ kó kukó mmiεke.

⁷ Kè Isãã yà Fadisĩ̀ɛbe péu nè Sadusĩ̀ɛbe, kè bè k̀ròo o borè kòò bo bè ãnné bàtèmm̀ù kòo bè nàké ke d̀d̀: Iwààke d̀ndi! We ndi nàké ke tú dí yenténè Kuyie nkó tibeé̀ntì t̀i k̀ríní? ⁸ Di borimeε benke t̀nké ke d̀d̀ ndi cè̀tε. ⁹ Di yèmmè bá ndò ndi bo na kécooté di tú m̀èè kpéi Abarahammu kó ibí. N di náammu Kuyie mbo na kédòd̀ yetárè yie nho bí. ¹⁰ Okõ̀tì sũ̀stému o pĩ̀tè ke bo u detie, detie ndèè í péi yebe sà̀yè bè bo d̀d̀ u kécóu. ¹¹ Mí n di ãã

bàtèmmù meniε mmiεke nke kè dè benkú ke dò ndi borime cèète, wèè tūnní ò deumu ke m pèèté. N yí sannè m bo deitemè o neùtì, wenwe bo ndi ãã bàtèmmù nè Muyaánsààmù nè muhãã. ¹² Ò tɔ o pienkù nku ke bo ye nkébate mebii ñnè tifùtì, kékouté mebii nkéãnné o bou miεke, kécóu ntifùtì muhãã mmùù í kɔ mmu miεke.

Isãã-Batiisi ãnnémè Yesu bàtèmmù
(*Wénté Mariki 1:9-11 nè Duku 3:21-22 nè Isãã 1:29-34*)

¹³ Isãã ãã dìì mǎnnì bàtèmmù Suditèè kó kukó mmiεke, kè Yesu ítení Kadidee kó kutempèè kétuokení o borè kòò bo ò ãnné bàtèmmù. ¹⁴ Kè Isãã yete ke dò: Fɔ̀ do dò ké nh ãnné bàtèmmù ke wète ke tú n da ãnné bàtèmmàà!

¹⁵ Kè Yesu ò tɛ̀nné ke dò: Yie mbake ké nh ãnné bàtèmmù ke yé dè wennimèmu ke dò nti dàò Kuyie ndó dè.

Kè Isãã yie nkóò ãnné bàtèmmù, ¹⁶ kòò nyètini meniε mmiεke kè tiwetli kpeté kè Muyaánsààmù cùténí ke dǎnnè dikpetìnónkperi kécómmú o ñnkè. ¹⁷ Kè bèε keε metammè mamè de ñnkè bíékè ke mè tu: Yie nweè tu m birε kè n dè dó mesàà ke dè tã mediè.

4

Dibɔ̀ò bennémè Yesu
(*Wénté Mariki 1:12-13 nè Duku 4:1-13*)

¹ De mǎnnì kè Muyaánsààmùu tanné Yesu dikpàà miεke kè dibɔ̀ò bo ò benné. ² Kè Yesu mboú dinùù ke dà iyie nsipísìnàà, deyènnè sipísìnàà kè dikǎnnì ò pĩ. ³ Kè dibɔ̀ò kǎtení o borè kóò nàké ke dò: Kàa tu Kuyie mBire nde, duó nkè yetà̀rè yie nnaá mmudiì. ⁴ Kè Yesu dì nàké ke dò: Tì wǎrimu ke tú onìtì í fò̀unè

mudiì máà, ò fòunè tináàntì tì yìèní Kuyie nnùù mièkè tìnti.

⁵ Mènìme kè dibòò ò kàtenè Sedisademmu kòò dèkenè Kuyie ncíètè ìnkè kòò nàké ke dò: ⁶ Kàa tu Kuyie mBire nde, puuo, ke yé Kuyie nnáàntì wàrimè ke tú:

Kuyie mbo duònní ku tōrè
kè yè da cóúté

bá a naàcètè báá bété ditāri mari.

⁷ Kè Yesu di tēnné ke dò: Tì wàrimu kupíkù tekù ke tú: Á báá benné a Yìè nKuyie.

⁸ Kè dibòò ò dèkenè ditāri dièri mari ìnkè kòò benke kutenkù kó yekpààtiyo yemou nè ye kpàti deu mēè botí, ⁹ kòò nàké ke dò: N yóó dè nda duómму demou kè nsà kàa nínkú n yìikè ke m bàntè. ¹⁰ De mōnnì kè Yesu di nàké ke dò: Fūte m borè fō ndibòò ke yé tì wàrimè ke tú: Á mbáá nha Yìè nKuyie mmáà kēmpī nkuù tōmmú.

¹¹ Mènìme kè dibòò íté kè Kuyie ntōrèe kàtení kēmpī nho tōmmú.

Yesu ketémè kénnaá Kuyie nnáàntì Kapennaummu mièkè

(Wénté Mariki 1:14-15 nè Duku 4:14-15)

¹² Yesu kèè diì mōnnì bè kpetínnémè Isāā kékote Nansareti Kadidee kó kutempē mmièkè. ¹³ Ò í nkàri Nansareti, kékote kēmbō Kapennaummu Kadidee kóo dàméèrì mánku, Sabunoo nè Nefutadii kó yehékè také, ¹⁴ kè dè bo dōò Kuyie mpāānāàntì náàntò Esaii do nàké tì ke dò:

¹⁵ Sabunoo nè Nefutadii kó ketenkè kobe bèè bo dàméèrì také Suditēē kó kukó nyáá nè bèè í tú Sifube ke bo Kadidee.

¹⁶ Díndi bèè do bo dibìnnì mièkè

di yàmu kuwenniku di ekù.
 Di do bo dibiinnì kó dihèi,
 mukũũ nkperi miēke nke,
 kè kuwenniku di miíté.

¹⁷ Dii mōnni ndi Yesu ketémè kénnaá nKuyie nnáaànti ke tú: Ceetenè di borime ke yé Kuyie ntóótémè ke bo kanne ku kó dikpààtiyuu.

Yesu yumè o kó betancòumbè kètibè

(Wénté Mariki 1:16-20 nè Duku 5:1-11)

¹⁸ Diiyè mari kè Yesu mpéké Kadidee kó menie nkéyà benitibè bèdébè, Simō bè tú wè Pieri nè o nantè Antidee kè bè buò muyĩnditìmu ke yé bè do tímè beyĩnwambè mbe. ¹⁹ Kè Yesu bè nàké ke dò: N tũnnenè kè n di dōò benitiwambè.

²⁰ Kè bè pānkee yóu be yĩnditirè kóò tũnne.

²¹ Kòo yíe kédétóo kényà betòbè Sebedee kó ibí, Isaku nè o nantè Isāā kè bè bo kudabekù miēke nè be cice Sebedee ke dōori be yĩnditirè. ²² Kè Yesu bè yu kè bè pānkee yóu be cice nè kudabekù kóò tũnne.

Yesu yètiri do pitémè Kadidee omou miēke

(Wénté Mariki 1:39 nè Duku 4:44, 6:17-18)

²³ Kè Yesu íceñti Kadidee omou titíntouti miēke ke náante benitibè tináaànti Kuyie nkó dikpààtiyuu kpeti ke miēkũnko benitibè mumōmmú mumōu nè tikōnyonkuti timōu. ²⁴ Kè bè nnáá nho kpéi Sidii kó ketenkè kemōu miēke, kè benitibè ntouni bèè fěũri nè mumōmmú nè bèè kōnti yóu yóu nè yebòkè ta bè nè bèè duò yecírèncírè nè tihòuti, kè Yesu mbè miēkũnko bemōu. ²⁵ Kè benitibè péuu ò tũnne. Kadidee kòbe nè Sedisademmu kòbe nè Sudee kòbe nè yehèkè tepíítè kó ketenkè kòbe nè Suditēē kó kukó nyáà kòbe.

5

*Yesu duó nyù tié nditāri ĩnkè
(Wénté Duku 6:20-23)*

¹ Yesu yà diì m̀ǹǹǹi ditĩǹǹi kédeke ditāri nè o tancóumbè kénkari kè bè ò kèrí ² kòò bè tiè nke tú:

Kuyeñnaatí mómmənkú

³ Dè ñnaati bèè banté ke dò mbè cĩǹǹǹi Kuyie mbíékè, ke yé Kuyie nkprààtìyuu bomè beè kpéí!

⁴ Dè ñnaati bèè yèmmè cààrè, ke yé Kuyie nyóó bè bántèmmè!

⁵ Dè ñnaati bèè yèmmè boo, ke yé Kuyie nyóó bè duóm̀m̀m̀m̀m̀m̀m̀ ketenkè kè bèe tieke!

⁶ Dè ñnaati bèè wanti kédòò Kuyie ndó dè, ke yé Kuyie nyóó bè teemmèmu

kè bèe dè d̀d̀d̀ m̀eđiè!
⁷ Dè ñnaati bèè kuò nhotòu mesémmè,

ke yé Kuyie nyóó bè kuóm̀m̀m̀m̀m̀m̀m̀ mesémmè!

⁸ Dè ñnaati bèè yèmmè wenni, ke yé beè yóó yàmè Kuyie!

⁹ Dè ñnaati bèè waà mbenitibè kó kuyeñnaatí, ke yé beè yó ntúmè Kuyie mbí!

¹⁰ Dè ñnaati bè fěũnkoo bè bè d̀d̀d̀ri m̀eè kpéí nKuyie ndó dè, ke yé Kuyie nkprààtìyuu bomè beè kpéí!

¹¹ Dè ñdi naati bè bo ndi sáá ndiì m̀ǹǹǹi ke di fěunko ke sou nke náá ndi nu ndòò m̀eè yei di tú m̀eè kpéí n kəbe. ¹² Di yèmmè ñnaati kè di bo diwèi mièke ke yé di kó ticuuti yó ndeumè keĩnkè, m̀eè boti nku bè fěũmmè Kuyie mpããnáãnti náaǹbè bèè di niitènni.

Mukókúó nnè kuwenniku de kó medonnimè
(Wénté Mariki 9:50 nè Duku 8:16-18, 14:34-35)

¹³ Dii tu kutenkù kó mukókúó. Kè mukókúó nné seté, bè bo mù náríkùnnenè ba? Mù ténke báá dònnè dèmarè, kè bè í mù útóo ditowaà ndi kè benitìbè nàù.

¹⁴ Dii tu kutenkù kó kuwenniku. Dihèi dìi maá ditāri ñnkè di báá na kénsarì. ¹⁵ Bè òó í ncóu nfitírè kéänné təcètè miéke, bè òó dè cōnné deyitírè nde kè dè mmí bèè kó dimàà bo təcīètè miéke. ¹⁶ Di kó kuwenniku dò nké mmè mmí kutenkù kòbe kè bèè yà mutōmmú di pī mmù wennimè, késānte di cice wèè bo kēinkè.

Yesu nàké ti kè dè ntukúnè ikuó

¹⁷ Di yèmmè bá ndò n kōtení ke bo paa mMoyiisi kó ikuó yoo Kuyie mpāñáàntì náam̀bè do wàri tì. N kōtení ke bo dōke ì wènkùnnemu. ¹⁸ N di náá mmám̄muo nwe: Ketenkè nè kēinkè kè dè kpaá bo ikuó kó fēwārifè sām̀pófè mafè báá yaate, kè kutenkù yàa deènè. ¹⁹ Wèè bo yete tūnké Kuyie nkuó mai, kénáké betòbè kè bèè ì yete de yìè mbo ntú osám̀pòú Kuyie nkpààtiyuu miéke. Wèè me mbo yie nyikuó imou kénáké betòbè kè bèè ì yie nde yìè mbo ntú odièwè Kuyie nkpààtiyuu miéke. ²⁰ N di náámmu: Kè di borime í wenni ke pēēté Fadisiēbe kōme di báá ta Kuyie nkpààtiyuu miéke.

Kemieke yìè nè obanteu kó tináàntì
(Wénté Mariki 11:25 nè Duku 12:57-59)

²¹ Di yèmu ke dò mbè do nàké di yembè ke dò: A báá kuò onitì, kè wèè kùò onitì bèè ò bekénè. ²² Kè mí nné di náá nke tú kè wèè miéke peike otòù bèè ò bekénè, kè wèè sàá nhotòù kuyèinkù, bebeéndièbèè ò bekénè, kè wèè me nsàá nhotòù ke tú kuwáátikù ò dò nkéta muhāá mmuù í kō mmu miéke nke. ²³ Kàa

kàte diwũstònni borè ke bo pã Kuyie ndipãnni ke dèntení ðeborè a kou toù da mækenèmè tìmatì, ²⁴ dǎu ndende a pãnni diwũstònni borè kékate, kè dí tì tũnte kàa né wètení kèpã a pãnni Kuyie.

²⁵ Kòo mǎu da yu tibeénti kè di kéri ke kǎri, á yetoo kè dí tì tũnte kuce ke mu nyí tùðke. Ò yàà bo da duó mbebeémbè kè bebeémbè da duó pòdísièbè, kè bè da kpetínné. ²⁶ N da náá mómmuò nwe a í yeti ðeborè ke í yietí dárè sǎnwe.

Dèè buò mmeysi mmieke

(Wénté Matie 18:8-9 nè Mariki 9:43, 47-48)

²⁷ Di yému ikuó ì tu: A báá duónè wèè í tú a pokù yoo wèè í tú a dǎu. ²⁸ Kè mí nné di náá nke tú wèè bo wénté onitipòkù mǎu kóò yaá ò ò duónèmu o yèmmè mieke. ²⁹ Kàa nǎnfè youfe fèè yó nte kàa dǎò meysi, kpeéte fe kédootóo ðedétirè, ðè wennimu a nǎnfè fèmáà bo fetimè nè ì bo mbomè idé kàa né ta muháà mmùù í kǎ mmu mieke. ³⁰ Kàa nǎutè youte tæè bo nte kàa dǎò meysi, kééte te kédootóo ðedétirè, ðè wennimu a nǎutè tèmáà bo fetimè nè si bo mbomè sidé kàa né ta muháà mmùù í kǎ mmu mieke.

Oniti nè o pokù be yatimu kó tináahti

(Wénté Matie 19:7-9 nè Mariki 10:4-5, 11-12 nè Duku 16:18)

³¹ Di yému ikuó ì tu: Kè wèè dǎ kèyete o pokù wèè wǎri diyatepátiri kóò duó. ³² Kè mí nné di náá nke tú: Kè wèè pokù í dǎuti dǎutinè benitidaabè kòò ò bèti ò dǎ wèè náá nhonitipòkù wèè dǎuti dǎutinè wènwè benitidaabè, kè wèè tùóté onitipòkù bè bèti wè ò náá nhonitidùù wèè dǎuti dǎutinè wènwè benitipòbè.

Dèè tukúnè ti bo mparikumè

³³ Di yému bè do nàké tì di yembè ke dò: A dǎúnnè Kuyie ndìi nùù, dǎò dì. ³⁴ Kè mí nné di náá nke tú: A bá mparìkunè keĩnkè, ke yé Kuyie nkpààtikàrì ndimè. ³⁵ A bá mparìkunè ketenkè ke yé ku nacèdaánnì ndimè. A bá mparìkunè Sedisademma ke yé okpààtì diewè eì ndimè. ³⁶ A bá mparìkunè a yuu ke yé a í yóó namè kéréikúnne a yùrikù kùmáà yoo a kù sàukúnne. ³⁷ Di kòò ãã ntú ãã, kè áà ntú áà, tì yèútí tì tú dibòò kpeti nti.

Meysi nkó mufómmù kó tináaàtì

³⁸ Di yému ikuó ì tu: Wèè kpéété a nǎnfè a kpéété o kǎfe, kè wèè feuté a nǎnnì a feuté o kperi. ³⁹ Kè mí nné di náá nke tú: Kòò mǎù da poté a báá ò tǎnné, kòò da poté metofiè kuyóú á ò benke kucǎnku. ⁴⁰ Kòò mǎù da yu tibeéntì ke dó kǎtúóté a yaàbòrì sǎmpàrì, á yóú kòò túóté nè didierì. ⁴¹ Kòò mǎù dó kǎduó nnè muwǎrímú kàa tǎ o tǎu ke dǎ cìdòmétìrì òmáà, a dǎ bèdébè. ⁴² Kòò mǎù da mǎò dǎmarè, pǎ we, a báá yetenè wèè dó á ò pǎnte.

Ndónè di kpantidèntòbè

(Wénté Duku 6:27-28, 32-36)

⁴³ Di yému bè do nàké ì kuó di yembè ke dò: A ndó a kou ke níi nha kpantidèntò. ⁴⁴ Kè mí nné di náá nke tú: Ndónè di kpantidèntòbè, ke békú Kuyie nkó mesàà mbèè di buò nkusĩnkù be kpéí, kémbáá nKuyie mbèè di fǎũnko nè bèè di sǎnnĩnko be kpéí. ⁴⁵ Kè di dǎori mǎemme dè bo benke di túmè di cice wèè bo keĩnkè o kó ibí, ke yé ò duómmè kè diyìè yìèni benitiyibe nè besààbè borè, ke duó nkè fetafè niù bèè wetí nè bèè í wetí be borè. ⁴⁶ Kè di dó bèè

di dó máà, di kó ticuuti bo ntú ònti Kuyie mborè? Bedàmpóòcòutìbè múnke í me ndòòràà? ⁴⁷ Kè di dóú ndi kàbe máà ndi yé di dòòrimè ténke cáánnè dè? Bèè í tũ nKuyie mbè í me ndòòràà? ⁴⁸ Tũ nní ndònnè páíí di cice wèè bo keĩnkè ò dòmme páíí.

6

Yepārè dò nkémpāā mmèè botí

¹ Di bá mpāā ndi kperε becĩribè benitibè ìkè ke bo benke dimáà, kè di dòòri memme di báá pété ticuuti di cice wèè bo keĩnkè o borè.

² Kàa dó kèpā dèmarè ocĩri a báá pĩéké meyèmmè mèdémè yembè ò pĩéké mèè botí titíintouti mieke nè ice ìnkè, ke dó benitibèè bè sante. N di náá mmómmuò nwe be kó ticuuti nti memme bè còúmè.

³ Kàa yóó pā dèmarè ocĩri a báá yie nkàa nòutè cànkutè nyé teyoute dòòri dè. ⁴ Pā we didé borè bá òmòù bá nyé, a cice Kuyie nkùù wùó ndisòrì kè kùu de nda yietí.

Mubáammu nè menùboúmmè (Wénté Duku 11:2-4)

⁵ Di bá mbáá nKuyie meyèmmè mèdémè yembè kōme bèè ò ndó kéncomú titíintouti mieke nè icyátii ke báá nKuyie nke dó benitibè mbè wùó. Mómumuò nwe n di náammè be kó ticuuti nti memme bè còúmè. ⁶ Kàa yóó bántè Kuyie, ta a dieku, kékpetínné a càù, kémbáá nha cice ò bomu de, ke wùó a dòòri dè disòrì ke bo dè nda yietí.

⁷ Kàa báá nKuyie nha bá nsũnko tináànì detetirè kpeti bèè í tũ Kuyie mbè ò ndòòrimè kè be yèmmè dò nkè be náànì sũ Kuyie mbo bè teennè. ⁸ Bá ndòòrinè be kōme, ke yé di cice yémèmu di dó dè bá

di mu nyí dè nhò mǎǎ. ⁹ Ntenè di dò nkémbáá mmèè botí Kuyie:

Ti cice wèè bo keĩnkè,
a dò mpáíí nwe,
yóu kè tí banté a dòmmè páíí.

¹⁰ Baaté kutenkù,
kàa dómè ndǎǎri ketenkè ïnkè
dè dòmmè keĩnkè miéke.

¹¹ Ti pā ti bo di mù yíe.

¹² Ti cǐé nti yei,
ti òǎ cǐémmè bèè òǎ ti caàrè.

¹³ A báá yóu kè ti ta mesoǔmmè miéke,
ti deeténè dibǎǎ.

[Ke yé fǒǒ bakémè,
ke kpeńnni kàa yètìrì deu sǎǎ.
Kè dè mme ndò.]

¹⁴ Kè di cǐenke betǎbè be yei bè di dǎǎri mè, di cice wèè bo keĩnkè ò yóó di cǐémmu di yei. ¹⁵ Kè di me nyí cǐenke betǎbè be yei mbè di dǎǎri mè di cice wèè bo keĩnkè ò báá di cǐé ndi yei.

Ti bo mbou mèè botí yenò

¹⁶ Kàa bouú dinùù a báá sǎukùnnè a ìkè kéndò nha bo meyeńcaàrimè miéke meyeńmmè mèdémè yembè dǎǎrimè, bèè òǎ cake be ìkè ke bo benke benitìbè bè bouúmmè dinùù. N di náá mmómumu nwe bè cǔtému be kó ticuuti. ¹⁷ Kàa bouú dinùù, yuuté a ìkè kényí nha yùtì, ¹⁸ kòò mǎǎ báá banté a bouúmmè dinùù, kàa cice wèè wùó ndisǎrì kperè, kè weè máá nyé ké dè nda yietí.

*A kpàtì borè a yèmmè de mbo
(Wénté Duku 12:33-34)*

19 Di báá kóú kékóú kútenkù kó tikpàtì yebiè cää ntì, tìì ãã nirimε, beyóóbè ãã duute kényúúkú tì.
 20 Pètìnke ñkounè keñkè kó tikpàtì nti yebiè í cää ntì, tìì í nírímú, beyóóbè í yóó na kéduute kényúúkú tì.
 21 Kε yé a kpàtì borè a yèmmè de mbomè.

Tikòntì kó defitírè tu fenànfè
(Wénté Duku 11:34-36)

22 Inuò ntu tikòntì kó defitírè ndε, kàa nuò nwùó nha kòntì timòu ò mbo kuwenniku miεε nke.
 23 Kàa nuò mmε nyí wúó nha kòntì timòu ò mbo dibìnnì miεε nke, kuwenniku kùù da mí, kè kù sòùte dibìnnì dòke bo deuke mēdiè.

A bo tūnnemè bekpààtibè bēdébè
(Wénté Duku 16:13)

24 Òmòù báá na kèntū mbekpààtibè bēdébè, ò bo ndó yie nke ní nhotòù, ò bo ntaunè yie nke senku otòù, òmòù báá na kèntū Kuyie nnè idíítí.

Kuyie ndàkemu ti kpéí
(Wénté Duku 12:22-31)

25 Dεè te kè n tu di bá ntoti di yèmmè di bo dimu yoo di bo dáátímu kpéí, di fòmmu pēētému mudì kè di kòntì pēēté tiyààtì. 26 Wénténè sinòò, sì í buòtì sì í kōũ, sì í mòke yebuò kè di cice wèè bo keñkè kòò sì piú. Díndi, di í pēēté sinòò? 27 Di miεε we mbo na nè o yentotí kényíé o fòmmu kó mehokùmè bá sám̀pó?
 28 Ba nkpéí nnè te kè di toti di yèmmè tiyààtì kpéí? Wénténè mutepóò ndòmmè dikpàà miεε, mù í pī mmutōmmú, mù me nyí duòkù tiyààtì. 29 N né di náámmu, bá Sado mòò nè o kpàtì diētì miεε, ò í dàátí tiyààtì tìì wenni ke mù tùòke. 30 Kè Kuyie nsàri tifààtì tìì bo yíε nke naa yóó cóúté, dè bo yímè kè kù

báá di dátínné tiyààtì? Di tákùmè í ðeu! ³¹ Di bá ntoti di yèmmè ke tú: Ti bo nyo mba, ke yǒ mba, ke daati ba? ³² Bèè í tũ nKuyie mbeè mǎke ðe kó iyèntotí, di cice wèè bo keĩnkè ò yému di békú ðè. ³³ Wammúnè di bo tamè Kuyie nkprààtìyuu meketimè nè di bo ndǎarimè kù dó ðè, kù bo ðè ndi duó ndemǎu. ³⁴ Di bá ntotí di yèmmè nanke kpéí, nanke weè yé nanke kpeti, bá dii yiè nè di kó iyèntotí nyi.

7

*Otǎu kó iwátì kó tináàntì
(Wénté Duku 6:37-38, 41-42)*

¹ Di bá mbekùnè ditǎbè, kè ðèe yie nkè Kuyie mbáá di bekénè. ² Ke yé Kuyie nyóó di bekénèmè di bekénè mèè botí nku betǎbè, ke di fǒó ndi ðòò ðè betǎbè. ³ Dè ðòmme kàa wùó nkumúú kù ã a kou nǎnfè mièke, kè kumundúú né pǎmmú a kǎfe mièke! ⁴ A bo yĩme kénáké a kou ke ðò: Yóu kè n ðeite kumúú a nǎnfè mièke, kè kumundúú né pǎmmú a kǎfe mièke. ⁵ Fǒ mmeyèmmè mèdémè yiè, keté kǎpánté kumundúú kù pǎmmú a nǎnfè mièke ke né na kǎyà a bo yĩmè kéðeite kumúú kù ã a kou kǎfe mièke.

Di bá nduò nKuyie nkperè simǎó

⁶ Dèè cǎá nke tú Kuyie kperè di bá ndè duò nsimǎó, di me mbá ndokoo di ðèi nyefǒnkè ìkè yè yàà bo me nàù kédeè kéwǎētení di bíékè ké di cááké.

*Mǎonè kè bè di pǎ
(Wénté Duku 11:9-13)*

⁷ Mǎonè kè bè yóó di pǎmu. Wammúnè kè di yóó pǎtému, bentenè dicàù kè bè yóó di kpetému. ⁸ Ke

yé wèè mɔɔ bè ɔɔ we mpāmè, wèè wammú weè ɔɔ pété, wèè bentε dicàù bè ɔɔ we nkpeté. ⁹ Òmòù bo di miεke wèè birε bo ò mɔɔ mudì kòò dè duó nditáràà? ¹⁰ Yáà kè dè ò mɔɔ tɛyĩntè wèè dè duó nfεwààfè? ¹¹ Díndi náke benitiyεibe kè di yé ke duò ndesààrè di bí dè bo yĩme di cicε wèè bo keĩnkè kòò báá duó ndesààrè bèè dè nhò mɔɔ. ¹² Ndə̀rìnè betə̀bè di dó bè ndi də̀rimè. Mə̀yiisi kó ikuó nè Kuyie mpā̀nā̀nti náam̀bè do nàkè tì me nyé.

Icε ìdèi
(*Wénté Duku 13:23-24*)

¹³ Tannè dibòrì diì mɔ̀púrì. Dibòrì pēkùrì tu mukũũ nkperi ndi kè di cε pēkè. Besũkùbè ku ntũ. ¹⁴ Dibòrì diì mɔ̀púrì diì tu mufòmму kperi, kè di cε mɔ̀púrì. Benitibè sām̀pó ku ntũ.

Mutie nè mu be
(*Wénté Matie 12:33 nè Duku 6:43-44*)

¹⁵ Ndakenè bèè tu bemáà Kuyie mpā̀nā̀nti náam̀bè be kpéi. Bè ɔ nkéríní di borè ke yòò nke dò nyipe nyi ke né tú timuntũnti. ¹⁶ Di bo mbè banní nè be də̀rimè miεke nke. Bè í tũũ fínyĩ kó yebe tisā̀mpotì ìnkè bè me nyí tũũ fikíε kpeye mupòrimù ìnkè. ¹⁷ Mutie sààmù pèi yebe sà̀ayè nye kè musĩmmù pèi yesĩnyè. ¹⁸ Mutie sààmù báá na kèpèitè yebe sĩnyè, musĩmmù me mbáá na kèpèitè yesà̀ayè. ¹⁹ Detie ndèè kó dimàà í pèi yebe sà̀ayè bè ɔɔ dè kũũmu kécó. ²⁰ Mem̀me di yó mbannímè bèè tu bemáà Kuyie mpā̀nā̀nti náam̀bè nè be də̀rimè miεke.

Bèè yu Kuyie nnè be nò
(*Wénté Duku 6:46, 13:25-27*)

21 Dè í tú bèè kó dimàà ò tu: Ti Yiè, nti Yiè, beè tati beməu Kuyie nkpaàtiyuu miεke. Wèè dòòri n cice wèè bo keĩnkè ò dómè, weè tati o kpaàtiyuu miεke. 22 Tibeénti yiè besũkùbè bo n náké ke dò: N Yiè, nè a kó diyètiri ndi ti nàkémè a náànti, nè a kó diyètiri ndi ti bètimè yebókè ke dòò tidietì péu! 23 Kè n né bè nàké de mònni ke dò: Fũtenè m bo dè! N yí di yé bitì, díndi bèè dòòri meyei.

Kuyèinkù nè wèè cii
(Wénté Duku 6:47-48)

24 Wèè kemmu n náànti ke dɔɔri tì yěmmè ò dònne onitì wèè cii wènwe ke maá o cĩètè dipèrì ìnkè. 25 Kè fetaafe ni, kè ikó mpie, kè kuyaakù fũutè ke tè poté bá tè í ndo ke yé tè maámè dipèrì ìnkè. 26 Kè wèè me nkèrmú n náànti ke í dɔɔri tì yěmmè ò dònne kuyèinkù nku kùu maá ku cĩètè mubirimú ìnkè. 27 Kè fetaafe ni, kè ikó mpie kè kuyaakù fũutè ke tè poté kè tè do páíí.

Yesu do tiènnè muwèrimú mmu

28 Kè benitibèe keè Yesu bè duò nyii tié kè li bè ta. 29 Ke yé o náànti do í dònne mè ikuó wããbè kpeti, ò do náánnè muwèrimú mmu.

8

Yesu miεkùnnemè dikònni
(Wénté Mariki 1:40-45 nè Duku 5:12-16)

1 Yesu cùténì dī mònni ditāri ke ditñni péu nhò tũ. 2 Kè dikònni marii kətení ke nínkóo o ìkè kòò bàntè ke dò: Okòtì, kàa dó a bo na ké m miεkùnne ké n wénkùnne.

3 Kè Yesu youtoo o nòutè ké dī kàáké ke dò: N dómú, miété.

Kè dii mieté kéwenke. ⁴ Kè Yesu dà: A báa yie nkénáké òmòu, kòte kébenke amáà ikuó nìùtì kédòò Mòyiisi dǎú nyìi kuó kè dèe benke a mieté.

Ohǎǎpǎnkòtì mǎu yiemme Yesu

(Wénté Duku 7:1-10 nè Isǎǎ 4:46-54)

⁵ Yesu tati dii mǎnnì Kapennaummu kè behǎǎpǎmbè kóo kótì mǎu kǎtení o borè kóò bántè ke dà: ⁶ N Yìè, n kóo tǎntì weè duó n cǐètè ke áàrìnè kuyonku bá ò í nǎ nke nampú. ⁷ Kè Yesu ò nǎké ke dà: M bo kǎte kóò miékùnnè. ⁸ Kè behǎǎpǎmbè kóo kótì bèi nke dà: Okótì n yí sǎnnè a bo tamè n cǐètè, bèi nha nùù máà kè n kóo tǎntì mieté. ⁹ M mǎkemu bèè m baké, ke mǎke tihǎǎpǎntì m baké tì, kè n nǎké kù ke yí: Kǎte! Kùu kǎte. Kè n nǎké kù ke yí: Kǎtení! Kùu kǎtení. Kè n yí n kóo tǎntì dǎò dè, wèe dè dǎò.

¹⁰ Kè Yesu keè de kó tináǎntì kérénsìrì behǎǎpǎmbè kóo kótì, kénáké bèè ò neínè ke dà: Bá Isidayeeribe miéke m mu nyí yà onìtì wèè tá mié mbotí. ¹¹ N di náá mmómmuò nwe benìtìbè péu bo yènní tipúitì timǎu kéwènnénè Abarahammu nè Isaki nè Sakǎbu Kuyie nkǎàtìyuu. ¹² Kè Isidayeeribe bèè na nte Kuyie nkǎàtìyuu kè bè né bè dootóo ditowàà dibìinnì miéke be yó nkuò ndè ke cáá mbe nì.

¹³ De kó difǎnkúò kè Yesu nǎké behǎǎpǎmbè kóo kótì ke dà: Kò nkè dèe dǎò kéndò nha dǎ mèè botí.

Dende bàmbà kòo kóo tǎntì mieté.

Yesu miékùnnemè Pieri pokù yǎ

(Wénté Mariki 1:29-31 nè Duku 4:38-39)

¹⁴ Kè Yesu kǎte Pieri cǐètè ke sǎ mPieri pokù yǎ mǎ nkukǎntonnoò ke duó. ¹⁵ Kè Yesu ò kǎáké o nòùtè,

kòo kòntìi bonke, kòo íté kéwaá mmudiì kòò duó nkòo di.

Yesu còutémè ti kó ticĩti
(*Wénté Mariki 1:32-34 nè Duku 4:40-41*)

¹⁶ Kuyuoku m̀nǹni ke b̀e nk̀arinǹi Yesu bor̀e beǹitib̀e p̀eu yeb̀ak̀e ta b̀e. K̀e Yesu ǹií b̀ei k̀e ỳe ỳe, k̀emiək̀unne b̀emuəmb̀e b̀eməu. ¹⁷ K̀e d̀e d̀ò Kuyie mp̄ānāānt̀i nāānt̀ò Esaii do ǹak̀e t̀i ke d̀ò: Ò còut̀e ti kó ticĩti ke t̀o ti kó muməmm̀ú.

Yesu kó mutũnnimù
(*Wénté Duku 9:57-62*)

¹⁸ K̀e Yesu ỳa dif̀inǹi dier̀i ò munném̀e k̀eduó nk̀e b̀e s̀ent̀e menie nyáà. ¹⁹ K̀e Kuyie nkuó w̄ā̀t̀i m̀əu k̀atəǹi Yesu bor̀e kóò ǹak̀e ke d̀ò: Okóti n yó nda tũmmu tipũ̀t̀i timəu bá k̀a k̀ari k̀e. ²⁰ K̀e Yesu ò ǹak̀e ke d̀ò: Ihānk̀e m̀akemu if̄ōti k̀e sinəə m̀ak̀e tiȳĩ̀ent̀i, Onit̀ibire me nỳi m̀ak̀e d̀e bo duó d̀e k̀eom̀p̀e.

²¹ Kòo t̀əu m̀əu ẁe d̀o tũ nYesu kòo ò ǹak̀e ke d̀ò: Okóti m p̄a kuce k̀e m mu nk̀ote k̀ekũnǹe n cice. ²² K̀e Yesu ò ǹak̀e ke d̀ò: Nni ntũ nk̀eyóu k̀e b̀ecíríb̀e kũnǹe b̀ecíríb̀e.

Yesu do còh́nèm̀e kuyaakù
(*Wénté Mariki 4:35-41 nè Duku 8:22-25*)

²³ K̀e Yesu ta kudabək̀ù kòo tancóumb̀e ò neiǹe k̀e b̀e bo s̀ent̀e diyáà ter̀i. ²⁴ K̀e kuyaak̀ù kperik̀ù mak̀uu it̀eǹi k̀enfuuti k̀e menie nyiitiǹi ke taà kudabək̀ù, k̀e Yesu yie ỳe nk̀e duó. ²⁵ Kòo tancóumb̀e ò ènt̀e kóò ǹak̀e ke d̀ò: Ti Yiè nti d̀eet̀e, ti kumu! ²⁶ K̀e Yesu d̀ò: D̀e d̀omme k̀e kuf̄ōwáá ndi p̄i memme? Di í n tá k̀e d̀e d̀eud̀!

Memme kòo íté k̀ep̀ei nkuyaak̀ù nè menie nk̀e d̀e d̀ò béu. ²⁷ K̀e d̀e b̀e di b̀eməu k̀e b̀e ntú: We nnit̀i

botí nku yie? Bá kuyaakù nè meniè nkè dè yìè nhò yē mmù!

*Yesu do bètimè yebəkè kè yèè ta yefònkè
(Wénté Mariki 5:1-20 nè Duku 8:26-39)*

²⁸ Yesu sènté diì m̀ǹǹni meniè nyáà Kadaraa kó ketenkè, kè benìtibè bèdébè yebəkè ta bèè yènní ifòti mièkè. Bè do yòumu mediè, bá òmòu í daati ke dè p̀ǹkù. Kè bèè kéténi kécò Yesu, ²⁹ kékuónko ke d̀: Ti kpèti d̀mmè tínti nè f̀ nKuyie mBire, a kàtení ke bo ti f̀mmu bá dim̀ǹni í t̀̀kàà?

³⁰ Ke s̀ nku f̀nkèc̀nku dièkù makù bo mekentímè ke diiti. ³¹ Kè yebəkèe bántè Yesu ke d̀: Kàa dó ké ti beti yóu kè tí ta kuf̀nkèc̀nku kuu. ³² Kè Yesu yè nàké ke d̀: Kàtenè! Kè yèè yè beè nìtibè mièkè kéta yefònkè. Kè kuù f̀nkèc̀nkuu cokèni ditàri ìnkè ke yàa diu meniè.

³³ Bèè do c̀mmú yefònkè kè bèè coké kéta diheì kénáké dèè d̀̀ nè dèè t̀̀kení benìtibè yebəkè ta bè. ³⁴ Kè diheì kó benìtibè bem̀uu yènní kécò Yesu kóò bántè ke d̀ wèè yè be tenkè.

9

*Yesu mièk̀nnemè kuhòkù
(Wénté Mariki 2:1-12 nè Duku 5:17-26)*

¹ Kè Yesu ta kudabekù késénté meniè nkéwète o eì * nKapèdinaummu nwe. Wénté Mariki 2:1. ² Kè bèè t̀nì kuhòkù kè kù duó ku dóu ìnkè, kékàtenèni Yesu borè, kè Yesu nwúó mbè t̀mè ke d̀ nhò bo kù mièk̀nne, kénáké kuhòkù ke d̀: M bire c̀t̀nne a yèmmè n da c̀mmu a yei.

* **9:1** o eì: Yesu eì bè nàá ndìl k̀p̀í ndiè, bè yè

³ De m̀̀nǹ̀ǹ̀i k̀̀e ikuó wā̀̀ā̀̀b̀̀e mab̀̀e nnáá be ỳ̀emm̀̀e miéke ke tú: Oǹ̀t̀̀i yie ncà̀̀ari Kuyie nỳ̀et̀̀ir̀̀i ndi.

⁴ K̀̀e Yesu banté be toti t̀̀i be ỳ̀emm̀̀e ké b̀̀e beke ke d̀̀ò: D̀̀e d̀̀omme k̀̀e di m̀̀ake iyentotí yeyi ii mbotí?

⁵ Ǽnd̀̀e í yó̀̀uǹ̀e deteɛ̀̀, m bo ỳ̀im̀̀e n da c̀̀íé nha yeinàà k̀̀e m bo ỳ̀im̀̀e íté k̀̀ék̀̀eté? ⁶ N né d̀̀ó di bantému kedò nhOǹ̀it̀̀ibire m̀̀ake muwɛ̀̀r̀̀ímú ketenk̀̀e ìnk̀̀e ke bo na k̀̀éc̀̀íé mmeyei. Mem̀̀me ò nàk̀̀ém̀̀e kuh̀̀ò̀̀k̀̀u ke d̀̀ò: Íté k̀̀étúóté a mìèk̀̀u k̀̀ék̀̀ò!

⁷ K̀̀e kuh̀̀ò̀̀k̀̀u íté k̀̀ék̀̀ò. ⁸ K̀̀e bèe d̀̀e yà k̀̀e kufōwáá mb̀̀e p̄̀ nk̀̀e b̀̀e nsãntí Kuyie nke tú: Kuyie nỳ̀et̀̀ir̀̀i ndeu! K̀̀u duómm̀̀e beǹ̀it̀̀ib̀̀e muwɛ̀̀r̀̀ímú muù mbotí.

Yesu nàké t̀̀i bèè ỳ̀emm̀̀e d̀̀ò mb̀̀e wenni

(Wénté Mariki 2:13-17 nè Duku 5:27-32)

⁹ K̀̀e Yesu íté deboré kémp̄̀enk̀̀e k̀̀eyà oǹ̀t̀̀i m̀̀òu k̀̀òo ỳ̀et̀̀ir̀̀i tu Matie k̀̀òò k̀̀ari bed̀̀amp̀̀ò̀̀c̀̀out̀̀ib̀̀e k̀̀òò bìr̀̀ò̀̀, k̀̀e Yesu d̀̀ò: N t̄̀nn̄e! K̀̀e Matie íté k̀̀òò t̄̀nn̄e.

¹⁰ D̄̀iyè marì Yesu nè o tanc̀̀ò̀̀umb̀̀e k̀̀e b̀̀e nkari Matie c̀̀íè̀t̀̀e ke yo nnè bed̀̀amp̀̀ò̀̀c̀̀out̀̀ib̀̀e nè beǹ̀it̀̀ib̀̀e bè do tú bè mufòmmu yeimu yembè. ¹¹ K̀̀e Fadisiẽbe mab̀̀e d̀̀e yà k̀̀ébeke Yesu tanc̀̀ò̀̀umb̀̀e ke d̀̀ò: D̀̀e d̀̀omme k̀̀e di k̀̀òò k̀̀òt̀̀i wɛ̀̀r̀̀ǹ̀e bed̀̀amp̀̀ò̀̀c̀̀out̀̀ib̀̀e nè mufòmmu yeimu yembè k̀̀e b̀̀e yo?

¹² K̀̀e Yesu keè ké b̀̀e nàké ke d̀̀ò: D̀̀e í d̀̀ò mb̀̀eè k̀̀ònt̀̀i naati beè waà nhotànt̀̀i, bemuòmb̀̀e beè ò waà.

¹³ Kòtenè k̀̀etotí di ỳ̀emm̀̀e k̀̀ebanté tináànt̀̀i t̀̀i tu: N d̀̀ó wèè m̀̀ake wènwe otòu k̀̀ò mesémm̀̀e, n yí d̀̀ó di n feu ù wũõ. Ke yé n yí k̀̀òtením̀̀e ke wanti bèè ỳ̀emm̀̀e d̀̀ò mb̀̀e wetí, n wanti bèè banté bèmb̀̀e ke d̀̀ò mb̀̀e tu benitiyeibe.

De k̀̀ótirè nè depànnè k̀̀ò tináànt̀̀i

(Wénté Mariki 2:18-22 nè Duku 5:33-39)

14 Diiyè mari kè Isāā-Batiisi tancòumbèe kote kébeke Yesu ke dò: Dè dòmmè kè tínti nè Fadisĩebe kè ti bou yenò bá a tancòumbè í bou? 15 Kè Yesu bè tēñné ke dò: Di yà onitì tóú dè o pokù kòo nēpobè yèmmè cààràà? De kó yewe kraanĩmu kè bè bo pĩ nwèè tóú o pokù ke íténè, de m̀nni kè bè né bou yenò.

16 Bè ãĩ í nyá nkuyaàp̀nkù kukótíkù ìnkè, kàa mè d̀ò kuyaàp̀nkù bo yũś nkukótíkù kè dikētìrì d̀ke deuke. 17 Bè me nhãĩ í ncũś menap̀ammè tidòuti kótìtì mièke, kàa mè d̀ò tidòuti bo puoti kè menàà ncake. Menàà mp̀ammè dò nkéncũś tidòuti p̀ntì mièke nke, demou kè dè nwenni.

Yesu do cònnémè onitipòkù yóntì, kēmièk̀unne desap̀umbire

(Wénté Mariki 5:21-43 nè Duku 8:40-56)

18 Kè Yesu nkpaá ke bè nàánnè kè Sifube kóo kótì m̀ou kòténì kénĩnkóo o ìkè, kóò nàké ke dò: N sap̀umbire deè ku bàmbà mmie, bá nè memme kote kénóó nha nou de ìnkè kè dèe foute.

19 Kè Yesu íté nè o tancòumbè kóò tũnne.

20 Kòo nitipòkù m̀ou m̀ ntiyóntì kè dè t̀òke yebie ntepiítè nè yèdèè, kòo kéténi Yesu f̀nkúò bíékè kékáákè o yaàbòrì m̀nku. 21 Ke yé ò do túmè nè o yèmmè mièke: Bá kè n na ke káákè o yaàbòrì m bo miété.

22 Kè Yesu wēēte ké nhò wùó nke dò: N kóo sap̀àà a t̀k̀mè da mièk̀unne. Kòo nitipòkù p̀nke miété.

23 Bè t̀òke dii m̀nni de kóo dakótì cĩètè ke nsó nditĩnni tìkù ke kuò nke eu sikúhéú. 24 Kè Yesu bè nàké ke dò: Yènnè, desap̀umbire í ku, dè yè nke duómu.

Kè bè nhò daú. ²⁵ Ò bè dènnè dìi m̀ǹǹǹi kédèè kéta kudieku k̀p̀ĩ ndesap̀umbire ǹùtè kè dèe íté. ²⁶ Kè de kó tináànt̀i pité de kó kutempè nkumou mièke.

Yesu wéimmè tiyũ̀̀nt̀i tidéti

²⁷ Kè Yesu íté dèborè k̀emp̀enké kè tiyũ̀̀nt̀i tidéti ò tũ̀nne k̀emp̀ĩ̀k̀ù ke tú: Dafiti kó dèbire, ti kuó mmesémmè.

²⁸ Yesu t̀ù̀kè dìi m̀ǹǹǹi t̀eçĩ̀t̀è kè t̀i yũ̀̀nt̀i k̀atení o borè kòo t̀i beke ke d̀ò: Di yèmmè dò m bo na ké di wéinaà? Kè t̀i ò t̀èĩ̀né ke d̀ò: Èé, ti Yiè nha bo na.

²⁹ Kè Yesu kááké ti nuò nké t̀i nàké ke d̀ò: Dèe d̀ò kéndò ndi tá ke dò ndè bo d̀ò̀mè.

³⁰ Kè bè p̀ankèe wénté, kè Yesu bè cau nke d̀ò: Di báá yie nkòò m̀ùu t̀i kèè.

³¹ Bè yèroo dìi m̀ǹǹǹi ke p̀anke nnáantoo Yesu kpéi dihei dimou mièke.

Yesu do dènnemè dibòò dihònni dìi í nò nke náá di mièke

(Wénté Duku 11:14-15)

³² Bè p̀enké dìi m̀ǹǹǹi kè bèe k̀atení onítì m̀ù Yesu borè kè dibòò ò ta ke d̀anne o ǹndenfè. ³³ Yesu dènnè dìi m̀ǹǹǹi dibòò o mièke kòo ǹndenfèe datè kòo na kènnáá nkè dèe di benitibè mediè nkè bè ntú: Ti mu nyí yà die mbotí Isidayeeribe kó ketenkè.

³⁴ Kè Fadisíèbe bembè né ntú: Nè obòokpà̀t̀i kó muwèrímú mmu ò bètìmè yebòkè.

Mesémmè do p̀ĩ̀m̀m̀è Yesu bèè kpa ocènti bè kpéi

(Wénté Mariki 6:6-34 nè Duku 10:2)

³⁵ Kè Yesu ñcenti yehékè yemou yedieyè nè yesámp̀oyè, ke náante Tináànsà̀t̀i Kuyie nkpà̀t̀iyù̀̀u kpeti titíintouti mièke, ke mièk̀unko bemuambè bè m̀ammú mumou nè bè k̀onyonkuti

timəu. ³⁶ Kè mesémmeè ò pĩ mmediè ònnè de kó benitibè, ke yé bè do òumè kè be yemmèe caàrè, kè bè ndò ntipièti tii kra ocēnti. ³⁷ Kòo náké o tancóumbè ke dò: Tidiiti bimú ke sũ mediè nkè ti dèibè né kēñni. ³⁸ Bántènè kupaku yiè nkòo duənni betōmbè kè bèe dei o diiti.

10

*Yesu tōmmè o tancóumbè
(Wénté Mariki 3:13-19, 6:7-13 nè Duku 6:12-16)*

¹ Kè Yesu yu o tancóumbè tēpiítè nè bèdébè ké bè duó muwērimú kè bè bo mbeti yebəkè ke miékunko bemuəmbə muməmmú muməu nè bèè mə ntikōnyonkuti tibotí tibotí. ² Nte Yesu tancóumbè tēpiítè nè bèdébè kó yeyètè: Oketiwè Siməə kè bèe ò yu ke dò Pieri nè o nantè Āntidee nè Sebedee kó ibí, Isaku nè Isāā. ³ Fidipu nè Batidemii nè Tomaa nè Matie wèè do tú odəmpóocəutiwè. Nè Adifee kó debire Isaku Tadee ⁴ nè Siməə wèè do ɔ ntú Sedəti kó fenafe kou nè Sudaasi Isikadiyoti wèè fité Yesu.

⁵ Yesu tancóumbè tēpiítè nè bèdébè mbe ò tō mbè ké bè náké ke dò: Di báá kəte bèè í tú Sifube be kó yehəkè, di me mbáá kəte Sammarii kó yehəkè. ⁶ Kətenè Isidayeribe bíékè, bè dōnnè ipe ì feti ìnyi, ⁷ ké mbè náá Kuyie nkpààtiyuu tōnnímè, ⁸ kēmmiékunko bemuəmbə ke duò nkè becírìbè yánni ke miékunko yekùò nkè yè wènkú, ke beti yebəkè. N di pāmu di í donté, pānè kè bè báá di yietí. ⁹ Di bá ntə idíítí. ¹⁰ Di bá ntə kudəukù yoo yeyəàbòrè yédéé yoo tineùti yoo kupààti ke yé otōnti nè o tōndiiti nti.

11 Kè di tùàke dìi èi dí yà onitisààwè kébátè o cǐètè ké nde mbo ke yàa pǎēténè ðe borè. 12 Kè di ta tètè cǐètè di dò: Kunaatí ndi bonè. 13 Kè tɛcǐètè yembè di cǔuté, dí bè pǎ kunaatí, kè bè me nyí di cǔuté, di báá kù mbè pǎ. 14 Kè tɛcǐètè matè yoo dihei mari kǎbe í dǒ ké di cǔuté yoo bè í kèmmú di kpeti, dí íté ðe borè ke kpááté di naçètáá. 15 N di náá mmómmuɔ nwe tibeénti kó diyiè Sodómmu nè Komɔɔ Kuyie ndo cǔú nyèè ekè kó tiyēiti bo nkǎnìnè de kó dihei kpeti.

Bè yóó fǐǔmmè Yesu kǎbe

(Wénté Mariki 13:9-13 nè Duku 21:12-17)

16 N di tǔ nkè di do nyipe nyi yekpamaà ncuokè, níciinè iwààke kǔme ke yǒð ke ðonnè yekpɛtínónkperɛ. 17 Nðakɛnè! Benitibè yóó di kɛtenèmu bebeémbè borè kè bè ndi puotì yedá titiíntouti mieke, 18 bè bo di kɛtenè bebaatibè nè bekpàatibè borè kè di bo bè náké n kpéí, nke náké n bèè í tú Sifube. 19 Kè bè di kǎrinè tibeénti, di bá ntoti di yèmmè di bii yóó náké tì nè di yóó tì náké mètè botí, kè di tùàke Muyaánsààmù bo di duó ndi dò nkénáké tì. 20 Ke yé díi í yó nnáámmè di mómmbɛ Kuyie nYáá mmuù yó ndi duò ndi yó nnáá ntì.

21 Benitibè bo nduò nkè bè kǔù be tebíi, kè ibí cicebè nduò nkè bè ì kǔù, kè ibí nduò nkè bè kǔù i cicebè. 22 Benitibè bɛmɔu bo ndi níi ndi tú mètè kpéí n kǎbe, wètè me mbo nwéèrì kétuàke kumàнку ò bo cooté. 23 Kè bè di fǐǔnko dihei mari dí coké kékɛte ðiteri, n di náá mmómmuɔ nwe di bo nkpaá ke í dèè Isidayɛɛribe kó yehékè kòo nitibiree wētɛnímu.

24 Wètè bebíi ò í pǎété wètè ò benkú, otǔnti me nyí ðeunè wètè ò duó mmutǔmmú. 25 Bè dǒò mètè botí

wèè benkú be yóó me ndòò ò benkú wè, bè dàòmè teɕĩɕètè yiè mbè yóó me ndòò o kóo tǒnti. Kè bè yu teɕĩɕètè yiè nhobɔɔkpààtì o cĩɕètè kɔbe kperε bo pēēté memme.

Di bá ndé bèè kàù tikònti

(Wénté Mariki 8:38 nè Duku 9:26, 12:2-7)

²⁶ Bá ndénè tũnké benitibè, dèè dàòri disòri dè bo feité, kè dèè bo dibìnni kè dèe yènni kuwenniku. ²⁷ N di nàké tì timàà borè nákénè tì kupiiti, n di wεε tì, pĩɕkénè tì. ²⁸ Di bá ndé bèè kàù tikònti ke í nɔ nke kòù diwènni. Ndénè Kuyie nku kùù bo na kékuɔ tikònti nè diwènni muhǎǎ mmiεke. ²⁹ Bè ɔ̃ ɔ̃ í nfíté inɔribi idéi ndi dáràà? Nè memme demarè ɔ̃ ɔ̃ í ndo ketenkè kè di cice Kuyie nyí yé. ³⁰ Bá di yùtì Kuyie nti kàammu ke yé tì mààmè. ³¹ Di bá nyièkù tũnké di pēētému inɔribi péu.

Ti bo yĩmè ti tú Yesu kɔbe

³² Wèè bo náké benitibè iikè ò tumè n kou, m bo náké n cice wèè bo keĩnkè de yiè ntumè n kou. ³³ Wèè bo n yete benitibè iikè m bo ò yete n cice wèè bo keĩnkè o iikè.

Yesu kàtenèni mèè yatimè

(Wénté Duku 12:51-53, 14:26-27)

³⁴ Kè Yesu béi nke dò: Di yèmmè bá ndò n kàtenèni kunaatí nku kutenkù kuu mmiεke, n kàtenèni mudò mmu. ³⁵ N kàtení ke bo yate debire nde nè de cice, ke bo yate denitipobire nè de yɔ, kéyate osapàà ònè o còkù. ³⁶ Kè benitibè cĩ kɔbeε naá mbe kpantidèntòbè.

³⁷ Wèè dó o cice yoo o yɔ kè dè pēēté mí nhò báá na kèntú n kou, kè wèè dó o kóo dapàà nyoo o kóo sapàà

nkè dè p̄ēēté mí nhò báá na kéntú n kou. ³⁸ Wèè í t̄o o dapāātí ke n t̄ūnne ò báá na kéntú n kou * mef̄ēūtímè mme yoo ifei (wèè í d̄ó k̄éḡūté n kp̄éi yoo wèè í d̄ó k̄édi ifei n kp̄éi). ³⁹ Wèè bo nd̄ó k̄éd̄eēté o f̄õmmu ò bo mù f̄étinne, k̄è wèè f̄étinne o f̄õmmu n kp̄éi k̄òo mù p̄ēté.

*Wèè c̄outé Yesu ò c̄outé Kuyie nku
(Wénté Mariki 9:41)*

⁴⁰ Wèè di c̄outé ò c̄outé mí nYesu nwe, k̄è wèè n c̄outé k̄òo c̄outé Kuyie nkùù n t̄õnní. ⁴¹ K̄è wèè c̄outé wèè n̄á nKuyie nn̄áañtì ò tu m̄èè kp̄éi wèè n̄á nKuyie nn̄áañtì, ò bo p̄ēté ticuuti wèè n̄á nKuyie nn̄áañtì ò yóó p̄ēté tì. K̄è wèè c̄outé wèè d̄òòri Kuyie nd̄ómè ò d̄òòri m̄èè kp̄éi Kuyie nd̄ómè ò bo p̄ēté ticuuti wèè d̄òòri Kuyie nd̄ómè ò yóó p̄ēté tì. ⁴² Wèè bo ȳenté m̄en̄ebuò m̄bes̄ám̄p̄óbè bie nk̄òò m̄òu ò tu m̄èè kp̄éi n k̄óo tanc̄òuntì, n di n̄á mm̄ómmuò nwe, Kuyie mbo ò cú de k̄ó ticuuti.

11

¹ Yesu tié nd̄ìi m̄õnnì o tanc̄òumbè t̄ep̄ítè nè b̄èd̄ébè k̄édeè k̄éité deborè k̄ékat̄e k̄enn̄áant̄e Kuyie nn̄áañtì de k̄ó yeh̄ekè mieke, ke tì mbè tiè.

*Yesu do t̄ènné tì Is̄ã-Batiisi
(Wénté Duku 7:18-35)*

² K̄è Is̄ã-Batiisi r̄mbo dikpet̄íntou k̄ékeè Yesu p̄í mm̄ù t̄ãmmú k̄ét̄ã nho tanc̄òumbè k̄è bè bo ò beke ke d̄ò: ³ F̄òò tu wèè d̄ò nk̄ékat̄ení ȳàà ti d̄ò nk̄émbaa ot̄òu m̄òu nwe? ⁴ K̄è Yesu bè t̄ènné ke d̄ò: Kat̄enè k̄enáké Is̄ã di yà d̄è nè di k̄èè tì. ⁵ Tiyũñntì wènnì

* **10:38** dapāātí: Kudapāātí bè n̄á nkùù kp̄éi nd̄è benkù

kè yeĩĩ ncèntì séi, kè yekùò mmierí, kè yewũ ò nkèu, kè becíribè yáñni kè besénnibè kèu Tináaansàati. ⁶ Dè ñnaati wèè í yóu ò bo nni ntámè.

⁷ Isãã tancóũmbè ité dìi mòmni kè Yesu nnáánnè benitibè Isãã kpéi ke tú: Di do kòte kényà ba dikpáa cuokè? Dipènni kuyaakù nampú dàà? ⁸ Kè meè òke di né kòte ke yà ba? Onitì wèè dàátí tiyaàsàtàà? Tiyaàsàti yembè ò mbo sikpààticéi nsi. ⁹ Yáà di kòte ke yà Kuyie mpããnáàntì náàntò nwe? N né di náámmu ke tú ò pèétemu Kuyie mpããnáàntì náàntò. ¹⁰ Isãã kpéi nke tì wàrimè ke tú: Mí nKuyie n yóó duónkomu n kóo tñntì kòo niité kètũntè a ce. ¹¹ N di náá mómumu nwe benitibè pié bèè kó dimàà, òmòu mu nyí buoté wèè pèéte Isãã-Batiisi. Nè memme wèè tu osámpròu Kuyie nkpààtiyuu miéke kòo òke kòò pèéte. ¹² Isãã kó dimòmni kèntò kètuòkenèní yíe, Kuyie nkpààtiyuu taànè muwèrimú mmu kè bewèrintiebe beè di taà. ¹³ Kuyie mpããnáàntì náàmbè nè Mòyiisi kó ikuó dè nàkému ò kó dikpààtiyuu kpéi kèntò kètuòkenèní Isãã. ¹⁴ Bè nàkému ke tú Edii dò nkéketé kèwètení kè Odèetiwè né kòtení, kè di bo tì yie, weñwe òke. ¹⁵ Wèè mòke yeto ke bo keè, wèè keè!

¹⁶ M bo donnè ba di mmòmni kó benitibè? M bo yĩ bè donnè ibí nyi ò kàri yaárè ke náánnè itei ke tú: ¹⁷ Ti di eé fetàrifè bá di í aá, kè ti kuó ndikúdabòmni bá di yèmmè í cààrè. ¹⁸ Isãã kòtenímu ke í yo nhò me nyí yò mmenà, kè di dò dibòò dii bo o miéke. ¹⁹ Kè Onitibire kòtení ke yo nke yò mmenà nke di yè nhò tu odiiti kunaàyàakù, ke dápúnè bedàmpòòcòutibè nè bè tu bè benitiyiebe. Be tòmму kó mucóntimu muu né benkú Kuyie nkuu bè duómme ò kó meciì.

*Yesu do kpannèmè Kadidee kó yehékè kòbe
(Wénté Matie 10:15 nè Duku 10:12-15)*

²⁰ Mémme kè Yesu keté kénkpannè yehékè ò do dòò yèè miéke tidietì péu ke yé de kó yehékè kòbe do í yiemme ke bo ceete be borime. ²¹ Kòò mbè nàà nke tú: Di bo yà díndi Korasëë nè Betisaidaa kòbe ke yé tidietì n dòò tì di cie, kè n do ntì dòò Tiiri nè Sitõõ miéke nke, nè yíe mbè do dàátí tifòòtònti nti ke pū mmutápeí nke benke be borime cèètemè. ²² Deè kpéí nte kè n tu tibeénti yìè, Tiiri kòbe nè Sitõõ kòbe kó tiyèĩti bo nkèrínìnè di kpèti. ²³ Díndi Kapennaummu kòbe di yèmmè dò nkuyie mbo di dee nkèĩnkàà? Bitì, kù bo di cūũnní ké di tanné kudònkù, ke yé tidietì tì dòò di cie kè tì do ndòò Sodømmu ò na nkpaá bomu nè yíenní. ²⁴ Deè te kè n tu tibeénti yìè Sodømmu tenkè kòbe kó tiyèĩti bo nkèrínìnè di kpèti.

*Kuyie òsònnè tì bèè cù
(Wénté Duku 10:21-22)*

²⁵ De kó dimònnì kè Yesu sántè Kuyie nke dò: N cice n da sántí fṣ́ nwèè te ketenkè nè keĩnkè a sònnemè timómmònti mecù nyembè nè meyíétímè yembè ke tì benke bèè í tú bèmabè. ²⁶ N cice n da sántí ke yé fṣ́ò dómè dè ndò mmemme.

²⁷ N cice a n duómmu demòu. Òmòu í yé debire kè dè í tú de cice. Òmòu me nyí yé debire cice kè dè í tú debire nè dè dó kébenke bè de cice.

Yesu kó ditau í cèè

²⁸ Kòtenèní m borè dimòu díndi bèè tò yetuò cèéyè ke òu kè n di touté ke di omòpùnnè. ²⁹ Tònè n kó ditau, yiennè n kó itié nképété meomòpùmmè, ke yé n

yaòmèmu kè n yèmmè boo. ³⁰ N yóó di tou ndi tɔu í yóu mutòu, di í cèè.

12

Yesu weè baké teompùtè

(Wénté Mariki 2:23-28 nè Duku 6:1-5)

¹ De kó difònkúò kè Yesu mpènké deɔaa mmarè nè o tancòumbè teompùtè yiè kè dikònni bè bo kè bè nkáũ tidibénti ke cáá. ² Kè Fadisiẽbe de yà kénáké Yesu ke dò: Wénté a tancòumbè dòòrimè teompùtè yiè ikuó yete de. ³ Kè Yesu bè tɛ́nné ke dò: Di í kàa ndikònni do pĩ nDafiti nè o kòbe kòo dòràà? ⁴ Ò do tamè Kuyie ncíètè kétúóté pèèbè bè pã bè Kuyie ñnè o nìtibè kè bèe cááké, òmòu do í dò nkécááké bè kè de í tú Kuyie nkuó niùbè máàà? ⁵ Yáá di í kàa mMɔyiisi kó ikuó miẽke ikuó niùbè bèè pĩ nKuyie ncíètè miẽke mutòmmú bè ò mmù pĩnmè teompùtè yiè bè me nhòó í nyeténè ikuóà? ⁶ Mí nné di náámmu ke tú òmòu bo die nke deunè Kuyie ncíètè. ⁷ Kè di do mbanté tináànì tìi tu: N dó wèè mòke wènwè otòu kó mesémmè kè de pèètè di n feu ì wũò, di na bá nyĩ bè dòò meyei. ⁸ Onitìbire deè baké teompùtè.

Yesu mièkùnnemè wèè bakù fãũ teompùtè yiè

(Wénté Mariki 3:1-6 nè Duku 6:6-11)

⁹ Kè Yesu íté deborè kéta kutíntouku makù miẽke, ¹⁰ kòo nìti mòu de bo kòo bakù fãũ, kè Fadisiẽbe ndó kédíí nYesu keyà kòò bo yeté, kòò beke ke dò: Ikuó yie nha bo mièkùnnemè onitì teompùtè yièà? ¹¹ Kè Yesu bè tɛ́nné ke dò: Di miẽke kòò mòu mòke fepièfè fèmáà kè fè do dòkè teompùtè yiè ò báá kòte ké fè deitenáà? ¹² Onitì wèè né pèètè fepièfè tá? Ikuó

tũ nyí yete a bo dɔ̀mè mesàà nteom̀pùtè yìè. ¹³ De m̀onni kè Yesu náké wèè bakù fãũ nke d̀ò: Youte a bakù.

Kòo youte, kè kùu wēte kékpenke kénáánnè kutekù. ¹⁴ Kè Fadisiēβεε yè kətíí nke bo yà bè yóó yĩmè kékua Yesu.

Kuyie nkóo t̄nti kù t̄āté wè

(Wénté Mariki 3:7-12 nè Duku 6:17-19)

¹⁵ Kè Yesu tì kèè kətíte dεborè kè benitibè péu nhò tũ nkòo miékunne bèè m̀ mbem̀ou, ¹⁶ kè bè cau nke d̀ò bè báá náké òm̀ou ò tu wè. ¹⁷ Kè dè bo d̀ò Kuyie mp̄ããnaànti náantò Esaii do náké tì ke d̀ò:

¹⁸ Nte n kóo t̄nti
n t̄āté wè, koò d̀ó,
n yèmmè naatinè wè,
m bo ò duó n kó Muyaá
kòo náké ibotí im̀ou m beénti kpéí.

¹⁹ Ò í yóó nwanti yekpàrè,
ò í yóó nwékute,
òm̀ou í yóó keè o tammè ice miεke.

²⁰ Ò í yóó bóóté dipènni dìi kónné,
ò í yóó kuɔ defitírè dèè kó muháá nkεke,
kénkém̀m̀unè bá wè ò bo d̀òmè Kuyie ndó dè.

²¹ Kè yebotè yem̀ouu ò yie.

Yesu t̄énné tì bèè ò wátiri

(Wénté Mariki 3:22-30 nè Duku 11:14-23, 12:10)

²² Kè bèè katεnèní onitì m̀ou Yesu borè kè dibòò mari ò ta koò yēikunne ke d̀anne o nóndenfè kè Yesu ò miékunne kòo wénté kèna kénnáá. ²³ Kè dèe di benitibè mediè kè bè nnáá mbem̀áá ke tú: Dafiti yaàbire í d̀okaa?

24 Kè Fadisiḗβεε tì kèè ke dà: Nè obɔɔkpààti kó muwḗrímú mmu ò bètìmè yebɔkè.

25 Yesu me nyémèmu be yèmmè dòmmè kòo bè nàké ke dà: Kè dikpààtiyuu mari toté ke kpa ndimáà yoo tɛcīḗtè matè toté ke kpa ntemáà tè bá nhã ke bo.

26 Kè dibɔɔ bètì dibɔɔ di toté ke kpa ndimáà ndi di kpààtiyuu bá nhã ke bo. 27 Kè nsà kè m bètì yebɔkè nè obɔɔkpààti kó muwḗrímú mmu, di kɔbe né yè bètì nè we nkõmu? Dèè kpéi nte kè di kɔbe yó di bekénè.

28 Kè m me mbètì yebɔkè nè Muyaánsààmù kó muwḗrímú mmu, Kuyie nkpààtiyuu dii tũ ntùðkení di borè.

29 Òmòu báá na kéta onitikperì cīḗtè kétúóté o kperè ò mòke dè, ke í keté kóò bou, kòo me nhò bou ke dèè ò bo na kétúóté o kperè ò mòke dèè kó dimáà o cīḗtè.

30 Wèè í n wḗnnè ò n kpànnèmu, wèè í n wḗnnè kè tì tíkíí ò dèímu. 31 Dèè kpéi nte kè n di náá nke tú Kuyie mbo cīḗ mbenìtìbè meyei mmemou nè tináanyeiti timou, wèè me mbo sáá Muyaánsààmù ku báá ò cīḗ mbìtì. 32 Wèè bo sáá nhOnitìbire Kuyie mbo ò cīḗ, wèè me mbo sáá Muyaánsààmù ku báá ò cīḗ yemòrè ye mmièke yoo yèè kpaaní ye mièke.

*Mutie nè mu be kó medonnimè
(Wénté Matie 7:16-17 nè Duku 6:43-45)*

33 Kè mutie tú musààmù, mu be ð nsàmu, kè mù tu musĩmmù, mu be nsĩ, bè banní mutie sààmù mu be borè nde. 34 Iwààke díndi di bo yĩme kèna kénáké tináansààtì ke tú beyeibe, ke yé tì bo onitì yèmmè mièke o nùù ti nnáámmè. 35 Onitisààwè náantì tìi benkú desààrè dèè bo o mièke, kòo nitiyeiwe kpeti

benkú meyei mmèè bo o miεke. ³⁶ N di náámmu ke tú tibeénti yié Kuyie mbo bekénè benitibè bè nàké tìi náànti detetirè kpeti ìnkè. ³⁷ Ke yé nè a náànti miεke nke Kuyie nyóó da bekénèmè ke da kpetínné yoo kù da coo.

*Bè do bekemè Yesu tidieti
(Wénté Matie 16:1-4 nè Mariki 8:11-12 nè Duku 11:29-32)*

³⁸ De mònni ikuó wāābè nè Fadisīēβε mabè kè bèε beke Yesu ke dò: Okóti ti dó á dòò tidieti nti kè tí yà. ³⁹ Kè Yesu bè tēíné ke dò: Di mmònni kó benitibè bèε bùtínné Kuyie, ke dōori meyei bè m bekú tidieti, bè me mbáá tì yà, kè dè í tú tìi do dōò Kuyie mpāānāānti náāntò Sonaasi. ⁴⁰ Sonaasi do yīmè iyie nyitāāti, deyènnè dētāāti teyīndietè pouti miεke, Onitibire yóó me nyī iyie nyitāāti, deyènnè dētāāti ketenkè miεke. ⁴¹ Tibeénti kó diyie Ninifu kó dihèi kōβε bo bekénè di mmònni kó benitibè ké bè kpetínné ke yé Sonaasi do bè nàkémè Kuyie nnāānti kè bèε ceete, ntenè òmòu ke bo die nke deunè Sonaasi. ⁴² Tibeénti kó diyie Sebaa kóo nitipokpāāti bo bekénè di mmònni kōβε ké bè kpetínné, ke yé ò iténimè dihèi dētiri ke kōteni ke bo keè Sodomō kó tināānti mecii nkpeti. Nte òmòu die nke deunè Sodomō.

*Dibòò bo yèmè oniti miεke kéwēteni
(Wénté Duku 11:24-26)*

⁴³ Kè dibòò yè oniti miεke ke kōte tedōntè ìnkè ke wanti di bo òmpè dè ke mōnté di bo yī: ⁴⁴ M bo wēte oniti n sòò bo wèè miεke. Di tūōkení dii mōnni kénsó nke dè kàuté páí ke tūnte bá òmòu í bo o miεke. ⁴⁵ Di bo wēte kéwāá nyeteyè yèyiekè yèè yòu ke di pēēté kè yèe wēteni kéta o miεke. De mōnni kòo

borimεε s̄ĩntε kέp̄ēētε mε sòd dòmmè. Di mmònnì kó
benìtìbè tu beyeĩbe mβε, be kπερε yó mμε ndò.

Yesu yē nho kòbe tú bè

(Wénté Mariki 3:31-35 nè Duku 8:19-21)

⁴⁶ Kè Yesu nkpaá náánnè ditĩnnì kòo yō nè o neĩ
kè bèε tuakení kέncóm̄mú ditowaà ke dó kód bέinnè.
⁴⁷ Kòò m̄òu náké Yesu ke dò: A yō nè a neĩ bè còm̄mú
ditowaà ke dó ké da bέinnè. ⁴⁸ Kè Yesu ò tēĩné ke dò:
We ntú n yō? Kè òm̄βε tú n neĩ?

⁴⁹ Kéfietí o tancòumbè ke dò: Ntenè n yō nè n neĩ.
⁵⁰ Ke yé wèè dòdri n cice wèè bo keĩnkè ò dó dè, weè
tumè n yō nè n tãũ nè n nantè.

13

Wèè yaù tidiiti o kó dináaṅhāntíri

(Wénté Mariki 4:1-9 nè Duku 8:4-8)

¹ De kó diyìè miεε kè Yesu yè teciētè kékote
kénkari dàméèrì nùù. ² Kè benìtìbè p̄euu tínnì
o borè kòo ta kudabekù kénkari kè bè còm̄mú
dinébènnì. ³ Kòo mbè náánnè yenaāṅhāntíyè p̄eu
miεε ke tú: Onìtì m̄òu weè yè ke bo yaá o di-
itì, ⁴ kényaù kè medibii mmamèε do kuce ĩnkè kè
sin̄o k̄atení ké mè di. ⁵ Kè metēm̄εε do fekũũfe
ĩnkè kécārike kényènnì ke yé mutáá nyí s̄umè deborè.
⁶ Diyìè nááté d̄ì m̄ònnì ke kpenke ké mè t̄uò nkè
mèε kpeĩ ke yé me c̄ĩε nyí namè ke fũũkú. ⁷ Kè
metēm̄εε do tipotì miεε kè t̄ì íténì ké mè èūtè. ⁸ Kè
metēm̄εε do ketenkè wenni dè kέp̄eitè miε ntekòutè
(100) metēm̄ε sipísikuò metēm̄ε sipísitããti.

⁹ Kè wèè m̄òke yeto ke bo keè wèè keè.

*Miù kprí ndo te kè Yesu nnáá yenáàhāntíyè
(Wénté Mariki 4:10-12 nè Duku 10:9-10)*

¹⁰ Kè Yesu tancòumbèe ò beke ke dò: Dè dòmme kàa bè nàánnè yenáàhāntíyè? ¹¹ Kè Yesu bè tḗnné ke dò: Díndi Kuyie ndi duómmu mecii nkè di bo yí́tè ku kpààtìyuu kpeti tì sòri, bembè me nyí mè mòke. ¹² Ke yé wèè mòke bè yóó we nyíémè kòo mawte mediè, wèè kra kè bèe fietè desánpòrè ò mòke dè. ¹³ Dèè kprí nte kè m bè nàánnè yenáàhāntíyè ke yé bè wùómmè ke í banní ke yo ke í keu, ¹⁴ kè dè bo dòò Kuyie mpāānāāntì náāntò Esaii do nàké tì be kprí nke dò:

Di bo nyo di me mbáá keè,
kénwúó di me mbáá banté.

¹⁵ Ke yé de kó kubotí kòbe yèmmè kpeñnimè,
kè bè Itínné be to,
ke báá keè, ke ũũ nke báá yà,
bè yàà bo ceete mèè kprí
kè m bè miékunnè.

¹⁶ Díndi biè, dè ndi naati ke yé di nuò nwùómmè kè di to yo. ¹⁷ N di náá mómmuò nwe Kuyie mpāānāāntì náānbè péu nè bèè dó Kuyie bè do dómu ke bo yà di mè nwùó ndè bá bè í yà, ke bo keè di me nyo tì bá bè í tì kèè.

*Yesu wènkunnemè wèè yaù tidiiti o kó
dináàhāntíri*

(Wénté Mariki 4:13-20 nè Duku 8:11-15)

¹⁸ Ntenè wèè yaù tidiiti o kó tināāntì benkú tì.
¹⁹ Kuce ñnkè kó medibii ndo dè tu onitì bè nàké wènwè Tináānsààtì Kuyie nkpààtìyuu kpeti bá ò í ntì banté kè dibòò kotení ké tì dèite. ²⁰ Fekũũfe medibii ndo fèè ñnkè tu onitì bè nàké wènwè Tináānsààtì kòo tì còuté mecāā nè diwèi. ²¹ Ò í nyóu kè tì bo

fííku o miεke, ò í mməke mεwéérimè, mεyεñcaàrìmè tùòkení dìì mònñi yoo bè ò fěũ nKuyie nnáañti kpéí, ò pànkεε bútínné Kuyie. ²² Tipoti mεdibii ndo tìi miεke tú onìti bè nàké wènwε Tináañsààti, mεborimε kó iyentotí nè a bo ndómè tikpàti kè dεε tì èũté bá ti í mpĩ mmutōmmú mamù o miεke. ²³ Kεtenkè sààkè mεdibii ndo kèè miεke tú benìtibè mβε bè nàké bè Tináañsààti kè bè tì cəuté nè bε yèmmè mεməu ke kòte ke waanní betəbè, yie sipísitàāti, otəu sipísikuà, otəu tekòtè (100).

Yesu dònñenèmè Kuyie nkpààtiyuu kupaku

²⁴ Kè Yesu yíé ké bè nàké mεdonnimè tēmè ke dò: Kuyie nkpààtiyuu dònñè onìti məu nwe wèè do buətí tidibotì sààti o paku. ²⁵ Keyènkè benìtibè yè nke duó dìì mònñi kòo kpantídèntəu kətení kέbuətí timúyeiti tìi tì dònñè dε kó kupaku miεke kéíté. ²⁶ Tidibotì sààti yènní dìì mònñi timúyeiti tìi tì dònñè kè tí múnkεε yènní. ²⁷ Kè kupaku yìè nkó betōmbèè ò beke ke dò: Okóti a í buətí tidibotì sààti nti a pakaá? Timúyeiti tìi tì dònñè tì né boní dε ke yènní dε miεke. ²⁸ Kòo bè tēñné ke dò: N kpantídèntəu weè dòò mεmmε, kè betōmbèè ò beke ke dò: Á dó kè ti kəte kέhu dε kó timúyeitaá? ²⁹ Kòo bè tēñné ke dò: Áà kè di u timúyeiti di yàà bo taunnè tidisààti. ³⁰ Yóunè kè dè nwē nke kótírí kè dididèi tùòke n di nàké, kè dí keté kékēĩ timúyeiti kέbóu kécú, kέdeè kékēĩ tidisààti kέānné m bəu miεke.

*Yesu dònñenèmè Kuyie nkpààtiyuu feyòñfè
(Wénté Mariki 4:30-32 nè Duku 13:18-19)*

³¹ Kè Yesu yíé ké bè nàké mεdonnimè tēmè ke dò: Kuyie nkpààtiyuu dònñè feyòñfè dòmmè mμε

ke kēñni, ³² kàa né fè buotí fèe yènní kékóté kénáá mmutie diemù nè ibake kè sinəə yĩ nyi ñnkè.

Yesu dònne mē Kuyie nkpààtiyuu mutie mùu muuti p̄ēē

(Wénté Duku 13:20-21)

³³ Kè Yesu bè nàké mēdonnimè tēmè ke dò: Kuyie nkpààtiyuu dònne mutie mùu muuti p̄ēē mù dōmmè mme kòo nitipòkù òò mù waá nsàm̀p̀órè kékəərenè tip̄ēēcootì kè tìi múútí timəu.

Yesu do náámmè yenáanhāntíyè

³⁴ Yesu do ò nnáannè benitibè nè yenáanhāntíyè nyè s̄áà, ³⁵ kè dè bo dò Kuyie mp̄āñnāantì náantò do nàké tì ke dò: M bo bè nàké nè yenáanhāntíyè kè bè benke dèè sòri nè Kuyie ndòòmè kutenkù.

Yesu wènkùnnemè tidibotì nè timúyèiti de kó mēdonnimè

(Wénté Mariki 4:33-34)

³⁶ Kè Yesu cau ndit̄ñni kékò nteçĩètè, kòo tanc̄óumbèe tíi nho borè kòò beke ke dò: Á ti wènkùnnè timúyèiti bè buotí tì kupaku mièke dè benkù mù.

³⁷ Kè Yesu bè tēñné ke dò: Wèè buotí tidibotì sààti weè tu Onit̄bire. ³⁸ Kè kupaku tú kutenkù, kè tidibotì sààti tu bèè tu Kuyie nkpààtiyuu kəbe, kè timúyèiti tú bèè tu dibəə kəbe. ³⁹ Kupaku yìè nkpantid̄èntə̀u wèè buotí timúyèiti weè tu dibəə, kè dididèi tu kutenkù kó mudeèmù, kè bedidèibè tu Kuyie nt̄rè. ⁴⁰ Bè òò kēĩ mēè botí timúyèiti kécú, dè yó mme ndò kutenkù kó mudeèmù m̀onnì. ⁴¹ Onit̄bire bo t̄ñni Kuyie nt̄rè kè yèe t̄nké Kuyie nkpààtiyuu mièke bèè tanninko betə̀bè meyei

mmieke nè bèè dò̀ri Kuyie nyí dọ̀ dè, ⁴² ké bè ãnné muháá mmieke bè yó nkuò ndè ke cáá mbe nì. ⁴³ De m̀nni bèè dò̀ri Kuyie ndó dè kè bè mmieti ke d̀nnè diyie be cice kó dikpà̀tìyuu mieke. Kè wèè m̀ke yeto ke bo keè wèè keè.

Yesu d̀nnenèmè Kuyie nkpà̀tìyuu d̀marè sà̀rè d̀è s̀ri kupaku mieke

⁴⁴ Kuyie nkpà̀tìyuu d̀nnè d̀marè sà̀rè nde d̀è s̀ri kupaku mieke, kòo m̀u dè yà kédòò ké dè s̀nne kékònnè diwèi, kéfíté ò m̀ke d̀è kó dimàà kékote kédonté de kó kupaku.

Yesu d̀nnenèmè Kuyie nkpà̀tìyuu medèi

⁴⁵ Kuyie nkpà̀tìyuu d̀nnè medèi nsà̀mè mme opotaà nwanti mè. ⁴⁶ Ò pèté d̀i m̀nni medèi nsà̀mè mèè díí tí kpeńni kékò nkéfíté ò m̀ke d̀è kó dimàà ké mè donté.

Yesu d̀nnenèmè Kuyie nkpà̀tìyuu muyĩnditìmu

⁴⁷ Kuyie nkpà̀tìyuu d̀nnè muyĩnditìmu mmu bè bo mmù dà̀mèèri mieke ke pĩ nsiyĩ sibotí sibotí. ⁴⁸ Mù píe ndi m̀nni kè bèe mù yṹ nkédenneni, kékari kètānké sisà̀si kéānné yemámmùyákè kútóo desĩntékpere. ⁴⁹ Dè yó mme ndò nkutenkù kó mudeèmu m̀nni, Kuyie ntòrè bo kateni kèbate besà̀bè nè beyeibe, ⁵⁰ kéānné beyeibe muháá mmieke bè yó nkuò ndè ke cáá mbe nì. ⁵¹ Kè Yesu bè beke ke d̀: Di banté de kó tináańti dimouà? Kè bè d̀: Eĩ ti ti bantému. ⁵² De m̀nni kòo bè nàké ke d̀: Deè kpéi nte ikuó wà̀ti wèè yie nKuyie nkpà̀tìyuu kpeti mesàà ò m̀ke tikpà̀ti tìdèti nti o mieke, metaummè kótímè kpeti nè mepammè kpeti.

Yesu ει κῶβε δο ί ὀ τᾶ
(Wénté Mariki 6:1-6 nè Duku 4:16-30)

⁵³ Kè Yesu bè nàké de kó medonnimè memou kéité deborè, ⁵⁴ kékote Nansareti ὀ biíkú dii ει kénnaá Kuyie nnáañti kutíintouku mieke kè dèe di benitibè mediè kè bè ntú: ὀ yà de maciì mmie? ὀ yĩme ke na ke dṵori tidièti tii? ⁵⁵ Wenwe odabeesũti bire! Maari bire! Kòo neí tú Isaku nè Sosefu nè Simṵo nè Sudi, ⁵⁶ kòo tábè bo ti cuokè! ὀ né yà dè de kó muwērimú?

⁵⁷ Kè dèe nte kè bèe ὀ yete. Kè Yesu bè nàké ke dṵ: Bè ã ì nsenkèrì Kuyie mpāñáañti náañtò mṵu kupikù makù kè dè í tú o ει κῶβε nè o cĩètè κῶβε.

⁵⁸ ὀ í ndṵṵ tidièti péu deborè bè í ὀ τᾶ mmèè kpéi.

14

Bè kùomè Isāā-Batiisi
(Wénté Mariki 6:14-29 nè Duku 9:7-9)

¹ Edṵti Kadidee kóo kpàati kèe dii mṵnni kè bè náa nYesu kpéi, ² kénáké o kó betṵmbè ke dṵ: Isāā-Batiisi weè wète ke yānté dèe te kòo mṵke muwērimú ke dṵori tidièti.

³ Ke yé weè Edṵti do duómme kè bèe pĩ nyIsāā kébou kékpetinné wenwe Edṵti o nantè Fidipu pokù Edodiyati kpéi. ⁴ Ke yé Isāā do nàkémè Edṵti ke dṵ: A í dṵ nkéfiète a nantè Fidipu pokù képuoke.

⁵ Kè Edṵti ndó ke na nkùṵ Isāā kè né ndé benitibè ke yé bè do yémemu Isāā tumè Kuyie mpāñáañti náañtò.

⁶ Kè Edṵtii ānné o peité yiè kó dibanni. Kè Edodiyati kóo sapàà nta kéhaá benitibè iikè kè dèe narike Edṵti mediè, ⁷ kòo béi nke dṵ: Osapàà mbeke a dó dèè kó dimàà m bo dè nda duó, mĩ béi! ⁸ Kòo

yõ ò tié nkòo náké Edoti ke dò: ãnné Isãã kó diyuu dibuu miéke ké n duó ndie!

⁹ Kòo kpààtì yèmmèe caàrè, ò né me ndiémmè ke béi nho kòbe ìkè kòo dò bèe di nhò duó, ¹⁰ kètõ kè bèe kòte dikpetíntou miéke kéféúté Isãã, ¹¹ kéãnné o yuu dibuu miéke kékòtènní kédúo nhosapàà kòo di duó nho yõ. ¹² Kè Isãã kó betancòumbèe kòte kòò tùóté kékũnné kèdeè kékòte kénáké Yesu dèè dò.

Yesu sãntemè Kuyie mpéèbè bènùmmù nè siyĩ sidésì kè dèe sũũ
(Wénté Mariki 6:30-44 nè Duku 9:10-17 nè Isãã 6:1-14)

¹³ Yesu tì kèè diì mònñi kéta kudabekù kéíté kénkòri dikpàà omáà borè. Kè benitibèe tì kèè káyènní be ekè kòò tũnne nè be naàcèi. ¹⁴ Kè Yesu nyètini kudabekù káyà benitibè péu kè mesémmèe ò pĩ kòo mmiekũnko bemuõmbe.

¹⁵ Kuyuoku mònñi kè Yesu tancòumbèe ò náké ke dò: Diyie mè ndèèmè kè ti bo dikpàà cuokè, duó nkè benitibèe kòte yehèkè kédonté kédi. ¹⁶ Kè Yesu bè tèínné ke dò: Bè í dò nkékòte, duónnè be kè bèe di. ¹⁷ Kè bèe ò tèínné ke dò: Ti mòke die mpéèbè bènùmmù mää ndi nè siyĩ sidésì. ¹⁸ Kè Yesu dò: N duónnènní de.

¹⁹ Kòo duó nkè benitibèe kari timúti ìnkè kòo túóté péèbè bènùmmù nè siyĩ sidésì kébóúté késãnte Kuyie nkéwéri péèbè kédúo nho tancòumbè kè bèe totí benitibè. ²⁰ Kè benitibè bemouu cááké kénsànnè kè dèe súó kempíéké yemámmùyáké tepíítè nè yèdèè kòo tancòumbèe tã. ²¹ Bèè do cááké de kòò péè nè de kó siyĩ bè bo ntùòke sikòupísìnùmmù (5000), bè í kàannè benitipòbè nè ibí.

*Yesu do kéréme menie nyĩnkè
(Wénté Mariki 6:45-52 nè Isāã 6:15-21)*

²² Dε kó difōnkúò kè Yesu dúò nkòo tancòumbèè ta kudabekù ke bo ò niiténè késénté menie nyáá kè wenwe nkpaá ke cínko benitibè. ²³ Ò bè cié ndii m̀nni kédeè kédeke ditāri omáà borè, kémbáá nkuyie nkè keyènkè yàa biitenè kòò nkè kpaá omáà. ²⁴ Dε m̀nni kè kudabekù bo menie ncuokè kè kuyaakù fuutiní ku ìkè kè yénéfñfirè kù kóónnè. ²⁵ Kúkūwentóo m̀nni kè Yesu nk̄ari o tancòumbèè borè ke kéri menie nyĩnkè. ²⁶ Bè ò yà dii m̀nni kòò kèriní menie nyĩnkè kè kufōwáá mbè auté kè be yèmmè ndò dibəð marì ndi.

Kè bèè kuónko mediè. ²⁷ Kè Yesu bè nàké ke d̀: Bá nyĩ̀kùnè, mínwe kufōwáá mbáá di pĩ.

²⁸ Kè Pierii béi nke d̀: N Yiè, kè f̄s nwe dúò kè n kétóo menie nyĩnkè ke da co. Kè Yesu d̀: Kéténí. ²⁹ Kè Pierii yènní kudabekù kékété menie nyĩnkè kénwetí Yesu. ³⁰ Ò yà dii m̀nni kuyaakù kpeñnimè kè kufōwáá nhò pĩ, kòo keté ò bo diumè kékuónko ke d̀? N Yiè n deeté!

³¹ Kè Yesu p̄ankεε diεke o ǹutè kóò pĩ nkóò nàké ke d̀: Dè dòmmε kàa w̄εte ke yĩ̀εke, a í tá kè dè deu!

³² Bè ta dii m̀nni kudabekù kè kuyaakùu cómmú. ³³ Yesu tancòumbèè bèè do kpaá kudabekù mieke kè bèè nínkóo o ìkè ke d̀: A m̀nke tú Kuyie m̄Birε ndε.

*Bemuəmbε do káámmè Yesu ke mieri
(Wénté Mariki 6:53-56)*

³⁴ Kè bèè sénté menie nkétuəke Sennesareti kó ketenkè. ³⁵ Benitibè bèè dè bo kè bèè banté Yesu kénáké yehékè yeməu yèè dè t̀kè kè bè nk̄arìnéní bemuəmbε o borè, ³⁶ kòò báá nke tú wèè yóu kè bèè

kááké bá o yaàbòrì m̀anku. Bèè kó dimàà kááké o yaàbòrì kè bèe mieté.

15

Kuyie nkó ikuó nè benitibè kpeyi

(Wénté Mariki 7:1-13)

¹ Kè Fadisiĩ̀be nè ikuó wã̀ã̀bèe yènní Sedisademu kékatení Yesu borè kóò beke ke d̀ò: ² Dè d̀omme kàa tancóumbè í d̀òrri ti yembè kó ikuó ke ã̀ di ke í nìtè? ³ Kè Yesu bè t̀ènné ke d̀ò: Díndi tá, dè d̀omme kè di yóu Kuyie nkó ikuó ke tũ ndi móm̃m̃m̃be di kpeyi? ⁴ Kuyie nnáànti tu: Á ndé a cice nè a yã, kè wèè sã̀ã̀ nho cice yoo o yã bèe ò kùò. ⁵ Kè díndi tú kè wèè cice bo dikònni kòò ò nàké ke tú, ò na nhò pã dè, ò dè pã Kuyie nku, dè deemu. ⁶ Di kùò Kuyie nkó ikuó nyi ke tũ ndi móm̃m̃m̃be di kpeyi. ⁷ Meyèmmè mèdémè yembè díndi! Kuyie mpãã̀nã̀nti náàntò Esaii do naatimu ò nàà ndii m̀onni ke tú:

⁸ Be nnitibè sã̀ntí Kuyie nnè be nò nye kè be yèmmè né kù dèténè.

⁹ Bè kù bàá ndetetirè nde ke tiè mbe móm̃m̃m̃be kó ikuó ke d̀ò n yì tú Kuyie n kpeyi.

Dèè s̀ĩnkũnko oniti

(Wénté Mariki 7:14-23)

¹⁰ Kè Yesu nàké ditĩnni ke d̀ò: Kénténè kékeè tii. ¹¹ Dè í tú oniti yo ndè dèè ò s̀ĩnkũnko, tináànti tii yìèni oniti nùù tii ò s̀ĩnkũnko.

¹² Kòò tancóumbèe tóónni o borè kóò nàké ke d̀ò: A b́i ntii náànti yonkemu Fadisiĩ̀be. ¹³ Kè Yesu bè nàké ke d̀ò: N cice Kuyie nyí fiíkú dèè tie nkó dimàà ò bo dè u. ¹⁴ Nwúónnè be, tiyũ̀nti tii d̀eri titeti.

Kè kuyũ̀̀nkù me ndèri kutekù tì bo do tidé difò̀̀tìrì mièke.

¹⁵ Kè Pieri dò: Á ti náké de kó dináaṅhántìrì tu mù. ¹⁶ Kè Yesu bè tḗnè ke dò: Di mú́nke í na ke bo bantáà? ¹⁷ Di í yé ke dò ndèè taà dinùù dè kòrì tipòuti nti ke pēnkù ke yièà? ¹⁸ Dèè me nyièní dinùù dè bonní meyèmmè mièke nke, kè deè sīnkù́nko onìtì. ¹⁹ Meyèmmè mièke nke iyeṅ̀̀totì yeyi yiènímè, ì tu: Munitikò̀̀dù nè a bo duónèmmè wèè í tú a pokù yoo wèè í tú a d̀̀ù nè di bo ndòuti d̀̀utinè ditò̀̀bè nè mupocēnwammù nè muyóò nè muyeticad̀̀rimù nè iwátìi. ²⁰ Ntenè dèè sīnkù́nko. A bo dimè ke í nìte deè í sīnkù́nko onìtì.

*Kannahā kóo nitipòkù do tāmè Yesu
(Wénté Mariki 7:24-30)*

²¹ Kè Yesu íté dēborè kékote Tiiri nè Sitōō kó kutempē mmièke. ²² Kòo nitipòkù m̀̀u katení o borè kòò bántè ke dò: Okóti! Dafiti kó dēbire n kuó mmesémmè, dibòò dii ta n kóo sapàà koò fēũnko mediè.

²³ Yesu me nyí nhò tḗnè tìmatì kòo tancò̀̀umbèè ò nàké ke dò: Dòò we ò da békú tì, ke yé ò ti tūmmè ke wékí. ²⁴ Kè Yesu dò: Kuyie nni ntṑ̀nní Isidayēeribe kprí nke, bèè dṑ̀nnè ipe ì feti.

²⁵ Kè de kóo nitipòkù nínkóo Yesu ìkè ke dò: Okóti n teennè! ²⁶ Kè Yesu dò: Dè í wenni a bo tuótémè ibí kó mudìi kéduó nyimò̀̀bí. ²⁷ Kòo nitipòkù bēi nke dò: Móm̄muo nwe Okóti, nè memme sīm̀̀ó né ò ntó̀̀umu icabiri si yiè nyo nkè ì duò.

²⁸ De m̀̀nni kè Yesu ò nàké ke dò: Onitipòkù a tã kè dè d̄umu, d̄e d̀̀ò a dómè. Mem̄me kòo kóo sapàà p̀̀anke miété.

Yesu miékùnnemè bemuɔmbɛ Kadidee kó menie ntake

(Wénté Mariki 7:31-37)

²⁹ Kè Yesu íté dɛborè kékété Kadidee kóo dàméèrì pɛém̄mè kékɔte kédɛkɛ ditārì ñnkè kénkari. ³⁰ Kè benitibè péu nkòrinèní o borè yekpīè ñnè tihòùtì nè tiyũðntì nè yewũð ñnè bemuɔmbɛ tɔbè péu ké mbè dɔunko Yesu borè kòò bè miékunko. ³¹ Kè benitibèe yà yewũð nnàámmè, kè tihòùtì cènti kè yekpīè nséiri kè tiyũðntì wénni kè dèe bè di mediè nkè bè nsántí Kuyie nyIsidayɛeribɛ tũ nkù.

Yesu do yíe kédòòmè tidietì kè benitibè sikɔupísìnàà di

(Wénté Mariki 8:1-10 nè Matie 14:13-21)

³² Kè Yesu yú o tancòumbè ké bè nàké ke dò: Mesémmè meè m pīñnè be nnitibè, diyie tǎánni ndi yíe ñnè bè bomè m borè, bá bè í mǎke bè bo di mù, kè m bè cié mmemme bè yàa bo duó kuce nè dikònni.

³³ Kòo tancòumbèe ò nàké ke dò: Ti bo pété dɛ mudii dikpáà dii ncuokè kè ditñnni dii ndi kénsànnè? ³⁴ Kè Yesu be beke ke dò: Di mǎke pèèbè bèdɛ? Kè bè dò: Bèyiekè nè siyĩ sám̄pó.

³⁵ Dɛ mònni kè Yesu duó nkè benitibèe kari ketenkè. ³⁶ Kòo túóté pèèbè beyiekè nè siyĩ késānte Kuyie nké bè wérí kédúó nkòo tancòumbèe dè totí benitibè. ³⁷ Bemou kè bèe cááké kénsànnè kè dèe súó nképíe yemámmuyákè yèyiekè kòo tancòumbèe tɔ. ³⁸ Bèè do cááké dɛ kòò pèè bè do bo sikɔupísìnàà ndi (4000) bá bè í kàannè benitipòbè nè ibí. ³⁹ Yesu cíe ndii mònni benitibè kédèe kéta kudabekù kékɔte Makatǎa.

16

Fadisĩēbe nē Sadusĩēbe bekemē Yesu tidiēti
(Wénté Matie 12:38-39 nē Mariki 8:11-13 nē Duku
11:16, 29, 12:54-56)

¹ Fadisĩēbe nē Sadusĩēbe kē bè ndó kédíí nYesu kékote o borè kóò beke ke dò: Dòò tidiēti kē ti banté ke dò nha bonní Kuyie mborè. ² Kē Yesu bè tēnné ke dò: Diyìè ò ntati kē di tú kēĩnkē bo ncaánni ke yé tiwetì wennimè yíe, ³ dikũnweñni kē di ntú fetaafe yóó nimu yíe nke yé tiwetì sòùmè. Dè dòmme kē di nò nke banní tiwetì kó mebenkùmè ke né í banní yebenkùyè di yau yè yewe yíe mmieke. ⁴ Di mmònni kó benitibè bèè bütinné Kuyie ke dōori meyei bè m bekú tidiēti, bè me mbáá yà tìmatì kē de í tū tìi do dòò Kuyie mpāānāāntì náāntò Sonaasi.

Ò yí memme ke íté kēpēēté kē bè yóu.

Yesu yēmmè bè ndake Fadisĩēbe nē Sadusĩēbe be kó
itié nkpeí

(Wénté Mariki 8:14-21)

⁵ Kē Yesu tancóumbè nsenti menie nyàà nkéyè mbè bo ítómè pēè. ⁶ Kē Yesu bè nàké ke dò: Nyénè Fadisĩēbe nē Sadusĩēbe be kó mutie mùù muuti pēè mu kpéí.

⁷ Kòo tancóumbè yēmmè ndò nhò nàá memme bè í tō mēè kpéí nke pēèbè.

⁸ Kē Yesu banté be yēmmè kē bè nàké ke dò: Dè dòmme kē di mōke meyēmmè memme boti? Di í tá kē dè de! Dè dòmme kē di yēmmè dò ndi í tō mēè kpéí nke pēè, ⁹ di mu nyí bantáá? Di í kpaá ke yé n sòò wèrí pēèbè bènùmmù kē benitibè sikōupísìnùmmùu (5000) cááké kénsànnè kē yemámmùyákè nkpaá

súó nyèdè kè di tɔáà? ¹⁰ Nè pɛ̀èbè bèyiekè n sòò wèrì bè kè benìtibè sikɔupísìnàà (4000) cááké kè yemámmùyákè nkpaá súó nyèdè kè di tɔáà? ¹¹ Dè dòmme kè di yèmmè dò n di náánnè pɛ̀è kpéí nke n yĩ diì mònni nyé̄nè Fadisĩ̀ɛ̀be nè Sadusĩ̀ɛ̀be kó mutie mùu muuti pɛ̀è mu kpéí.

¹² Dɛ̀ mònni kòo tancòumbèe banté ke dò nhò do í bè náánnè mutie mùu muuti pɛ̀è mu kpéí, kòò bè náánnè Fadisĩ̀ɛ̀be nè Sadusĩ̀ɛ̀be be kó itié nkpeí nke.

*Pieri nàkémè Yesu tumè Kuyie mBire
(Wénté Mariki 8:27-30 nè Duku 9:18-21)*

¹³ Yesu tù̀̀ke diì mònni Sesadee Fidipu kó diheì kébeke o tancòumbè ke dò: Benìtibè yẽ n tú we mí nhOnìtibire? ¹⁴ Kè bèe ò tẽ̀nné ke dò: Bè̀mabè yèmmè do nha tú Isãã-Batiisi, kè betòbè yẽ nha tú Edii, kè betòbè tu a tú Sedemii yoo Kuyie mpããnáànti náam̀̀bè kóò m̀̀u. ¹⁵ Kè Yesu bè beke ke dò: Díndi né yẽ n tú we? ¹⁶ Kè Sim̀̀o Pierii ò tẽ̀nné ke dò: A tú Kirisi nwe Kuyie Bire. ¹⁷ Kè Yesu ò nàké ke dò: Sim̀̀o Sonaasi bire, dè nda naati ke yé n cice Kuyie nkuù̀ tì nda nàkémè, f̀̀s̀̀ò í tì banté nè amáà. ¹⁸ N né da náámmu ke tú a tú ditári ndi, diì tã̀rì ìnkè nke n yóó f̀̀íímmè n kó ditĩ̀nni, bá mukũũ báá na ké kù nampɛ. ¹⁹ M bo da duó nKuyie nkpà̀atìyuu kó sikpetísi, kàa yete dè ketenkè, Kuyie ndè yete keĩ̀nkè, kàa yie ndè ketenkè Kuyie ndè yie nkeĩ̀nkè.

²⁰ Dɛ̀ kó difɔ̀nkúò kè Yesu cau nho tancòumbè ke dò: Di báá náké òm̀̀u n tumè Kirisi Odɛ̀ɛ̀tíwè Kuyie nnàké wèè kpéí.

*Yesu do náámmè o kũũ nkpeí
(Wénté Mariki 8:31-33 nè Duku 9:22)*

21 De kó dimònni miεke nke Yesu ketémè kénnaá nho tancóumbè ke tú: N dò nkékote Sedisademmu nwe ikuó tūmbè kó bekótíbè nè ikuó niùbè kó bekótíbè nè ikuó wā̀abè kè bè n fēũ, ké n kuə, kè n yánté diyie tā́nni yie.

22 Kè Pierii ò yu kékenténè kòò nàké ke dò: N Yiè, Kuyie m báá yie nkè dè da tuəkení.

23 Kè Yesu wḕεte kénáké Pieri ke dò: Fũte m borè f̃́ ndibə̀ð! A dó ké m bə̀mmu, a toti mḕè yēmmè í tú Kuyie nkōme, benitibè kōme mme.

*Ti bo ntũ mmè̀ botí Yesu
(Wénté Mariki 8:34-9:1 nè Duku 9:23-27)*

24 Kè Yesu náké o tancóumbè ke dò: Kòò m̀ə̀ú dó ké n tūnne wè̀e bútiné omáà, kətə o dapā́tí ké n tūnne*. 25 Ke yé wè̀e bo ndó kédεεté o fòmmu ò bo mù fétinne, kè wè̀e duó nho fòmmu n kpéi kòo mù pèté. 26 Onitì bo cōnte ba kòò m̀ə̀ke kutenkù kuu nkperε demə̀u kòo wēnni né feti. Onitì bo yietí ba kòo wēnni yenté? 27 Ke yé Onitibire yó nwētínimè nè de cice wḗrímú ke neínè Kuyie ntōrè, kéyietí bá wè o tōmmú mannè tì yeti. 28 N di náá mmómmuə nwe díndi bè̀è bo die ndi kó bèmabè yó nkpaá fò̀umu kéya Onitibire kè dè wētini ke bo baaté de kpà̀tìyuu.

17

*Yesu kònti do cè̀etεmè
(Wénté Mariki 9:2-13 nè Duku 9:28-36)*

1 Kè dè mmə̀ke yeuwe yèkuə kè Yesu túóté Pieri nè Isaku nè Isaku nantè Isā̀, kè bè̀e deke ditā̀ri dieri mari ñnkè bεmáà borè. 2 Kè Yesu kònti ceete be ì̀kè, kòo ì̀kè mmietì ke dò ndiyie, kòo yà̀tìi peike

* 16:24 Wénté 10:38 nè tì wénk̀unne

kémpĩnti. ³ Kè bè nyóó daate káyà M̄oyiisi nè Edii kè bè nàánnè Yesu. ⁴ Kè Pierii náké Yesu ke d̀: N Yiè ndè wennimu ke d̀ nti r̀bo diè, kàa d̀ m bo d̀d̀ titouti tìtāāti, f̀ nkùmáà, Edii kùmáà, M̄oyiisi kùmáà.

⁵ Ò kpaá ke me nnáá kè diwetiri marri k̄tení ke miēti kè bè k̄ānko kè bèe keè metammè mamè di miēke kè mè tu: Yie nweè tú m bire kè nh ò d̀ mesàà, koò yári mediè, nyíēnnè o kpeti.

⁶ Yesu tanc̀umbè kèè dii m̀nni de k̀ metammè kè kuf̀wáá mbè autè kè bèe do k̀nsĩ nketenkè. ⁷ Kè Yesu t̀onko be borè kè bè bàutè ke d̀: Kuf̀wáá mbáá di p̄, íténè.

⁸ Kè bèe ínni be ya ke wéntení káyà Yesu máà.

⁹ Bè cutiní dii m̀nni dit̄r̀ kè Yesu bè cau nke d̀: Di báá yie nkénákè òm̀ di yà dè, kè Onitibire yàa yánténè.

¹⁰ Kè Yesu tanc̀umbèe o beke ke d̀: Ba nkpréi nte kè ikuó w̄ābè tu Edii weè d̀ nkéketé kék̄tení?

¹¹ Kè Yesu bè t̄ēnnè ke d̀: M̀mmu nwe Edii d̀mmè k̄niitè kék̄tení k̄t̄nt̄ dem̄. ¹² N di náámmu ke tú Edii k̄tenímu ke d̀, bá benitibè í ò banté ke ò d̀d̀ bè d̀ mèè botí, mèè botí nku bè yóó f̄ēmmè Onitibire.

¹³ Kòo tanc̀umbèe banté ke d̀ nhò bè nàánnè Isā-Batiisi kpréi nke.

Yesu tanc̀umbè do ȳēkemè dib̀

(Wénté Mariki 9:14-29 nè Duku 9:37-43)

¹⁴ Bè t̀d̀ke dii m̀nni dit̄nni borè kòo niti m̀u k̄tení Yesu borè ke nink̀o o ìkè ke d̀: ¹⁵ Ok̀tì! Kuó m bire mesémmè, dè duò yecíncirè nye s̄ā muh̄ā mmiēke nè menie ke f̄ūr̀ mediè, ¹⁶ kè n dè k̄tenni a tanc̀umbè borè kè bè ȳēke bè bo dè miēk̀nnemè.

17 Kè Yesu béi nke dà: Itookperí yembè dínđi, mîl yó nhă ke di tɔaà? Mîl yó nhă ke di bonàà? Kɔtenní đebire m borè!

18 Kè bèe đe kɔtenní kòo péi ndibòò kè òi yè, kè đebiree pànkèe miétè.

19 Kòo tancòumbèe o beke bè borè be máà ke dà: Dè òmmè kè tinti í na ke òenne đe kó dibòò? 20 Kè Yesu dà: Di í tã kè òe òe. Mómumuò nwe n di náámmè kè di òo ntã bá kè òe mmànnè feyònfè, òemàrè na bá ndi yòunè, di ní na nnamu kénáké òitãri ke dà: Ítè! Kè òi íté. [21 Dibòò òi mbotí òò í nyè kè di í boú òinùù ke bántè Kuyie.]

*Yesu òo náámmè o kũĩ nkpeí nkuce medérímè
(Wéntè Mariki 9:30-32 nè Duku 9:43-45)*

22 Diyie marí Yesu nè o tancòumbè kè bè mbo Kadidee kó kutempè nkòo bè nàké ke dà: Bè bo fítè Onitibire, kè bèe òe kùò, 23 diyie tãánni yie kè òe yántè.

Kòo tancòumbè yèmmèe caàrè medie.

Yesu yietímè Kuyie ncíètè kòò òàmpòò

24 Yesu nè o tancòumbè kè bèe tuòke Kapennaumu. Bèe còú Kuyie ncíètè kòò òàmpòò kè bèe beke Pieri ke dà: Di kóò kòti í yietí Kuyie ncíètè kòò òàmpòòà? 25 Kè Pieri dà: Ò yietimu.

Pieri ta òi mánni təcíètè kè Yesu niitè kòò beke ke dà: Simòò a yèmmè òo nwe òò nkéyietí òàmpòò, ketenkè yembàa, kè be pòòbè? Kòò òò: Be pòòbè. 26 Kè Yesu ò nàké ke dà: Ketenkè yembè í òò nkéyietí. 27 Ti né í me òómè òe bè yonke, kòte òàmèèrì kèbò nha yĩmpie, a bo keté kètuòti tèe yĩntè, á baá te nùù kèđeite

ƒedíƒè kè ƒè mmànnè n kóò dàmpòò nè a kou kàa bè yietí.

18

*Yesu tancòumbè nènnimè tikóti kpéi
(Wénté Mariki 9:33-37 nè Duku 9:46-48)*

¹ Dè mònni kè Yesu tancòumbèè ò beke ke dò: We nyó mbaké Kuyie nkpààtiyuu miéke?

² Kè Yesu yúni ɔɔbire sámpòrè kécónné be ìkè ké bè nàké ke dò: ³ Mómumu nwe n di náámmè kè di í cèète ke naánnè ibí sámpòyi di báá ta Kuyie nkpààtiyuu miéke. ⁴ Wèè bo kékùnnè omáà kénáá ɔɔbire sámpòrè wèè yó ntú odièwè Kuyie nkpààtiyuu miéke. ⁵ Kè wèè còuté ɔɔbire marè nè n kpéi ò còuté mínwe m mómumu.

*Wèè bo bo nhotòu meyi mmieke ò bo yà
(Wénté Mariki 9:42-48 nè Duku 17:1-2)*

⁶ Kòò mòu bo mbesámpòbè biè mbèè n dó be kóò mòu meyi mmieke, kè bè ò dùú nditári dierì ke dootóo dàméèrì miéke dè ntõũ. ⁷ Meyi nyí yóó paà kutenkù, wèè né bo tanné otòu meyi mmieke ò bo yà!

⁸ Kàa nòutè tèè yó nte yoo a naàcètè kàa dòò meyi, kéétè te kédootóo medétimè. A bo tamè mufòmму mómumu miéke nè kubakù kumáà yoo kutàaku kumáà dè tõũnè a bo mmàkemè ɔɔbaà ndèdèrè nè itààke idéi ke né ta muháá mmùù í kã mmu miéke. ⁹ Kàa nònfè ƒèè me nyó nte kàa dòò meyi nkpéétè ƒè kédootóo medétimè, a bo tamè mufòmму mómumu miéke nè kunɔnfièkù dè tõũnè a bo mmàkemè inuò nyidéi ke né ta muháá mmùù í kã mmu miéke.

*Fepìèfè fèè feti
(Wénté Duku 15:3-7)*

¹⁰ Nyénè ke báá senkèrì besámpróbè biè nkóò mǎù, n di náá mmómmuǎ nwe Kuyie ntǎrè yèè bè bàà yè mǎkemu kuce ke bo beé nKuyie mbe kpèti. ¹¹ [Ké yé Onìtibire kàtenímè ke bo deetè bèè feti bèmbè.]

¹² Di yèmmè dò nkòò nìtì mǎke ipe tekòùtè (100) kè fèmáà feti ò báá yóu sipísìwei nè ìwei kè ì nkpráà dinaacēnhòò koò kǎte kéwammú fèè me nfetǎà? ¹³ N di náá mmómmuǎ nwe ò fè yà dìi mǎnnì dè bo ò narike kèpèētè sipísìwei nè ìwei ìi me nkpráà ke í feti. ¹⁴ Mèè botí nku di cice Kuyie nyí dómè besámpróbè biè nkóò mǎùu feti.

Kàa kou dǎò meyei nha ò nàké

¹⁵ Kàa kou dǎò meyei, kǎte kóò nàké didé borè, kòò yie nha ò tēnnénímu kuce kusààkù mièke, ¹⁶ kòò me nyí yie nha yú onìtì òmáà yoo bèdébè kè di wēnné benìtibè bèdébè yoo bètǎāti ké tì tǔnte. ¹⁷ Kòò me nyí yie ndi kpèti, nàké tì ditǎnnì, kòò í yie nditǎnnì kpèti, dí ò wènté wèè í yé Kuyie, osoùntì. ¹⁸ N di náá mmómmuǎ nwe di bo yete dè ketenkè, Kuyie mbo dè yete kéĩnkè, kè di yie ndè ketenkè Kuyie ndè yie nkéĩnkè.

Ti bo wēnnémè dinùù kébántè Kuyie

¹⁹ N di náámmu kè benìtibè bèdébè wēnné ketenkè ìnkè ke mǎò bá dèè botí n cice wèè bo kéĩnkè ò bo dè mbè duó. ²⁰ Ke yé kè benìtibè bèdébè yoo bètǎāti tǔi ndè n kpéi m bomu be cuokè.

Okpààti do cǐmmè obanteu

²¹ De mǎnnì kè Pierii beke Yesu ke dǎ: N Yìè, kè n tèbite n caari, n dò nkóò cǐé nkuce mède? Kuce

mèyiekàà? ²² Kè Yesu ò tɛ́hné ke dò: Áà, m báá da náké ke dò kuce mèyiekè, m bo yí á ò cǐé nkè dèe tuòke sipísìyiekè kuce meyiekè. ²³ Mèè botí nku Kuyie nkpààtiyuu dònèè okpààti m̀òu wèè do d̀ò o kó betōmbèè ò yietí yebàà mbè ò bannè yè. ²⁴ Ò keté dìi m̀ònni kémbaàti o bàà nkè bèe k̀atenní òm̀òu wèè ò bannè yēsōwèrè tekoupiítè (1000). ²⁵ De kóò nìti í mpèté ke yietí, k̀òo kpààti d̀ò bèe ò fité wenwe nè o pokù nè o bí nè o kperè dem̀òu k̀eyietí o bàà. ²⁶ Kè wèè nìti do kénínkóo okpààti ìkè, kóò bántè ke d̀ò: Minné, kè n yóó da yietímu dem̀òu. ²⁷ Kè mesémmèe p̄i nhokpààti k̀òo ò p̄a de kó idíítí, kóo yóu k̀òo ité.

²⁸ Wèè nìti itóo dìi m̀ònni kéconè o népo m̀òu, wèè múnke o bannè idíítí sám̀p, kóò p̄i nkéyíé o f̀hníí ke d̀ò: N yietí n díítí! ²⁹ K̀òo népo nínkóo o ìkè, kóò bántè ke d̀ò: Minné kè n yóó da yietímu dem̀òu. ³⁰ K̀òo yete kóò kpetínné k̀òo bo nkpetí ke yàa ò yietínè o bannì. ³¹ Betōmbèè t̀òbè dè yà dìi m̀ònni kè be yèmmèe caàrè mediè, nkè bèe k̀ate kénáké okpààti dèè d̀ò. ³² De m̀ònni k̀òo kpààti yúní de kóo nìti kóò nàké ke d̀ò: Onitiyèiwe f̀s, n da p̄a a do m bannè ìi díítí im̀òu a m bántè mèè kpéí, ³³ a do í d̀ò nkékuó nha népo mesémmèe m mè nda kuó mmèè botáà? ³⁴ K̀òo kpààti mièkeè peike mediè nkòo duó nde kóo nìti sándamm̀ùbè, kè bèe bo nhò kpetí k̀òo yàa yietínè o bannì dim̀òu.

³⁵ Mèè botí nku n cice wèè bo keĩnkè ò yóó di d̀òòmè, ke nsà kè di í cǐenke dit̀òbè nè di yèmmèe mem̀òu.

*Mupobetimù**(Wénté Mariki 10:1-12)*

¹ Yesu duó ndì m̀nnì o tié nkédeè, ḱíté Kadidee ḱékote Sudee kó kutempè mmiεke, Suditèè kó nyáà. ² Kè dit̄nnì dierì nhò uriné kòò miékunko βεμυαβε.

³ Kè Fadisiḗβεε k̄atení ke bo ò dií nkòò beke ke d̀: Ikuó yie nhonitì bo βetimè o pokù bá t̄i k̄péinnáà?

⁴ Kè Yesu bè t̄énné ke d̀: Di í k̄àa nt̄i w̄ari ke tú: Meketimè m̀nnì Kuyie ndo d̀d̀ onit̄i nè o pokù nwaà? ⁵ Nè de k̄péi nkòo nitid̀ù bo yóu o cice nè o ȳ kétaunnè o pokù kè bèe naá nhonit̄i omáà. ⁶ De m̀nnì bè t̄énke í bo bèdébè, bè naá nhonit̄i omáà ndi. Onit̄i t̄ũ mbáá yate Kuyie nt̄au ndè.

⁷ Kè Fadisiḗβεε ò beke ke d̀: Ba nk̄péi nné te kè M̄yiisi kó ikuó tú: Kòo nit̄i d̀ó k̄ébeti o pokù wèe ò duó mmeyatimè kó dipátiri? ⁸ Kè Yesu bè t̄énné ke d̀: Di kó itookperí k̄péi nte kè M̄yiisi ȳ ndi mbeti di pobè, meketimè m̀nnì dè do í me ndò. ⁹ N di náámmu ke tú kòo nit̄i pokù í ȳi ke d̄ounè βet̄abè kòo d̄̀ù ò β̄eti ke t̄ùóté ot̄̀ù ò naá nwèe d̄outi d̄outinè w̄enwe benitipòbè.

¹⁰ Kòo tancóumbèe ò nàké ke d̀: Kè dè d̀o mm̄εm̄ε kòo nit̄i í puoke dè t̄ũ. ¹¹ Kè Yesu bè nàké ke d̀: Benit̄ibè báá na k̄écouté de kó tináànt̄i kè dè í tú Kuyie nteennè bè. ¹² M̄borimε s̄umu péu mèè te kè bèmabè í puokú: Bèmabè túmu yedataà nnè bè bè piémè, kè bè f̄õmmu βet̄abè ke bè p̄ĩnné sikpà̀tic̄éĩ miεke mut̄õmmú, kè βet̄abè yóu dipopuò ke bo na k̄ép̄i nKuyie nk̄pà̀t̄iyuu kó mut̄õmmú. Kè wèe bo na k̄écouté de kó tináànt̄i wèe t̄i c̄outé.

*Yesu m̄omè Kuyie nkó m̄esàà nyibí k̄péi**(Wénté Mariki 10:13-16 nè Duku 18:15-17)*

13 Kè benìtìbè nkòrìnnì ibí Yesu borè kòò bo nòó nho nòu i ìnkè kébántè Kuyie nnè i kpéí, kòò tancòumbè mbè kpànnè. 14 Kè Yesu bè nàké ke dò: Yóunè kè ibí nkòrìní m borè bá nyì bètìnnè, ke yé Kuyie nkprààtiyuu bomè bèè i dònne be kpéí nke.

15 Kè Yesu nòó nho nòu i ìnkè, kébántè Kuyie, kédeè kéíté.

Odapàà ntikpàti yìè

(Wénté Mariki 10:17-31 nè Duku 18:18-30)

16 Kòò nìtì m̀òu k̀tení Yesu borè kòò beke ke dò: Okóti, n d̀ nkédòò ba dèè tu desààrè k̀pété mufòmmu mùù bo sáà? 17 Kè Yesu ò t̀nné ke dò: Dè d̀mmè k̀a m̀ b̀kú dèè tu desààrè? Òm̀ù máà wèè sà, k̀a d̀ k̀pété mufòmmu mùù bo sáà, a nd̀ari nKuyie ntannò yèmmè. 18 Kòò beke Yesu ke dò: Ònye nyè? Kè Yesu ò t̀nné ke dò: Yèè tu: A báá kuò onìtì, a báá duónè wèè í tú a pokù yoo wèè í tú a d̀u, a báá yúúkú, a báá souté kécaàrè a kou t̀u yètìrì, 19 a dé a cice nè a yã, kéndó a kou t̀u a d̀ m̀è botí amáà. 20 Kè de kòò dapàà nho t̀nné ke dò: N t̀mmu de kò yetannò yem̀u, ònye kpaá ke n d̀nni t̀nke? 21 Kè Yesu ò nàké ke dò: K̀a d̀ k̀ewenke páíí, k̀te k̀fíté a m̀ke dè k̀p̀mmú idíítí bec̀ribè a bo p̀té k̀nkè kò tikpàti, k̀a dèè á ẁtení kè n t̀nne.

22 De kòò dapàà nkèè d̀ m̀nni de kò tináàntì kòò yèmmè caàrè, kòò íté ke yé ò m̀kemè tikpàti mediè.

23 Kè Yesu nàké o tancòumbè ke dò: N di náá mmóm̀muò nwe, dè bo nyóùnè tikpàti yìè nhò bo tamè Kuyie nkprààtiyuu mièke. 24 M bo yíé kè di nàké ke tú dè bo nyóùnè tikpàti yìè mbo tamè Kuyie nkprààtiyuu mièke k̀p̀èté yòyó bo tamè feyárfè fiè.

25 Kè Yesu tancóumbèe ti kèè kè dèe bè di mediè, kè bè dò: Kè dè dò mmemme we mbo na kécooté?

26 Kè Yesu béi nke dò: Dè yòunèmu benitibè dè me nyí yòunè Kuyie.

27 De mònni kè Pierii beke Yesu ke dò: Ti me nyóumè demou ke da tünne ti kpeti né yó ndomme?

28 Kè Yesu bè tēnné ke dò: Mómмуo nwe n di náammè Kuyie mbo dád dii yiè demou depànnè kè Onitibire nkari de kpààtikàri tidietì kperi ìnkè, dínni n tancóumbè di bo nkari yekpààtikàrè tepíítè nè yèdèé, kébekénè Isidayeeriibe kó iwuo ntepiítè nè idéi. 29 Bèè bo yóu be cēĩ nè be neí nè be tābè nè be cicèbè nè be yōbè nè be bí nè be paa n kpéi, bè bo pété kè dèe nód nkuce tekòutè (100) kè bè mmòke mufòmmu mùù bo sáà. 30 Besũkùbè bèè tu beketibè di mmònni bè bo naá mbesombè, kè bèè tu besombe di mmònni kè bèè naá mbeketibè.

20

Kupaku yiè nwaámmè betōmbè

1 Kuyie nkpààtiyuu dōnnè onitì mōu nwe wèè do yè dikūnweñni sèi ke bo waá mbetōmbè kéānné o paku. 2 Kè bèè taá ndiyiè dimáà kó idíítí, kòo duó nkè bèè kōté kénkúúítí. 3 Kòo yíé kényè tewebiètè mèwèi, ke nsó mbèmbè cènti yaárè bá bè í pĩ mmùmamù. 4 Kòo bè nàké ke dò: Kōténè kēpĩ mmutōmmú m paku kè n di yietí dè dò n di yietí mēè botí, kè bèè kōté. 5 Kòo wēte kékote diyie còmú dii mōnni yeyo nè tewebiètè mētāati mōnni kéwáá mbetōbè. 6 Mesomme kòo yè tewebiètè mènūmmù, kénsó mbèmbè tó centi yaárè, kòo bè beke ke dò: Dè dōmme kè di tũũ ndie nke í pĩ mmùmamù? 7 Kè bè

dò: Òmòù í ti benke mutōmmú. Kòo bè nàké ke dò: Múnke kōténè kēpī mmutōmmú m paku.

⁸ Kuyyoku mōnni kè kupaku yiè nnáké wèè bàà betōmbè ke dò: Yú betōmbè kè bè yietí kékété bèè dèntení, kédente bèè ketení. ⁹ Kòo yietí bèè do kōté tewebiètè mènūmmù diyìè dimáà tōmmú díítí. ¹⁰ Bèè do keté kékōté kè bèe tuakení kè be yèmmè ndò mbè yóó bè yietí kè ì pēēté betōbè kpèyi, kè bè né bè yietí bá wè diyìè dimáà tōmmú díítí múnke. ¹¹ Kè be miēke peike kupaku yiè, nkè bè nkpa nke tú: ¹² Biē mpī mmutōmmù tewebiètè mēmáà ndi kàa bè yietí kè ì mǎnnè ti kpèyi, tínti bèè tũũ nke pī mmutōmmù kuyie mmieke ke òu. ¹³ Kè kupaku yiè nténné be kòò mòu ke dò: N népo n yí da ciíté a do yiemmu ke bo cōuté diyìè dimáà tōmmú díítí. ¹⁴ Cōuté a díítí kéité, n dó kényietí wèè dèntení kè ì mǎnnè a kpèyi nyi. ¹⁵ N yí dò nkédònnè n dómè n díítáà? Yáà a miēke peike n nitì mèè kpéi nke. ¹⁶ Mèè botí nku bèè tú bēsombe bè bo náá mbeketibè, kè bèè tú beketibè kè bèè náá mbēsombe.

*Yesu do náámmè kuce metāámmè o kũũ nkpeí
(Wénté Mariki 10:32-34 nè Duku 18:31-34)*

¹⁷ Yesu kōri dīi mōnni Sedisademma kényú o tancòumbè tepíitè nè bèdébè kè bè nkéri kòo bè nàké ke dò: ¹⁸ Ti mè nkàri kù Sedisademma bè bo fíté Onitìbire, kè ikuú niùbè nè ikuú wāàbè kè bèè ò bekénè ke dò ò dò nkéku, ¹⁹ kòò duó mbèè í tũ nKuyie nkè bè nhò puotì yedá kòò daú, kòò baaké kudapāātí. Diyìè tǎánni yiè kòo yánté.

*Sebedee bí dómè yekàrè ketiyè
(Wénté Mariki 10:35-45)*

20 De m̀nni k̀ Sebedee pok̀u k̀tennı́ o bı́ Yesu borè ke nı́nkóo o ìkè kóò bántè. 21 K̀ Yesu ò beke ke d̀: A d́ ba? Kòò d̀: N d́ a yóu k̀ m bı́ ì nnanke nkari a kpààtiyuu mieke die nha bakù yoù deterè kucà̀nku. 22 K̀ Yesu d̀: Di í yé di békú tì, di bo na k̀yà n yóó yà fèè b̀òfàà? K̀ bè d̀: Èè, ti bo na. 23 K̀ Yesu bè t̀nné ke d̀: Móm̃muo ndi bo fè yà. Mı́ né í yóó tããté bèè yó nkari m bakù yoù nè kucà̀nku, n cice wèè yé bèè te de kó yekà̀rè.

24 K̀ Yesu tanc̀umbè s̃mbe epı́tete tı́ kèè k̀ be mieke peike Isaku nè o nantè Isãã. 25 K̀ Yesu bè yu bemou ké bè nàké ke d̀: Bèè tu bekpààtibè, ketenkè yembè beè f̀ũnko benı́tibè, k̀ bekperı́bè yo mbesà̀npòbè muwḗrımú. 26 Di kperè í d̀ nkéndò mm̃m̃m̃e, wèè d́ kéntú odièwè wèè naá betabè kó tãntı́, 27 wèè d́ kéntú oketiwè wèè naá betabè kó kudaakù. 28 Onı́tibire í k̀tenı́ ke bo nkari k̀ bè pı́ nho t̃mmú, ò k̀tenı́ ke bo pı́ mmut̃mmú mmu benı́tibè kpéı́, kéduó nho f̀mmu kédonté kusũkù.

*Yesu do wéimmè tiyũ̀ntı́ tı́dèti Sedikoo mieke
(Wénté Mariki 10:46-52 nè Duku 18:35-43)*

29 Yesu nè o tanc̀umbè bè yèti diı́ m̀nni Sedikoo k̀ benı́tibè péu mbè tũ, 30 k̀ tiyũ̀ntı́ tı́dèti k̀ari kuce nùù kékeè Yesu p̃nkémè k̀pı́éké ke d̀: Okóti! Dafiti kó debire ti kuó mmesémmè.

31 K̀ benı́tibè ntı́ kpànnè ke tú tı́ cı́éké, k̀ tı́ né d̀ke pı́éké mediè nke d̀: Okóti Dafiti kó debire ti kuó mmesémmè.

32 K̀ Yesu cómmóó ké tı́ ỳnı́ ké tı́ beke ke d̀: Di d́ n di d̀ ba? 33 K̀ tı́ d̀: Okóti tı́ d́ kéwéntému.

³⁴ Kè mesémmeè pĩ nYesu kòo kááké ti nuò nkè ti pánkè wénté kòò tũnnè.

21

Yesu tatimè Sedisademmu ke deke sãmmarímú
(*Wénté Mariki 11:1-11 nè Duku 19:28-40 nè Isãã 12:12-19*)

¹ Bè tònnè diì m̀nni Sedisademmu ke t̀òke Bètifasee Odifìè t̀ari také. Kè Yesu t̃o nho tanc̀umbè bèdébè, ² kè bè nàké ke d̀: K̀atenè diheì diì me mbo di ìkè di bo yà sãmmarínserì kè dè pítí nè di bii kè dí dè píté kék̀atenèní. ³ Kòò m̀u di beke ke tú: Di d̀ori ba? Di d̀: Ti Yiè nweè dè d̀. Ò yóó di yóumu kè dí dè t̀óténí.

⁴ Kè dè bo d̀ò Kuyie mpããnáànti náàntò do nàké tì ke d̀:

⁵ Sedisademmu k̀be,
ntenè di kóo kpààti ke kéríní di borè,
ke yòò nke deke sãmmarímú,
ke deke sãmmarínserì kó dibii.

⁶ Kè Yesu tanc̀umbèe k̀te kéd̀ò ò bè nàké tì, ⁷ kék̀atenèní sãmmarínserì nè di bii, kénóó mbe yààti di ìnkè kè Yesu deke. ⁸ Kè besũkùbè mpíenko kuce mesàà nke nenkù be yààti ku ìnkè. ⁹ Bèè ni Yesu ìkè nè bèè ò tũ nkè bè mpĩèkù ke tú: Dafiti kó d̀bire a yètìrì ñd̀eu! Kuyie nd̀ò mesàà nf̀ nweè kèríní nè ti Yiè nKuyie nkó diyètìrì! Kuyie nyètìrì ñd̀eu ke ìnkè!

¹⁰ Yesu ta diì m̀nni Sedisademmu kè kunòroo dátinné diheì kè benitibè mbékú ke tú: Wenninwe yie? ¹¹ Kè bèè bè t̀ènné ke d̀: Kuyie mpããnáànti náàntò Yesu nwe Kadidee kó kutempè nkó diheì Nansarèti kou.

*Yesu bètimè bεpotambè Kuyie ncīètè miεke
(Wénté Mariki 11:15-19 nè Duku 19:45-48 nè Isāā
2:13-22)*

¹² Kè Yesu ta Kuyie ncīètè kέbeti bεpotanfítibè nè bεdombε, kέbuó mbedítíceetibè kòò tábùribè nè bèè fiiti sinónkpeé bε kó yekàrè, ¹³ kέdeè kέ bè nàké ke dò: Ti wàrimu ke tú bè bo nyu n cīètè ke tú mubáammu kpetε, ke díndi né tè dòò beyóóbè kó disòri!

¹⁴ Tiyũǎnti nè yekpīè kè bè nkòrìní Yesu borè Kuyie ncīètè miεke kòò bè miεkùnko. ¹⁵ Ikuó niùbè nè i wāǎbè bè yà dii mǎnni Yesu dòò tii dieti, nè ibí pīèkùmè ke tú: Dafiti bire a yètiri ndeu, ¹⁶ kénáké Yesu ke dò: A yo bè tùmàà? Kè Yesu bè tēǎné ke dò: Di í kàa ntii wàri ke tú: Ibí nè ibíbénni bo ndiè nke da sǎntàà?

¹⁷ Memème kè Yesu bè yóu dεborè kέwεte kέyíé mBεtannii eitè.

*Yesu duómme kè mutie kpei
(Wénté Mariki 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Kè dεε wenté kè Yesu nwētini dihei miεke kè dikònni ò pī. ¹⁹ Kòo yà fikíé kó mutie mamù kuce nùù kέtósónko kè tifǎǎti máà dàátí kòo mù nàké ke dò: Á ténke báá peité bitì.

Kè mutie pǎnkeε kpeió. ²⁰ Kòo tancòumbèε dε yà kè dεε bè di mediè nkè bèε ò beke ke dò: Dè dòmmε kè dε kó mutie kpeió dεnde bàmbà? ²¹ Kè Yesu bè nàké ke dò: N di náá mómmuε nwe, kè di do n tá ke í yīèkù di bo na kédòò kè dεε pēēté n dòò dè mutie muu, di bo na kénáké ditāri dii nke dò: Íté dende kέdo dàméèri miεke kè dεε dòò. ²² Kè di báá nKuyie nke tá, di kù mòú dεè kó dimàà di báammu miεke kù bo dè dòò.

*Yesu wērímú bonní de
(Wénté Mariki 11:27-33 nè Duku 20:1-8)*

²³ Kè Yesu wēte kéta Kuyie ncīètè kénduò mbenìtibè itié kè ikuó niùbè kó bekótíbè nè behekènkótíbè kè bèe ò beke ke dò: Nè òmmu wērímú mmu a dōrinèmè dié? We nda duó dinùù kàa dè dōrri?

²⁴ Kè Yesu bè tēnné ke dò: M múnke bo di beke timatì kè di n tēnné nné di náké nè mùù wērímú mmu n dè dōrinèmè. ²⁵ We ndo tōnní Isāã kòo nhāã bātémmù benìtibè, Kuyie naà kè benìtibè?

Kè bè nnáá mbemáà ke tú: Kè ti yī Kuyie nkuù do ò tōnní ò bo yī ba nkpeí nné te kè ti í yie nho kpèti. ²⁶ Kè ti me nyī benìtibè beè ò tōnní, ti bo cé ndikpànni ke yé benìtibè bemou do yémè ke dò nyIsāã tu Kuyie mpānāaanti náaantò. ²⁷ Kè bèe tēnné Yesu ke dò: Ti í yé. Kè Yesu dò: M me mmúnke báá di náké nè mùù wērímú mmu n dè dōrinèmè.

Ibí idéi kó medonnimè

²⁸ Kè Yesu yíé ké bè beke ke dò: Di yèmmè dōmme nè tināaanti tii? Oniti mōu weè do mōke ibí idéi kényú deketirè ké dè nàké ke dò: Kōté yie m paku kēpī mmutōmmú. ²⁹ Kè dèe ò tēnné ke dò: M báá na, kédeè kédemmu mùù kpéi nte kè dè béi memme kékōté. ³⁰ De kó difōnkúò kòo yú deterè ke me ndè nàké, kè dende ò tēnné ke dò: N cice m bo kōté. Dè me nyí nkōté. ³¹ De kó ibí idé memme ònde yie nde cice kpèti? Kè bè dò: deketirè. Kè Yesu bè nàké dò: N di náá mmámmu nwe beyóóbè nè benitipòbè bèè dōuti dōutinè benitidaabè bè bo di niiténè kéta Kuyie nkpadàtiyuu mieke. ³² Ke yé Isāã-Batiisi kōtenímè ke di benke kuce sààkù, di me nyí yie nhò di nàké tì,

beyóóbè nè bèè dauti dautinè betəbè kè bè ti yie, nkè di yà, di me nyí cèète ke bo yie nho kpèti.

Betəmbè yeibe kó medonnimè

(Wénté Mariki 12:1-12 nè Duku 20:9-19)

³³ Kè Yesu yíé ké bè nàké ke dò: M bo di nàké medonnimè tēmè, onìtì mǎù weè do fííkú detie mbè tu dè fínyĩ kémaá kuduotí ké dè fii, kédammú difǎtìrì ò yó nhūtírì dè yetebe, kémaá didènnì bè bo ndekù dì ke baa o paku. De kó difǎnkúó kéǎnné betəmbè kupaku kéíté kékote kupǎòkù. ³⁴ Yetebe bi diì mǎnnì kòo tǎ nho tǎmbè bèè bàa o paku miéke be borè kè bè bo ò duónko o kó yetebe. ³⁵ Bèè bàa o paku kè bèè pĩ nho tǎmbè mabè ò tǎnko bè kédukú òmǎù, kékuo otǎù, kébúótí otǎù yetárè. ³⁶ Kè kupaku yiè nwēte kėtǎ nho tǎmbè tǎbè kè bè nsūnè beketibè, kè bèè bè dǎò bè do dǎò mèè botí beketibè. ³⁷ Kòo yóú kėtǎ nho bire mómmǎnde kòo yèmmè ndò mbè bo dè yòte. ³⁸ Bèè bàa kupaku bè yàní diì mǎnnì o bire kénáké bemáà ke dò: Ntenè wèè yóó tieke kupaku, ti kote kòò kùó ké kù tieke. ³⁹ Memme kè bèè ò pĩ nkéyennè kupaku mǎnku kékuo.

⁴⁰ Kè Yesu né beke ke dò: Di yèmmè dò nkupaku yiè mbo tuǎkení diì mǎnnì ò bo yíme bèè bàa o paku?

⁴¹ Kè bèè ò ténné ke dò: Ò bo kuo de kó betəmbè yeibe kéwaá mbetəbè kéǎnné o paku, bèè yó nhò duò nho tebe ye bi diì mǎnnì.

⁴² Kè Yesu yíé ké bè nàké ke dò: Di í kàa tìi wǎràà? Tìi tu:

Bèè maà bè dootóo diì tǎrì
diì naá ndipũũ kó ditǎrì mómmǎndi,
Kuyie nkuù dǎò de kó tidietì
kè ti tì yà kè dè ti naati.

⁴³ Dεε κρεί nte kè n di náá nke tú Kuyie mbo fietε ku kpaàtiyuu di borè kéduó nkubotí tekù, kùù yóó pĩ mmutōmmú sààmù kù dó mù. [⁴⁴ Wèè bo bété de kó ditári ò bo koute, kè di do wèè ìnkè dìi ò nànto.]

⁴⁵ Ikuó niùbè kó bekótíbè nè Fadisīēβε bè kèè dìi mōnni de kó medonnimè kébanté ke dò nYesu be nnáánnè, ⁴⁶ kéndó kòò pĩ nke né yote benitibè ke yé benitibè bemou do tímè Yesu tú Kuyie mpāānāānti náāntò.

22

Mupotúòmù kó dibanni (Wénté Duku 14:15-24)

¹ Kè Yesu nsaké ke bè nàánnè medonnimè miεke ke tú: ² Kuyie nkpaàtiyuu dōnnè okpaàti wèè do kùò wènwε tidiiti o bire kó mupotúòmù kρεί, ³ kētō nke dō bèε yúni ò sòò nàké bè mupotúòmù kρεί nkè bèε kōtení kédi dibanni, bá òmòù í nkōtení. ⁴ Kòò yíε kētō mbetōmbè tōbè ke dō: Kōtenè ké bè nàké ke dō: N kùòmù n wūō sààyi kè bè bènné ke dèè, kè bèε kōtení dibanni. ⁵ Bá bè keté ke í ndake de kó dibanni kpeti, kè yie nkōté o paku, kòò tōùu kōte o potaá, ⁶ kè betōbèε pĩ ndε kó betōmbè ké bè fēū nké bè kùò. ⁷ Kòò kpaàti miεkeε peike kòò tō mbēhāāpōmbè kè bèε kuò de kó benitibè kécóu mβε εi. ⁸ Dε kó difōnkúò kòò nàké o tōmbè ke dō: Mudii bimu, n yu bè me nyi mōnnè ké mù di. ⁹ Kōtenè dihei miεke kè di yà bèè kó dimàà, dí bè yúni kè bèε kōtení kédi dibanni. ¹⁰ Kòò tōmbèε kōte dihei miεke, kényúni bè yà bèè kó dimàà cénke, besààbè nè beyeibe, kè benitibèε píε ndibanni kó kudieku.

¹¹ Kòò kpaàti ta ke bo yà bèè yo ndibanni, kénsó nhòmòù dè kōké ke í dáátí dibanni kó tiyààti okpaàti

bè duó ntì. ¹² Kòò ò beke ke dò: N népoo, dè dòmme kàa í dáátí dibanni kó tiyààti? Bá de kóo nìtì í ntènné tìmatì. ¹³ Kòò kpààtìi náké o tōmbè ke dò: Bounè we kédootóo ditowàà dibìinnì miεε, ò yó nkuò ndè ke cáá nho nì. ¹⁴ Ke yé Kuyie nyumè péu nwe ke tããté sám̀pó.

Yesu yèmmè bèe duó Sesaa o kperε kèduó Kuyie nku kperε

(Wénté Mariki 12:13-17 nè Duku 20:20-26)

¹⁵ Kè Fadisīēbe nwanti bè bo dínnè tì Yesu o náàntì miεε kóo pī, ¹⁶ kētō mbe kàbe mabè nè Edoti kó fenafe kàbe mabè kè bèe kote kénáké Yesu ke dò: Okóti, ti yému ke dò nha tú wèè nàá ntimóm̄m̄nti ke benkú Kuyie nkó kuce weti weti, a í yīèkù òm̄òu bá kòo tú wè. ¹⁷ Dè wenni ke dò ntí nyietì dàm̀pòò okpààtì diεwè wèè bo Odommàà, kè tí báá nyietì?

¹⁸ Yesu né me nyémè be yèmmè kòo bè nàké ke dò: Díndi meyèmmè mèdémè yembè dè dòmme kè di dó ké n díí? ¹⁹ Duónnènní fèdífè fèmáà di yietì fè dàm̀pòò kè n yà.

Kè bèe ò duó nfèdífè fèmáà. ²⁰ Kè Yesu bè beke ke dò: We nte kufènkù kùù bo fε miεε nè diyètìrì dii wàri fε ìnkè? ²¹ Kè bèe ò tēnné ke dò: Sesaa, okpààtì diεwè wèè bo Odommu.

Kè Yesu bè nàké ke dò: Duónnè Sesaa o kperε kèduó nKuyie nku kperε.

²² Bè kèè dii m̀nnì de kó tináàntì kè dèe bè di kè bèe cíté.

Dipopuò í bo kēĩnkè

(Wénté Mariki 12:18-27 nè Duku 20:27-40)

²³ De kó diyìè dimáà miεε Sadusīēbe bèè tu mukúkéyántímù í bo kè bèe katení kébeke Yesu ke

dò: ²⁴ Okóti, Mɔ̀yiisi kó ikuó tú kòo nìtì ku ke yóu o pokù bá debire í bo, o nantèe ò tùóté kòo peité ibí kè ìi sɔ̀oté wèè ku o cìètè. ²⁵ Kè diyɔ̀fũ̀sè mari kɔ̀be né mbo bèyiekè kòo ketiwèe puoke ke kú bá debire í bo kòo nantèe tùóté de kóo kúpokù ²⁶ ke múnkèe kú bá debire í bo, kè bè mme nhɔ̀ ke yàa tuɔ̀kenè oyiénwè. ²⁷ Kè dè mboní kòo nitipòkùu kú. ²⁸ Mukúkéyántímù yìè be we nyó nte de kóo nitipòkù, bəm̀əu bè me nhò puokemè?

²⁹ Kè Yesu bè tɛ̀hné ke dò: Di yetému di í yé mèè kpéi Kuyie nnáàntì di me nyí banté ku kó muwɛ̀rimú. ³⁰ Ke yé becíribè bo yánté dìì m̀onnì dipopuò í yó mbomè, bè yó ndònnè Kuyie ntɔ̀rè d̀ommè mme keĩnkè. ³¹ Kè tìì tú mukúkéyántímù kpɛti di í kàa ntìì wàraà? Tìì tú: ³² N tú Kuyie nku a yembè Abarahamu nè Isaki nè Sakɔ̀bu bè do tũ nkù. Kuyie nyí tú becíribè kɔ̀ku, kù tú befòubè kɔ̀ku nku.

³³ Kè ditinnì keè Yesu bè tɛ̀hné mèè botí kè dèe bè di m̀ediè.

Ikuó ù pɛ̀xé isɔ̀nyi

(Wénté Mariki 12:28-34 nè Duku 10:25-28)

³⁴ Kè Fadisĩ̀ɛ̀be yà Sadusĩ̀ɛ̀be í namè ke tɛ̀hné Yesu bè nàké tì, ke tíi. ³⁵ Kè Fadisĩ̀ɛ̀be kóo kóti ndó kédíi nYesu kóò beke ke dò: ³⁶ Okóti, ikuó dieyi tú ònyi? ³⁷ Kè Yesu ò tɛ̀hné ke dò: Ndó a Yiè nKuyie nnè a yèmmè m̀eməu, nè a wɛ̀nnì diməu nè a cìì m̀eməu. ³⁸ Ì tu ikuó ketiyi ìi deu. ³⁹ Nte itei ìi ì d̀onnè: Ndó a kou tɔ̀u a dó mèè botí amáà. ⁴⁰ Mɔ̀yiisi kó ikuó nè Kuyie mpã̀nã̀àntì náam̀bè do nàké tì timəu kó dikũ̀nnì ndi.

Kirisi tu Dafiti yaàbirε ndεà?

(Wénté Mariki 12:35-37 nè Duku 20:41-44)

⁴¹ Fadisĩεβε με ndε tikúmè kè Yesu bè beke ke dò:
⁴² Di yèmmè dò nKirisi tú we nkó deyaàbirε? Kè bεε
ò tɛ̀nné ke dò Dafiti.

⁴³ Kè Yesu bè beke ke dò: Ba nkpéi nné te kè
Muyaánsààmù do niité Dafiti kòo nyu Kirisi ke tú
o Yiè? Ò nàá ndù m̀nni ke tú: ⁴⁴ N Yiè nKuyie
nnàkémù n Yiè nke yĩ: Nkari m bakù you kè n yàa
da duónnè a kpantídèntòbè kàa bè cùùti. ⁴⁵ Kè Dafiti
do ò yu ke tú o Yiè, nho Yiè mbo yĩme kéwεte kéntú
o yaàbirε?

⁴⁶ Bá òm̀òù í nna kòò tɛ̀nné. Nè de yiè òm̀òù tɛ̀nke
í ndàátí kòò beke tìmatì.

23

Yesu kpannèmè Fadisĩεβε nè ikuó wãàbè

(Wénté Mariki 12:38-39 nè Duku 11:43, 46, 20:45-46)

¹ Kè Yesu náké ditĩnni nè o tancòumbè ke dò:
² Fadisĩεβε nè ikuó wãàbè bεε dò nkémbenkú
M̀oyiisi kó ikuó. ³ Nyíennè ke d̀òori bè di náá ntì, di
né bá ntũ mbe kó meborime ke yé bè di náá ntì bè í ti
nd̀òori. ⁴ Bè bou yetuə cɛ̀yè nye ke toùnko benitibè,
bè né í bè teennè bá sánpó kè bè bo yè tə. ⁵ Bè ò nd̀òori
be kperε demou ke dó benitibè bεε bè yà, ke yánti
iduké diεyì ke ã̀ yenáaànkékè de miεke ke ù be baà, ke
kp̄nti be yaàbòrè mànke mupàákómmú okùmù, ⁶ ke
dó yekàrè kètiyè yebaa mmiεke nè titíintouti miεke,
ke dó bè mbè d̀ou nke bè d̀éúk̀unko yekààtè miεke, ⁷ ke
bè yu ke tú: Okótì, okótì. ⁸ D̀indi di bá nyíε nkè bè ndi
yu ke tú: Okótì, di kó Okótì bo omáà ndi, dimou kè di

eri. ⁹ Di bá nyu òmòu ketenkè kie nyĩnkè ke tú di cice, ke yé di cice bomè omáà ndi wèè bo keĩnkè. ¹⁰ Di báá yie nkè bè ndi yu ke tú: Onìùtì ke yé di kóo niùtì bomè omáà ndi wèè tu Kirisi. ¹¹ Wèè deυ di miεke we ntú betòbè kóo tǽntì. ¹² Wèè dèúkùnnε omáà bè bo ò kékùnnε, wèè kékùnnε omáà kè bèε ò dèúkùnnε.

Yesu do kpannèmè Fadisĩεbe nè ikuó wǽǽbè
(Wénté Mariki 12:40 nè Duku 11:39-42, 44, 52, 20:47)

¹³ Di bo yà díndi Fadisĩεbe nè ikuó wǽǽbè, meyèmmè mèdémè yembè! Di paanko mèè kpéi Kuyie nkpààtiyuu benitibè, di í tati di mómmɔmbε, di me nyí yóu bèè dó kè bè bo ta.

[¹⁴ Di bo yà dínni Fadisĩεbe nè ikuó wǽǽbè, meyèmmè mèdémè yembè! Ke yé di fekùmè bekúpobè kperε demou, nè memme ke ð nhokùnkò di báammu kè dè bo ndò ndi wetí, Kuyie mbo di poté kè dè nyóu mmediè.]

¹⁵ Di bo yà díndi Fadisĩεbe nè ikuó wǽǽbè meyèmmè mèdémè yembè! Díndi bèè cèntì ketenkè kemou nè dàméèrì miεkoo ke wanti kápété wèè bo tũnnε di kó kuce, di ò pèté dìi mǎnni ke né ò sĩnkùnnε kòo di pǽété kémmànnè kéta muhǽǽ mmiεke di tati mù.

¹⁶ Di bo yà díndi tiyũǽntì tìi dó kèniitè benitibè! Díndi tú kòò mǎu yu Kuyie ncĩètè yètìrì ke pàrikè ke yē nhò bo dǎò tì, ke í tì dǎò, de kpeti í bo, kòò me nyu Kuyie ncĩètè kó mεsǎ nyètìrì ndi ò dò nké tì dǎòmu. ¹⁷ Tiyèintì, tiyũǽntì díndi, ònde pǽété detεrè mεsǎ naa kè Kuyie ncĩètè tèè mè wènkùnkò? ¹⁸ Ke wètε ke tú: Kòò mǎu yu diwũǽtònni yètìrì ke pàrikè

de kpɛti í bo, kòò me nyu dipānnì bè pā dì Kuyie ndiwũṣtònnì ñnkè ò dò nkédòòmu ò yu ke yē nhò bo dòò tì. ¹⁹ Díndi tiyũḍnti ònde pēēté dɛtɛrè? Dipānnàa kè diwũṣtònnì dii wénkùnkò dipānnì? ²⁰ Kè wèè yu diwũṣtònnì yètìrì ke pàrikè ò yu nè dèè kó dimàà bo dènde di ñnkè. ²¹ Wèè yu Kuyie ncīētè yètìrì ke pàrikè ò pàrikènè Kuyie nku kùù ā de miēke. ²² Kè wèè yu kēñkè yètìrì ke pàrikè ò pàrikènè Kuyie nkpààtikàrì ndi nè Kuyie nkùù kàri di ñnkè.

²³ Di bo yà díndi Fadisiēbe nè ikuó wāābè, meyèmmè mèdémè yembè! Bèè duò nKuyie nyikũmbotí iməu kó meyaatimè tɛpíítè, ke búútí dèè tú demómmonne ikuó miēke, a bo ndəarimè dèè wenni, ke kuò nhotòù mesémmè, ke dəari Kuyie ndó dè. Dèè do dò nkéndəari ke né báá yóu desəonne. ²⁴ Tiyũḍnti díndi tìi dèri benitìbè, di ṣṣ cááté menie ndi yàà bo yànè mèè kpéí tɛbitè ke né níí maánko yòyó.

²⁵ Di bo yà díndi Fadisiēbe nè ikuó wāābè, meyèmmè mèdémè yembè! Di eiri ibòòke nè yebò ñnkè kè de miēke né píéké di yùúkú dè nè di fèke dè. ²⁶ Tiyũḍnti díndi Fadisiēbe, keténè kēheitè ibòòke nè yebò miēke kè de ñnkè né na kéwenke.

²⁷ Di bo yà díndi Fadisiēbe nè ikuó wāābè! Di dònne ifòti nyi bè bí ì ke pa nyi ñnkè kè ì miēke né píéké yekũḍ nè depākùrè. ²⁸ Ke dəari ke dò ndi wenni benitìbè ùkè ke né məke meyèmmè mèdémè nè meyei ndi miēke.

*Yesu kpānnèmè Fadisiēbe nè ikuó wāābè
(Wénté Duku 11:47-51)*

29 Di bo yà d́ndi Fadisiẽ̀be ǹe ikuó wàà̀bè, d́ndi b̀èè maà Kuyie mpããnáànti náam̀bè f̃ti mesàà nke sã̀ri b̀èè do d̀oꝛi Kuyie ndómè be kpeyi, 30 ke náá nke tú: Kè ti do mbo de m̀nni ti na bá ñwēnnénè ti yembè kè ti kùo Kuyie mpããnáànti náam̀bè. 31 D̀i nàá ndi móm̃m̃m̃be di túmè b̀èè do kùo Kuyie mpããnáànti náam̀bè be kó ibí. 32 S̃oténè t̃nké kédeè di yembè do keté mùù t̃mmú. 33 Iwàà̀ke d́ndi! Di bo ỹme ḱena ḱeyenténè muháá mmùù í k̃! 34 Deè k̀péi nte kè n yóó di duó nKuyie mpããnáànti náam̀bè ǹe meciì nyembè ǹe bepátíỹt̃í b̀èè kè dí kuò b̀emabè, ḱebaaké betabè idapãáti ñnkè, ḱepuotí betabè yedá di kó titíintouti miēke, ḱe mbè b̀eti yehékè yem̃ou. 35 Kè d̀e bo yie nkè di kùo b̀èè ñt̃ibè kó tibeénti do di yò ñnkè, ḱeketé onitisàù Ab̃eeri ḱetuak̃enè Sakarii Badasii kó debire di kùo wè Kuyie nc̃t̃è ǹe diw̃ũt̃ònni de saku. 36 Móm̃muò nwe n di náammè de kó tibeénti doti di mm̀nni kó beñt̃ibè yò ñnkè nke.

Yesu do náammè Sedisademmu kó mupòmmù kpéi (Wénté Duku 13:34-35)

37 Sedisademmu k̀be d́ndi b̀èè k̀ù Kuyie mpããnáànti náam̀bè ke buoti yetárè ku kó bet̃mbè k̀ù di duònni b̀è ke b̀è k̀ù, kuce m̀ede ndi n dómè ke di t̃ínni tekote ò̃ t̃i mm̀è boti te bí ḱeoké bá di í yie. 38 Di eì bo p̃nte ḱenaá ndidobonni. 39 Móm̃muò nwe n di náammè di t́nke í yó n yà, kè d̀e í tú di bo ỹ d̀i yie mesàà ní mbonè wèè k̀erini ǹe ti Yiè nkó diyètiri.

24

Yesu nakémè Kuyie nc̃t̃è kó mupòmmù ǹe

*kutenkù kó mudeèmù kpéí**(Wénté Mariki 13:1-2 nè Duku 21:5-6)*

¹ Kè Yesu yènní Kuyie nciētè kényiti kòo tancòumbèe tóónní kóò βενκε Kuyie nciētè maá κε wenni mēè botí. ² Kè Yesu bè nàké κε δò: Di wúó ntè maá κε δómmàá? N di náá mmómμuo nwe, ditári mari í yó nkpaá κε nónké diterì ìnkè, δεμου δè bo duó. ³ Kè Yesu δεκε kénkari Odìfìe tãrì ìnkè kòo tancòumbèe dekoo kóò βεκε βεμάá borè κε δò: Tí náké δε yóó tuαkení dii mōnni nè ti yóó yà δè kébanté κε δò nha wētini, kè kutenkù kó mudeèmù tóónní.

⁴ Kè Yesu bè tēñné κε δò: Nyénè kòò mǎu báá di souté. ⁵ Ke yé βenitibè péu yó nkārínimè κε sou nke tú bè tu Kirisi késouté kusũkù. ⁶ Di yóó keemu bè nàámmè mudoò kpéí nè mu kó kutoweku, kufōwáá mbáá di pĩ nke yé δè δómmè kētuαkenímu, δè né mu nyí yó ntú kumànkù. ⁷ Ku mbotí bo íté kénkpannè kutekù kè dikpààtiyuu dii nyité kékpannè diterì, kè yekòbèe tanní kè ketenkè ñhau. ⁸ Dè bo ndò kupεitέyonku ðð keté mēè botí onitipòkù.

⁹ Bè bo di fēũ nké di kuα, kè ibotí imou ndi ní ndi tú mēè kpéí n kαβε. ¹⁰ Nè δε kpéí besũkùbè bo yè nKuyie, kénfiiti βεtαbè κε bè kòu, kè bè nní mβεtαbè. ¹¹ Kè βenitibèe ānné kéntú βεμάá Kuyie mpāānāānti náam̀bè késouté kusũkù. ¹² Kè meyei ndeuke, kè besũkùbè kó μεδókùmèe yaate. ¹³ Wèè bo nwéèrì kētuακε kumànkù Kuyie mbo ò δεεté. ¹⁴ Bè bo náké Tináāñsààti Kuyie nkpààtiyuu kpεti kutenkù kumou kè ibotí ti kèè, kè kutenkù né deè.

Bèè tu βεμάá Kuyie mpāānāānti náam̀bè nè Kirisi

tekùbè

(Wénté Mariki 13:14-23 nè Duku 21:20-24)

¹⁵ Kè di yà dìi mònni isòke ìi duò mmeyeñcaàrìmè, Kuyie mpāñnāaṅtì náaṅtò Danniyeeri do nàké ìi kpéí, kè ì bo ikuó dieku, wèè kàà nwèe dāò meyoðmmè nè de kó tināaṅtì. ¹⁶ Kè dè sǒ mbèè bo Sudee kó ketenkè bèe coké kédeke yetārè ñnkè. ¹⁷ Kè wèè bo kudànkù, ò báá cúténí kudieku ke bo túóté o kperè. ¹⁸ Kè wèè bo kupaku ò báá kò nke bo túóté o yaàbòrì. ¹⁹ Dè bo nyòùnè benitipòbè bèè pùò nnè bèè tǒ ibí de kó yewe. ²⁰ Mbáánnè Kuyie nkè dè báá tuàkení diyǒð mieke, yoo teomputè yiè. ²¹ Ke yé de kó yewe meyeñcaàrìmè yó ndeumè mediè, me kó kubotí mu nyí ānné nè Kuyie ndòðmè kutenkù, mè me nyí kpaá ke bo ānné bitì. ²² Kè Kuyie ndo í yààte de kó yewe òmòu na báá yenté. Ku kǒbe kù tǎāté bè bèè kpéí nte kè kù yè yààte.

²³ Kòò mòu di nàké ke tú: Kirisi bo die nyoo cie, di báá tì yie. ²⁴ Ke yé Kirisi tekùbè nè bèè yó ntú bemáà Kuyie mpāñnāaṅtì náam̀bè yóó ānnémè kéndòori tidietì nè dèmarè cànnè, ke dǒ késouté bá nè Kuyie ntǎāté bè. ²⁵ N ti ndi nàkému kè dè mu nyí tùàkení.

²⁶ Kè bè di nàké ke tú: Ò bo dikpáa cuokè di báá kǒte, kè bè me ndi nàké ke tú: Ò sòri cie nkudieku mieke, di báá tì yie. ²⁷ Fetaafè ðǒ mííté mè diyie yìèní kèè bíékè kè dì taà kèè bíékè kǒbeè yà kuwenniku, Onitìbire wētìmù yó mme ndò. ²⁸ Decírè duó dè timancòntì yóó de ntíí.

Yesu bo nwētínímè o kǒbe kpéí

(Wénté Mariki 13:24-27 nè Duku 21:25-28)

29 Dende bàmbà mefěũtímè bo pěētóomè kè diyìè sòuté, bá otànkù ténke bá mpéi, kè siwǎǎ nduòní, kè siwǎǎ diēsì sǎntè. 30 De mǎnnì kè Onìtibire kó mebenkùmèe feiténì kěĩnkè kè ketenkè kó ibotí iməu mē yà kėtiitè yedabùò, káyà Onìtibire kè dè cutinì yewetè mieke nē muwērimú diemù nē tikpetì. 31 Kè ditàteheùu kuò mmedìè nkòò tō nKuyie ntǎrè itemmànke iməu kè yēe tíi nhò tǎātè bē.

Matie bè tu mù fikìè mu kó medonnimè

(Wénté Mariki 13:28-31 nē Duku 21:29-33)

32 Wénténè fikìè kó mutie kó meborime, mù bité dīi mǎnnì ndi bē ãã bantémè ke dò ndiyǎǎ tǎǎnnì. 33 Mēè botí nku kè di yà dīi mǎnnì dende kó dimàà, di banté ke dò nhOnìtibire tǎǎnnìmu ke bo dibòrì. 34 N di náá mmámumuò nwe benìtibè bèè fòu di mmǎnnì bè í yóó kú beməu kè dè mu nýi tũ̀kení. 35 Kěĩnkè nē ketenkè dè bo pěēté, n náàntì me mbáá pěēté bitì.

Kuyie nkuù máà yé Yesu wētínì dīi mǎnnì

(Wénté Mariki 13:32-37 nē Duku 17:26-30, 34-36)

36 Òmòu í yé diyìè yoo dimǎnnì ò wētínì dī, bá Kuyie ntǎrè, bá Kuyie mBire. Kuyie nkuù máà yé de kó dimǎnnì. 37 Dèè do dǎd Nəwee kó dimǎnnì, deè yóó dǎd Onìtibire bo nwētínimè. 38 Benìtibè do yommu ke yǎ, ke puokú ke puoñko be bí, kè Nəwee yàa tanè bàtòò mieke, kè fetaafe diefèe tuəkení. 39 Bè do í yĩ̀kù tìmatì, kè fetaafe diefè yàa tuəkení kè bè pǎnténè beməu. Dè yó mme ndò Onìtibire bo nwētínimè. 40 Benitidaabè bèdébè bo nwē nke kúútì, kè bèè túóté òmáà káyóu otəu. 41 Benitipòbè bèdébè bo nwē nke naà nkè bèè túóté òmòu káyóu otəu.

⁴² Ndakenè tũnké ke yé di í yémè di Yiè nwētinií dìi yiè. ⁴³ Di yému ke dò nkè teciētè yiè nyé oyúòkù kàriní kèè yènkè ò báá yè nkéduó kòo yúókùu pante ò cīētè càù. ⁴⁴ Kè dè dò mmemme nwākénè ke yé di í yémè Onìtìbire wētinií dìi mǎnnì.

*Otǎnti bè bànnε wè betǎmbè tǎbè
(Wénté Duku 12:41-48)*

⁴⁵ Dí ndǎnnè otǎnti wèè dǎòri dèè wenni ke ciì, bè bànnε wè betǎmbè kòò bo mbè duò mmudiì ò dò nké mmù mbè duò ndiì mǎnnì. ⁴⁶ Dè bo narike otǎnti wèè yiè mbo nwētinií ke sǎ nhò pī nho tǎmmù. ⁴⁷ N di náá mmómumu nwe, de kóo tǎnti yiè mbo ò bànnε o kpàtì timòu. ⁴⁸ Kè de kóo tǎnti me ntú oyeiwe ò bo yí o yiè nyí wētinií mecǎã, ⁴⁹ kémpuotì betǎmbè, kénèinè tinaàyǎàtì kè bè ñyo nke yè mmenaà. ⁵⁰ De kóo tǎnti yiè mbo wētinií ò í ò bàà dìi yiè, ò í dake dìi mǎnnì, ⁵¹ képuotì de kóo tǎnti mediè, kòò wènnénè meyèmmè mèdémè yembè, ò yó nkuò ndè ke cáá nho nì.

25

Besapàmbè tēpítè kó medonnimè

¹ Kuyie nkpaàtiyuu bo ndǎnnè besapàmbè tēpítè bèè do tǎoté be fitiyì kénkòri ke bo cò be dòu. ² Kè bènnùmmù tu tiyèintì kè bènnùmmù ciì. ³ Bèè yei nkè bèè tǎoté be fitiyì bá bè í nsúò mmefitíkùò nkéntò. ⁴ Bèè ciì kè bèè cǎó mefitíkùò nkésúò nkéntò nè yemátidié. ⁵ Be dòu í ncārike ke tǎòkení kè inuò mbè pī nkè bèè duó.

⁶ Keyènkè cuokè kè bèè pīéké ke dò: Di dòu tǎòkenímu. Kǎtenè kòò cò. ⁷ Kè bèè besapàmbèè ente

βεμου κέντῦννι βε fitiyi. ⁸ Bèè me nyei nkè bèe mṁò bèè ciì κε δò: Tí pānè mēfitíkùò nsámpró κε ti fitiyi ìì dó kékú. ⁹ Bèè ciì κε βεe yete κε δò: Mē í yó nti sànnè, kṁtenè bèè fiiti βε borè kédonté. ¹⁰ Bèè yei mbè kṁte diì mṁnnì mēfitíkùò ndommu, κε βε dṁu tuṁkení kétúóté bèè ciì κε bàátí, κε βεe ta mupotúòmù kó kudieku, kékpetínné kápáá, ¹¹ κε βεe yei, bèè do kṁte mēfitíkùò ndommu κε βεe tuṁkení káyú κε δò: Ti yiè nti kpeté. ¹² Kòò né βε tēhénéni κε δò: N di náá mmómмуṁ nwe n yí di yé.

¹³ Ndakenè tūnke κε yé di í yémè di Yiè nwētini diì yiè yoo diì mṁnni.

Betṁmbè bètāāti kó mēdonnimè
(Wénté Duku 19:11-27)

¹⁴ Kuyie nkpàatiyuu dṁnnè onìti wèè kòri wènwē kupàòkù κε yu o kó betṁmbè κε βε totí mēsṁ, ¹⁵ κε duó nhoketiwè yēsṁwèrè sikṁu sìnùmmù (500), odérínwè sikṁu sidé (200), otāānwè tekṁtè (100), bá wè o wērímú mamè κε ité. ¹⁶ Bè duó nwè yēsṁwèrè sikṁu sìnùmmù kòò yè dṁnè kupotáá nkécṁnte sikṁu sìnùmmù κε yèe wēnné tekṁpíitè (1000). ¹⁷ Bè do duó nwè yēsṁwèrè sikṁu sidé kòò mē ndṁò kécṁnte sikṁu sidé κε dèe wēnné sikṁu sìnàà (400). ¹⁸ Bè do duó nwè yēsṁwèrè tekṁtè (100) kòò kṁte kédammú difṁtìrì ké yè kūnné.

¹⁹ Kè dèe mṁnte κε yēsṁwèrè yiè nkonní kēbeke o tṁmbè κε δò βεe ò nàké βε dṁnè mù o sṁwèrè. ²⁰ Bè do duó nwè yēsṁwèrè sikṁu sìnùmmù kòò kṁtení κε tṁ tekṁpíitè κε δò: Okóti nte a do n duó nyèè sṁwèrè sikṁu sìnùmmù, né nte sikṁu sìnùmmù tesì n cṁnte sì. ²¹ Kè mēsṁ nyiè ndṁ: N da pénsìrì a tú otṁnti sààwè nwe wèè wetí dèmarè sámpóre miēke, nè de kpéi m

bo da duó ndædierè, kætèní kè ti ñwě nke yo ndiwèì. ²² Bè duó nwè yēsōwèrè sikou sîdé kòo kætèní ke tō yēsōwèrè sikou sîndà ke dò: Okótì, ñte a do n duó nyèè sōwèrè sikou sîdé, né nte sikou sîdé tesì n cōnte sî. ²³ Kè mesōo nyiè ndò: N da pènsirì a tú otōntì sààwè nwe, wèè wetí dèmarè sàmþórè mieke, nè de kpéí m bo da duó ndædierè, kætèní kè tí ñwě ke yo ndiwèì. ²⁴ Bè duó nwè yēsōwèrè tekðùtè kòo kætèní ke dò: Okótì n sòò yému a yóùmè, ke deì tidiiti a í buotí tì, ke kou a í ye ntì. ²⁵ Kè kufōwaá ni mpĩ nkè n dammú difòtìrì ke yè kũnné, nto a sōwèrè. ²⁶ Kè mesōo nyiè nhò nàké ke dò: F́ nhotōntì yeiwe, kutōnnédíékù, a tú n deì tidiiti n yí buotí tì ke kou n yí ye ntì, ²⁷ a tũ nné na nhānné n sōo tēdítíçfētè mieke kè n na nwētíní ke tùóté n sōo nè mè peité mè. ²⁸ Fietenè n do ò duó nyèè sōwèrè tekðùtè kédúo n do duó nwè yēsōwèrè sikou sînummù. ²⁹ Ke yé wèè m̀ake bè yóó we nyíémè kòo d̀ake m̀aote, kè wèè m̀ake sàmþó bèe dè fiète. ³⁰ Dooténko de kó kutōnnédíékù ditowaà, dibiiñni mieke, ò yó nkuò ndè ke cáá nho nì.

Tibeénti sánti

³¹ Onìtibire bo nwētíní d̀ì yie nè de kpetì, ke ñeinè Kuyie ntōrè, ke kari de kpààtikàrì ñnkè. ³² Kè kutenkù kumou kó benìtibèe tíí nho ñkè kòo bè bàte opecēntì òò batè mèè botí ipe nè sibóó. ³³ Kè ipe m̀bo o bakù you kè sibóó bo kucànkù. ³⁴ Kòo kpààtìi nàké bèè bo o bakù you ke dò: Kætènní d̀índí Kuyie ndòò bè mesàà nkédí tikpàtì kù d̀òò tì di kpéí nnè kutenkù kó mudòòrìmmù m̀annì. ³⁵ Ke yé dikònnì do m bomè kè di m pã mudìi kè n di, kè sinéyēĩ nní mbo kè di

m pã menie kè n yà, kè nní ntú opòò kè di n còuté.
³⁶ Kè nní nkpa tiyààtì kè di n dátínné, kè nní mmə nkè di ndake n kpéí, kè bè nni nkpetí kè di kòrì ke n dɔú. ³⁷ Bèè dòòri Kuyie ndómè kè bèè ò beke ke dò: Ti Yiè nti da yà òndaà ndi, kè dikònni da bo kè tí da pã mudii kàa di? Kè sinéyɛĩ nda bo kè tí da pã menie nkàa yà? ³⁸ Kàa ntú opòò kè ti da còuté? Kàa nkpa tiyààtì kè ti da dátínné? ³⁹ Kàa mmə nkè tí ndake a kpéí? Kè bè nda kpetí kè tí nkòrì ke da dɔú?
⁴⁰ Kòo kpààtì bè tèínné ke dò: N di náá mmámumu nwe, di dɔəri dèè kó dimàà n kəbe sám̀pòbè biɛ, di dè dòòri mínwe. ⁴¹ De kó difònkúò kénáké bèè bo o bakù cànku ke dò: Fütɛnè m borè díndi Kuyie ncɔɔ bè, tannè muháá mmùù í kɔ mmu miɛke, Kuyie ndòò mù dibòò nè di tɔrè de kpéí. ⁴² Ke yé dikònni do m bomè di í nni mpã mudii kè n di, kè sinéyɛĩ nní mbo di í nni mpã menie kè n yà. ⁴³ Kè nní nkpa tiyààtì di í n dátínné, kè nni ntú opòò di í nni ncòuté, kè nní mmə ndi í ndake n kpéí, kè bè nní nkpetí di í nkòrì ke n dɔú. ⁴⁴ Kè bèè o beke ke dò: Ti Yiè ti da yà òndaà kè dikònni da bo, kè sinéyɛĩ da bo, kàa tu opòò, kàa kpa tiyààtì, kàa mə, kè ti né í nda teennè kè bè nda kpetí kè ti í kòrì ke da dɔú. ⁴⁵ De m̀nni kòo kpààtì né bè tèínné ke dò: Di í dòò di m̀nni n kəbe sám̀pòbè biɛ nkòò m̀u mɛsàà, mínwe di í mè dòò mè. ⁴⁶ Kè bembɛɛ ta muháá mmùù í kɔ mmu miɛke, bèè dòòri Kuyie ndómè kè bè mbo mufòmmu miɛke sáà.

26

*Bè dàkemè ke bo pĩ nYesu
 (Wénté Mariki 14:1-2 nè Duku 22:1-2 nè Isāā*

11:45-53)

¹ Yesu dèè dìi m̀nni o náànti kénáké o tancóumbè ke d̀: ² Di ýemu ke d̀ ndè kpaá yewe yèdèè ke diyentébanii tuòkení, dìi mièke nke bè yóó fitémè Onitibire, kè bèè dè baaké kudapãáti.

³ De m̀nni kè ikuó niùbè kó bekótíbè nè dihei kó bekótíbè kè bèè tíi nyikuó niùti diewè Kaifu c̣fètè ⁴ ke bo yà bè yóó ýimè kèpí nYesu nè m̄eciù nkékuo, ⁵ kénáké bemaà ke d̀: Ti báá ò p̄i ndibanni mièke ti yàà bo cé ndikpànni benitibè cuokè.

Onitipòkù do còummè Yesu t̀dààrí
(Wénté Mariki 14:3-9 nè Isã 12:1-8)

⁶ Kè Yesu k̄ate Betannii k̄embo Sim̄o tekòntè c̣fètè. ⁷ Bè k̀ari dìi m̀nni ke yo nkòo nitipòkù m̄ou taroo ke t̄o dimátidènni p̄írì kè t̀dààrí idiítí dieyì kou píéké di mièke, kòo ò còú nYesu yuu ìnkè. ⁸ Kè Yesu tancóumbèè dè yà kè d̄e bè yonke kè bè d̀: Ba nkp̄éi nte k̄o cake de kóò t̀dààrí? ⁹ Ti na bá nhò fité idiítí péu ke p̄ammú b̄c̄iribàà?

¹⁰ Kè Yesu keè ké bè nàké ke d̀: Dè d̀omme kè di caari onitipòkù yèmmè? Ò d̀ò dè n kp̄éi ndè wennimu. ¹¹ Ke ýe di yó mbonèmu b̄c̄iribè, di m̄e nyí yó nh̄a ke m bonè. ¹² Ò p̄anke n còú nt̀dààrí ke bo mbaanè n k̄unnímù mmu. ¹³ Móm̄muo nwe n di náámmè kutenkù kum̄u bè bo náké dè Tináànsààti bè bo náké de kóo nitipòkù kp̄éi nnè ò d̀ò dè.

Sudaasi fitémè Yesu
(Wénté Mariki 14:10-11 nè Duku 22:3-6)

¹⁴ De m̀nni kè Sudaasi Isikadiyoti Yesu tancóumbè tepítè nè b̄edébè kóò m̄ou k̄ate k̄eya ikuó niùbè kó bekótíbè, ¹⁵ ké bè nàké ke d̀: Kè n di p̄i nYesu dí n duó nyidè?

Kè bèè kaa mmedítíbbii nsipísitàāti kòò duú. ¹⁶ De m̀̀nni kè Sudaasi nwaà dim̀̀nni sààri ò bo díínnè dì ké bè pĩ nYesu.

Yesu nàkémè wèè yóó ò fíté

(Wénté Mariki 14:12-21 nè Duku 22:7-14, 21-23 nè Isāā 13:21-30)

¹⁷ Pě̀̀bè bèè í k̀̀renè mutie mùù muuti be kó dibanni yiè k̀̀tiri yiè, kè Yesu tancóumbèè ò beke ke d̀̀: Á d̀̀ ti da bénné de diyentébanni kó mudii? ¹⁸ Kè Yesu bè nàké ke d̀̀: Tannè dihéi yie ncíètè, kòò nàké ke d̀̀ mí nhokóti n tú m m̀̀nni dii t̀̀nni kè n d̀̀ kédì diyentébanni o cíètè nè n tancóumbè.

¹⁹ Kè Yesu tancóumbèè d̀̀ ò bè nàké ti kébénné diyentébanni kó mudii.

²⁰ Kuyuoku m̀̀nni Yesu nè o tancóumbè kè bè nkari ke yo, ²¹ kòò bè nàké ke d̀̀: Móm̃muo nwe n di náámmè di kòò m̀̀u wèè yó n fíté.

²² Kòò tancóumbè yèmmèè caàrè mediè mbá wè kòò ò beke ke d̀̀: Mí́nwaà n Yiè? ²³ Kè Yesu bè t̀̀nné ke d̀̀: Nè wè ti wènné dibuu, wèè yó n fíté.

²⁴ Onitibire yóó kúmu kéndònnè ti wàrimè de kpéí, wèè né bo fíté Onitibire ò bo yà, de yiè nkè bè d̀̀ í ò peité dè na ntũ.

²⁵ Kè Sudaasii ò beke ke d̀̀: Mí́nwaà Okóti? Kè Yesu ò t̀̀nné ke d̀̀: A ti mbéi.

Yesu do d̀̀ummè Mudisààmù kó ikuó

(Wénté Mariki 14:22-26 nè Duku 22:15-20 nè 1 Kòdenti 11:23-25)

²⁶ Bè yo ndii m̀̀nni kè Yesu túóté pèè késante Kuyie nkóò wèrí kéduó nho tancóumbè ke d̀̀: Cáákénè, die ndèè benkú ke d̀̀ m pã n k̀̀nti di kpéí.

27 Kòo deè kètúóté febòòfè, késānte Kuyie nké bè duó nke dò: Yǎnè diməu, 28 deè tu n yĩ, bè yó n kuə kè mēe cóú nkusũkù yei ncfémmè kpéí, Kuyie nyóó taunnèmè benitibè kumáà. 29 N di náá mmómmuə nwe n ténke í yóó yà fínyĩ kó menàà, kè dè í tú ti bo wēnné dìi yìè kényà mepàmmè n cice kpààtiyuu miēke.

30 Bè dèntè dìi mǎnni Kuyie nkó yesāā nkédeè kédeke Odifè tāri.

*Yesu nàkémè o tancòumbè bè yóó ò fitémè
(Wénté Mariki 14:27-31 nè Duku 22:31-34 nè Isāā 13:36-38)*

31 Kè Yesu náké o tancòumbè ke dò: Ke nyènkè di bo n yóu diməu ke yé ti wàrimè ke tú: M bo kuə opecēnti kè ipee cíté. 32 N né bo yǎnté dìi mǎnni m bo niité ké ndi baa Kadidee.

33 Kè Pierii ò nàké ke dò: Bá kè betəbè da yóu beməu, mí mbáá da yóu bitì. 34 Kè Yesu ò nàké ke dò: N da náá mmómmuə nwe ke nyènkè tekote bo nyóó kuó nkàa pàrikəmu kuce mètāāti ke tú a í n yé. 35 Kè Pierii yete ke dò: Bitì, bá kè bè bo n wēnnénè kékuə m báá da yete.

Kè betəbè múnke me ndò.

*Yesu bàntémè Kuyie mbè yóó ò pĩ nkèè yènkè
(Wénté Mariki 14:32-42 nè Duku 22:39-46)*

36 Yesu nè o tancòumbè kè bèe tuəke dibòri mari kè bè di tu Setisemandee, kòo bè nàké ke dò: Nkarinè die nkè n kote ke bántè nKuyie.

37 Kéneinè Pieri nè Sebedee kó ibí idé, kòo yèmmè keté mè bo caàrèmmè, kòo kǎmbùàti duò.

38 Kòo bè nàké ke dò: N yèmmè mèè caàrè mediè

Kòò arí. ⁵⁰ Kè Yesu ò nàké ke dò: N népoo, a kàtení ke dó kédòò tì, dòò tì.

De mǎnnì kè ditǎnnì munnénì kóò pĩ. ⁵¹ Mèmmè bèè do nɛinè Yesu bɛ kóò mǎu nòtemè disiè kéhéi nkédáte ikuó niùti diɛwè kóo tǎnti toò. ⁵² Kè Yesu ò nàké ke dò: Nǎnne a siè, bèè kpánnɛ yese bè yóó kúnè yese nyɛ. ⁵³ A í yé ke dò n na nna kébeke n cice kòò n duǎnnì miɛ mbàmbà nho tǎrè sikɔu sikɔuaà? ⁵⁴ Kè m mè dǎò, dè né yĩmɛ kédòò tì wǎri ke yè ndɛɛ dǎòmè?

⁵⁵ Kè Yesu deè kébeke ditǎnnì ke dò: N tú oni-tikùtì nwe kè di kàtení m borè ke tǎ yese nè yedùràà? Nh ɔ mbomu di borè yewe yemou ke duò nyitié Kuyie nciètè miɛke bá di í m pĩ. ⁵⁶ Demou dè tǔàkení kè dè bo dǎò Kuyie mpǎǎnǎǎntì náam̀bè do wǎri tǎnti.

De mǎnnì kòo tancóumbè bɛmouu ò yóu kécoké.

Bè bekénèmè Yesu

(Wénté Mariki 14:53-65 nè Duku 22:54-55, 63-71 nè Isǎǎ 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Kè bèè kàtenè Yesu ikuó wǎǎbè nè dihéi yembè tikú dè ikuó niùti diɛwè Kaifu cǎtè. ⁵⁸ Kè Pieri ntũ nYesu ke díetiri ke yàa tannenko ikuó niùti diɛwè kó kudànkù kénkari tihǎǎpǎnti borè ke bo yà dè yóó dǎòmè.

⁵⁹ Ikuó niùbè kó bekótíbè nè dibeéntǎnnì, kè bè nwanti Yesu nu ndòò tì, tì bo nte kè bèè ò kùɔ. ⁶⁰ Kè benitìbè péu nkǎriní ke náá nhò nu ndòò m̀è yei bá bɛ teti í mmáá, kè dè mboní kè benitìbè bèdébèè b́i nkɛ dò: ⁶¹ Onitì yie mbéimmu ke tú ò bo na kèpǎnte Kuyie nciètè kéwète ké tè maá yewe yètǎǎti miɛke.

⁶² Kè ikuó niùti diɛwèe íté kébeke Yesu ke dò: A í yóó tǎnné tǎmatì benitìbè biɛ nyè nha dǎò tì ìnkàà?

63 Kè Yesu nciéké kè ikuó nùtì diewè dò: Kuyie mbomu, nè kuù kó diyètìrì ndi n da békúmè ke tú á n náké timóm̄m̄anti, f̄ó̄ tu Kirisi Kuyie mbiraà? 64 Kè Yesu ò t̄én̄né ke dò: **Ἐἴ**, a tì mbéi, n né di náámmu ke tú di bo yà Onit̄ibire kè dè kàri Kuyie mmuw̄érímú mum̄ou yìè mbakù youú, ké dè yà kè dè cutiní nè yewetè.

65 De m̄ònni kè ikuó nùtì diewè k̄ēté o yaàbòrì ke dò: Ò s̄áá nKuyie nku, ti t̄én̄ke í dò nkémbaa wèè bo náké ò d̄ò m̄èè yei. Di k̄èmu di móm̄m̄ambe ò s̄áámmè Kuyie, di yèmmè dòmm̄e? 66 Kè bèè ò t̄én̄né ke dò: Ò dò nkékuomu.

67 Kè bè nsuu o ìikè tinónt̄ōt̄i koò dukù yenaçèkuute, kè bet̄abè ò bèmmu ke tú: 68 **Ὁ** Kirisi náké wèè da poté.

Pieri do parikemè ke dò ò í yé Yesu

(Wénté Mariki 14:66-72 nè Duku 22:56-62 nè Isāā 18:15-18, 25-27)

69 Kè Pieri baa nkari kudànkù mièke, kòo nitipot̄ōnt̄i m̄ou ò náké ke dò: A múnke do neín̄emu Yesu Nansareti kou.

70 Kè Pierii parikè ke dò: N yí yé a dó ke n náké tì.

71 Kéit̄é kényeti, kòo nitipòkù t̄ou ò yà, kénáké bèè dè bo ke dò: Onit̄i yie mmúnke do neín̄emu Yesu Nansareti kou.

72 Kè Pieri tó yete képarikè ke dò: Bit̄i, n yí yé de kóo n̄it̄i!

73 Kè d̄èe yíé s̄ámp̄ó, bèè dè bo kè bèè náké Pieri ke dò: A m̄én̄ke tú Kadidee kou nwe, ti bant̄emu a náañt̄i. 74 De m̄ònni kè Pierii dòke yíé képarikè ke dò: N yí yé de kóo n̄it̄i.

De m̀ǹǹǹi k̀e t̀ekotee kuó. ⁷⁵ K̀e Pierii dentení Yesu do ò ǹaké t̀i ke d̀ò: T̀ekote bo nyóó kuó nk̀aa p̀arikè kuce m̀etããti ke tú a í n yé. K̀e Pieri yè k̀enkuò mmèdiè.

27

*Bè do dàkemè ke bo kuó Yesu
(Wénté Mariki 15:1 nè Duku 23:1-2 nè Isãã 18:28-32)*

¹ Ikuó niùbè kó bekótíbè nè diheì kó bekótíbè kè bèe tíí ndikũnweñni sèi kédake ke bo kuó Yesu, ² kóò bou kékote kédúo mPidati Odommu kabe kóò kùmàndáà.

*Sudaasi do nùnnémè omáà
(Wénté Yesu Tõrè 1:18-19)*

³ Sudaasi wèè fité Yesu ò yà dii m̀ǹǹǹi bè yóó kuómè Yesu kédemmu mediè, ke t̀enné medítibii nsipísitããti kédúo nyíkuó niùbè kó bekótíbè nè diheì kó bekótíbè ke d̀ò: ⁴ N d̀òò meyei mme ke di fiténè wèè í cààrè mùmamù kè di bo kuó. K̀e bèe ò t̀enné ke d̀ò: Ti kpeti í bo, dè tú a kpeti nti. ⁵ K̀e Sudaasii útóo idíítí Kuyie ncĩètè mièke ḱeyè kékote kénúnné omáà.

⁶ K̀e ikuó niùbè kó bekótíbèe kouté de kó idíítí ke d̀ò: Ti kó ikuó í yie nti bo ò ãnnémè Kuyie ncĩètè kó ditou mièke, ke yé mukũũ nkó idíítí nyimè.

⁷ K̀e bèe wènné kénáké, kè ò t̀úóté kédonténè oyaamarì m̀ò kó kupaku ke bo nkũrì bepòòbè.

⁸ Deè kpéi nte kè bè yu de kó kupaku nè yíenní ke tú: Mukũũ nkó kupaku. ⁹ Memme kè dèe d̀òò Kuyie mpããnáãnti náãntò Sedemii do ǹaké t̀i ke d̀ò: Bè t̀úóté medítibii nsipísitããti Isidayeribe do ò taá nyi, ¹⁰ ke donténè oyaamarì paku kéndonnè ti Yiè nKuyie ndo t̀i ǹakémè.

Bè do kàtenèmè Yesu Pidati borè
(Wénté Mariki 15:2-5 nè Duku 23:3-5 nè Isāã
18:33-38)

¹¹ Kè bèe kàtenè Yesu Pidati Odommu kàbe kóo kùmàndáà borè kóo ò beke ke dò: Fṓṓ tú Sifube kóo kpààtàà? Kè Yesu dò: Ɛṣ, a ti mbéi.

¹² Ikuó nìùbè kó bekótíbè nè diheì kó bekótíbè kè bè nwátìrì Yesu, ò me nyí mbè tènné tìmatì. ¹³ De mǎnnì kè Pidatii ò beke ke dò: A í yo bè tu a dǎdǎ mèè yeinaà?

¹⁴ Bá Yesu í nhò tènné tìmatì kè dèè ò di mediè.

Bè do fḗũmmè Yesu
(Wénté Mariki 15:6-15 nè Duku 23:13-25 nè Isāã
18:39-19:16)

¹⁵ Bá dìi yentébanni kùmàndáà do ṣṣ fḗ nkukpetínkù kumáà ndi ditḗnnì yḗ nwèè fḗ nkù.

¹⁶ Ke sṓ nkukpetínkù makù bo dikpetíntou kè bè kù yḗ beṃou kè ku yètìrì tu Barabaasi. ¹⁷ Kè Pidatii beke ditḗnnì ke dò: Di dó n fḗ nwe, Barabaasaa kè Yesu bè tú wè Kirisi?

¹⁸ Ke yḗ ò do yémèmu ke dǎdǎ mbè pī nYesu be mièke ò péi mèè kpéi nke.

¹⁹ Kè bè nkpaá ke bekù kè Pidati pokùu tǎnnì kè bèe ò nàké ke dò: A báá ta onìti yie nkpeti ò í cààrè mùmamù, ke yḗ nh àkénèmè tidǎuntì keyènkè kie nho ñnkè.

²⁰ Ikuó nìùbè nè diheì kó bekótíbè kè bè nsukíí benitìbè ke tú: Di yī bèe fḗ mBarabaasi kékuo Yesu.

²¹ Kè Pidatii yíé ké bè beke ke dò: Bedé mǎmmè n fḗ mbè we? Kè bè dǎ: Barabaasi! ²² Kè Pidatii bè beke ke dò: N né bo yīme Yesu bè tú wè Kirisi? Beṃou kè bè dǎ: Baaké we kudapǎātí! ²³ Kè Pidatii yíé ké bè beke ke dò: Ò dǎdǎ òmmè yei? Kè bè dǎke pīèké ke dò: Baaké we kudapǎātí!

²⁴ Kè kutoweku δακε δέυκú kè Pidatii banté ò í yóó namè kéδδò tìmatì kέyēnté menie nkénite ditínnì ìkè ke δò: N yí te onitisàù yie nkó mukūũ, di kpeti nti. ²⁵ Kè benitìbè βεμουου ò tēnné ke δò: O kó kusīnkù tí do tínti nè ti bí.

²⁶ Mεμμε kè Pidatii fīī mBarabaasi kéδúó nkè bèε puotí Yesu γεδά, kédeé kóo wè mbè duó nkè bè bo ò baaké.

Tihāāpòntì do daúmè Yesu

(Wénté Mariki 15:16-20 nè Isāā 19:2-3)

²⁷ Kè tihāāpòntì ò kàtenè Pidati cīētè kētíí ndihāāpòntínnì diməu kóo munné, ²⁸ kédeite Yesu yààti kóò dàtínné diyāābòrì wūōrì, ²⁹ kéduəke ipo kó dipìi kóò òó, kóò píi nho nùtè youte kupààti kénnínkú o ìkè koò daú ke tú: A kpeñnáà Sifube kóo kpààti!

³⁰ Ke suu o ìkè tinóntōūti ke puoti o yuu kuhāri.

³¹ Bè ò daá dìi mōnnì kédeé kédeite o yaābòrì wūōrì kéwēte kóò dàtínné o yààti kénkərinè ke bo baaké.

Bè baakémè Yesu

(Wénté Mariki 15:21-32 nè Duku 22:26-43 nè Isāā 19:17-27)

³² Bè yènnì dìi mōnnì diheì kéconè Siməə Sidenni èì kóo nìti kóò píīnnè muwērímu kéduó nkòo tə Yesu dapāātí. ³³ Kè bèε tuəke dibòrì mari kè bè dì yu ke tú Kodikotaa dèè tu kuyukóũ. ³⁴ Kè tihāāpòntì ò duó mmenie mmèè kəərenè mutie mùù kùù kuyonku, kè Yesu yááké kέyete bá ò í nyā.

³⁵ Kè bèε ò baaké kudapāātí ĩnkè kētāā tété kətóti o yààti, ³⁶ kédeé kénkari koò bà. ³⁷ Kéwāri tedabeetè ĩnkè mùù kpéi nte kè bè ò baaké ke δò: Yie nweè tu Sifube kóo kpààti kédanne kudapāātí yómmè. ³⁸ Kè

bèe baakénè benitikòùbe mabè bèdébè kóo pèénnè yie nho bakù yóu otòu kucànkù.

³⁹ Kè bè m̀pēnkù koò sǎá nke b̀kii yeyo ke tú: ⁴⁰ Fǒ nwèè sòò yĩ a bo p̀ante Kuyie nciētè ḱewēte ḱe t́e maá yewe yètǎati mieke, deeté amáà! Kàa tu Kuyie mBire nde, cúténí kudapǎati ìnkè.

⁴¹ Kè ikuó niùbè kó bekótibè nè ikuó wǎǎbè nè dihei kó bekótibè kè bè múnke nho daú ke tú: ⁴² A deeté betòbè a me nyí na ke deeté amáà, kàa tu Isidayeeribe kóo kpàati nwe, cúténí kudapǎati ìnkè ke ti né na ḱeyie nha kpeti. ⁴³ A mè ndómè Kuyie nku, kè kù da d́omu kù tũ nda deeté ke yé a yēmmè a tú ku Bire nde.

⁴⁴ Bè do baaké bèè nitikòùbè kóò pèénnè, kè bè múnke mme nhò sǎá.

Yesu kumè

(Wénté Mariki 15:33-41 nè Duku 23:44-49 nè Isǎa 19:28-30)

⁴⁵ Diyie còm̀m̀ú dii m̀nni yeyo kè d̀e biite ketenkè kemou, ḱembi ke yàa tuakēnè tewebiètè mètǎati. ⁴⁶ Tewebiètè mètǎati m̀nni, kè Yesu kuó mmediè ke dà: Edoyii, Edoyii, damasabatannii! (Dèè tu Kuyie, Kuyie, dè d̀omme kàa n yóu!) ⁴⁷ Bèè dè bo kè bèmabèe keè ke dà: Ò yu Edii nwe.

⁴⁸ Kè be kóò m̀ou coké ḱeméúnni disòsũò menéyǎá nkécósó nkuhāri yómmè ḱeyoutoo Yesu koò bo yà. ⁴⁹ Kè bèmabè nnáá nke tú yóu kè ti yà kè Edii bo kateni kóò deeté.

⁵⁰ Dè m̀nni kè Yesu wēte ḱekuó mmediè nkétòte.

⁵¹ Kuyààkù kùu do pi Kuyie nciētè mieke ikuó nenti bo kùu fǎá kè kùu ḱeté ku yuu nè ku fũ̀nì, kè ketenkèe sǎntè kè yepèrèe puo. ⁵² Kè ifòtii

poote kè besũkùbè bèè do dó Kuyie nke ku kè bèe yánté, ⁵³ Yesu yánté dii mǎnni kédeè kè bèe ta Sedisademma kè benitibè péuu be yà.

⁵⁴ Odommu kǎbe kó kuhǎǎpǎnkù nè tihǎǎpǎnti teti nè tì bè do baa Yesu fǎti kè bèe yà ketenkè sǎntèmè nè dèè kó dimàà dǎdǎ kè kufǎwǎá mbè auté kè be dǎ: Onitì yie mmènke tú Kuyie mBire nde. ⁵⁵ Kè sǎ mbenitipòbè mabè péu bèè do neitinè Yesu ke pǎi nho tǎmmú ò bo dii mǎnni Kadidee kè bè còmmú medétimè ke wúónnì. ⁵⁶ Bèè kó bèmabè tu: Maari Makitadaa kou nè Maari Isaku nè Sosefu be yǎ nè Sebedee kó ibí yǎ.

*Bè kũnnémè Yesu
(Wénté Mariki 15:42-47 nè Duku 23:50-56 nè Isǎǎ
19:38-42)*

⁵⁷ Kuyuoku mǎnni kè tikpàtì yie mmǎu tuǎkení kòo yètirì tu Sosefu Adimatee eì kou, kòo tu Yesu kou. ⁵⁸ Kòo kǎte kémǎo dinùù Pidati ke bo túóté Yesu, kè Pidatii duó nkè bèe wè nhò duó. ⁵⁹ Kè Sosefuu túóté Yesu kóò pǎũ nkuyaàsǎkù, ⁶⁰ kóò dǎú wenwe Sosefu ò keú kùù fǎti pǎnkù ke bie nditári képoo nkéité. ⁶¹ Kè Maari Makitadaa eì kou nè Maari tǎu kè bè dè bo ke kari ke co kufǎti.

Tihǎǎpǎnti bàamè Yesu fǎti

⁶² Kè dèe wenté bè ãã bénné dii yie teomǎpùtè kó mudii kó kukũwentóo, kè ikuó niùbè kó bekótibè nè Fadisiǎbe kè bèe kǎte Pidati cǎtè ke dǎ: ⁶³ Okóti, ti kpaá yǎmu de kó siyáàbìsì yie nsòò kpaá fòu ke náá ntì ke tú ò bo kú ke yánté diyie tǎǎnni yie. ⁶⁴ Duó nkè bè mbaa o fǎti ke dǎ yewe yètǎati, o tancóumbè yàà bo sǎri mèè kpéi nkòò dèite késouté ke dǎ: Ò yánté, kè dè dǎdǎ memme de kó siyáàbìsì bo pèèté siketisi.

⁶⁵ Kè Pidati dò: Dè wenni, ntenè tihããpòntì, kòtenè ké tì bànnè kè tì mbaa kufõti mesàà ndi dó mèè botí.

⁶⁶ Kè bèè kòte képoo nkufõti mesàà nképõnné kédeè kébanne tihããpòntì.

28

Yesu yãntémè

(Wénté Mariki 16:1-10 nè Duku 24:1-12 nè Isãã 20:1-10)

¹ Kè Sifube kó teom̀pùtèe pēēté kè Maari Makitadaa kou nè Maari tɔ̀u kè bè nkɔ̀ri òimáásì yìè dikũnweñni Sifube kòò tɔ̀nketè yìè ke bo síéké Yesu fõti. ² Kè bè nyóó daate kè ketenkè sãntè mediè, kè Kuyie ntõnni cùténí ke pòòte ditári ke kari di ñnkè, ³ ke pĩnti ke dò nfetaafè ãã mííté kè dè ndòmmè, kè di yààti pèi ke dõnnè tipààkòntì. ⁴ Kè kufõwaá nhauté tihããpòntì kè tì ñkpeutí ke duò ke dò ntì ku. ⁵ Kè Kuyie ntõnni náké benitipòbè ke dò: Díndi bá nyièkù n yému ke dò ndi wanti Yesu nwe bè sòò baaké wè, ⁶ kéndõnnè ò sòò di nàkémè ke dò ò bo yãnté, ò yãntému, ò í bo diè, kòtenní káyà ò do duó dè, ⁷ kékòte mecãã nkénáké o tancòumbè ke dò ò yãntému ke di niiténè Kadidee di yóó ke nhò yà. N do m̀ke tinti ke bo di náké.

⁸ Kè bèè íté mecãã nkufõti borè nè kufõwaá, kè kuyeǹnaatí dièkù wète ke bè bo. Kè bèè coké kénkòri ke bo náké Yesu tancòumbè dèè dòò, ⁹ ké nyóó daate káyà Yesu kòò kèríni be ìikè ké bè òu nke dò: Di kpeñnàà?

Kè bèè nínkóo o ìikè kòò òu. ¹⁰ Kòò bè nàké ke dò: Kufõwaá mbá ndi bo, kòtenè kénáké n tancòumbè kè bèè kòte Kadidee bè yóó ke nni n yà.

Bè do yēmmè tihāāpònti báá náké Yesu yàntémè

¹¹ Kè benitipòbèe íté kénkūnti, kè tihāāpònti tìi do baa kufōti kè ti kó tìmatii kote dihei mieke, kénáké ikuó niùbè kó bekótíbè dèè dāò. ¹² Kè ikuó niùbè kó bekótíbè nè dihei kó bekótíbè kè bēe tíi nkénáké kéduó ntihāāpònti idiítí mediè, ¹³ ke dā: Di yí o tancòumbè beè kàteni ke sò ndi yè nke duó kè bè ò tùóté. ¹⁴ Kè kùmàndáà tì kèè ke dó ke di pí nti bo ò bànmú kòo di yóu.

¹⁵ Kè tihāāpòntii yie mbè yē mmù, kécòuté idiítí kè de kó tináaṅtii pité Sifube cuokè ke kpaá bo nè yíenní.

Yesu do tōmmè o tancòumbè

(Wénté Mariki 16:14-18 nè Duku 24:36-49 nè Isāā 20:19-23 Yesu Tōrè 1:6-8)

¹⁶ Kè Yesu tancòumbè tēpíitè nè omáà kote Kadidee kó ditāri ìnkè, Yesu do yē mbè yóó máá dè. ¹⁷ Bè ò yà dii mēnni kénínkóo o ìikè kòò dāu, bá nè memme bèmabè ínyie ke dō nYesu nwe. ¹⁸ Kè Yesu bè tōónnè ké bè nàké ke dā: Kuyie nni nduómmu muwērímu mumou ketenkè ìnkè nè keìnkè mieke. ¹⁹ Kōtenè kutenkù kumou, kéwaá nyibotí imou mieke n kó betūmbè, ké m bè āā bàtémmù Cice nè debire nè Muyaánsààmù be yètìrì, ²⁰ ké bè nàké kè bè ntū n di duó nyii tié nyimou. N yó ndi bonèmu yemàrè yemou kè kutenkù yàa deèné.

Bìbìrì Kuyìe Nnààntì Pátírì
The Holy Bible in the Ditammari language of Benin

copyright © 2001 SIM International

Language: Ditammari

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-05-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Apr 2023 from source files dated 1 Jun 2022

5e2d0f12-f1d8-567b-bf98-cf1de4599d16